פירוש המשניות

לרבנו הגדול רבינו משה בר מיימון ז"ל, אשר הועתק מערבי לעברי, ע"י החכם הכולל ר' יודא אבן תבון, ובנו מוה"ר ז"ל, ועוד אחרים בהסכמת הרשב"א ז"ל.

www.daat.ac.il www.hebrewbooks.org

פירוש המשניות מקואות להרמב"ם

פרק ראשון

א אבר קטן המיטות הם שעשה מדרגות כל קטן מהם יש לו מדרגה מן המחרם והאחד יותר גדולה מן הכמיה אשר למטה הימנה והתחיל בזכרון הקפת מדרגה והוא שהיו המים מקובצים נחים שוקטים ולא שיהיו שאובין והם אשר יקרלו מי נגרים ולא יהיו נאלה המיטות מ' סאה אלא פחות מזה ואפי' סאה אחת הנה אלו המיטות אשר בזה הגבת יטמאו כמו שיטמאו שאר המשקין אשר בכלים ויטמאו אחרי המטאם כמו שיטמאו משקין הטמאים אלא בדבר אחד וזה שמשקין טמאים אשר בכלים יטמאו בראון ובלא בראון כמו שיתבאר ואלה מי הגבלים לא יטמאו האוכלין אלא לראון וכזה התהלף המשקין שבכלים ובעבור זה אמר שאם שאה מזה הגבת אים עמא ואים טהור הנה הטהור נטמא בהתייחס מבקין טמאים לפי שאלה המים נטמאו בדד הטמא בעת שהיתו וכן אם שאב מזה הגבת בכלי טהור נטמא כמו שידעת שמשקין טמאים יטמאו הכלים ואם נפל נאלה המים ככר של תרומה אחרי הטמא המים בהתיית הטמא מהם הנה לא יטמא לחיותו נופל בלי כוונה ואם רחצה באלה המים אשר היה הטבלתו בהם בכוונה הנה נטמא הככר כי הוא נגע במשקין טמאים ובתוספתא מפני מה אמרו ואם לא הדיח טהור שאין המים שבגבת עלולין לקבל טומאה עד שיתלשו ומפני מה אמרו אם הדיח טמא הוכברו המים בידיו ונטמאו [נ"ל ונטמאו הככר] הככר כ"ל המים אשר בידו נתלשו ונטו מוכנים לקבל טומאה והוא יטמא מפני שהמים ככר הגיעו בגדר מה מן הטומאה ולזה נטמא הככר: ב ככר ידעת שכלי טמא יטמא משקין ואלה המשקין יטמאו כלים טהורים וכבר באה זאת ההלכה להודיענו שאלה המים כמו שיטמאו מאדם טמא כן יטמאו מכלים טמאים זאת הקומתה בפני עצמו: ג הודיענו נ"כ שיטמאו אלה המים אשר אין בהם ארבעים סאה במשקין טמאין אם נפלו בהם כמו שיטמא באדם טמא ובכלים טמאים ושיקר אחר מקובל עמהם במשקין טמאין מטמאין לראון ובלא לראון עד אלה המים שבקרקע כמו שביארנו ויאמר ר"ש אחר שיטמאו אלה המים אמנם יהיו כמשקין טמאין אשר יטמאו לראון ובלא לראון ושוטו מי הגבת כולן כן ויטמאו לראון ובלא לראון ולכן בין הדיח ובין שלא הדיח טמא ובתוספתא נתן סבה לאמרו ר"ש כשאמר שאני אומר [ע' תי"ט] לסוף שמיפת המים טמאים נוגעים בכבר ואכלים יטמאו שברתם ויאמרו שאלה המים אשר בקרקע לא יטמאו אלא לראון ויהיו הטמאים כמו שיהי' במשקין לו בזולתם ואין הלכה כר"ש: ד הודיענו בזאת ההלכה שאלה מי הגבלים כמו בלא יטמאו אלא בכוונה כן לא יטמאו אלא לדעת ולכן אם נפל בהם חפי' אמת אשר אין דבר יותר טמא ממנו לו בא לתת טמא בהם כוונתו לעבור ולהלך לא יטמאו אלה המים ואם שאה מהם

אמר זה אדם טהור הנה הוא טהור כמו שזכר ואחר אמר שזה הדין אשר זכר במי נגבים שהם לא יטמאו ולא יטמאו אלא לדעת כן הדין במי בורות ומי שיחין ומי מערות ומים המטפיחין אשר התקבצו אמנה שיתרבו ומאה שיעפה אם נפסקו אם המביכה והוא אמרו שאסקו וכן מקוואות שאין בהם מ' סאה ובכלל כל מה שזכר אלא הי' לו זמן ימציהו ולא יהיה בו מ' סאה ויהיה טהור ואפי' היו שאובים והורה על זה אמרו מי בורות כי מעשה הכל אחד ואחר אמר שבזמן הגשמים הנה הם כולם בחזקת טהרה ולא נאמר לך נטמאו בכלי אמת לו באדם טמא לו במשקין טמאים כי הגשמים ימציכם ויולילו מים ויביא מים אחרים ואם נפסקו הגשמים הנה כל מה שסיה מהם קרוב מן המדינה אמת כי מנקמו נאמר לך אדם טמא לו כלי אמת נגע באלה המים ומה שהיה מאלה הגבאים ומה שדומה להן רחוק מהעיר טהור לרוחק ההמון מהם עד שיתחילו שאנשים להלוך בדרכים ושוטו בחזקת טומאה אחר הפסק המטר לאורך ימי הקיץ עד שיטול המטר והתחיל לגרוע מה שיגיע מהם ממי המטר ושוטו בחזקת טהרה. ואמר המבאה הבלאם: הן כוונת ישפוטו שישוטו המים על פני הגבת ויגבר חולה לה ב"ם אומרים עריך שיהא הגבת עמוק וירד בו ממי המטר יותר מן המים אשר היו בו ויפולו גם כן הולה והמשל בזה כמו שהמבאר בתוספתא שיהיה הגבת מכילה כ' סאה היה בו מ' סאין ונפגע באדם טמא לו אכלי אמת כפי מה שקדם ואחר ירד ממי המטר בזה הגבת עשר סאין כפי שברת בית הלל הנה נשאר לפי שרבו מי הגשמים וכפי שברת ב"ם לא נשאר עד שימלא ויגיע לי"ל סאה ואם היו בו תשע עשרה סאה מי גבאין ונטמאו כמו שקדם ואחר הגיע בו סאה מי גשמים כפי שברת ר"ש שהוא לפי שנשפטו מי הגשמים ונתפשטו על האדמה ונתפשטו בו ב"ם לא שאר עדיין בגבת אפ"ם נשפטו מי הגשמים לא רבו ואחר המלים מבפני אלה הגבאים בהטמאם ובטמאם ומתי יהיו בחזקת טהרה ומתי בחזקת טומאה ואיך ישוטו שהוחיין אחרי הטמאם התחיל בזכרון מה שיאות לו זה מקום המים ואמר שאלה מי הגבאים כשרין לאלה ר"ל להטמאם בה בגשול האלה ולזלם בקקה ולרחון כליה וכיולה בזה ומותר ג"כ מאלה המים שמילה הידים לדברים אשר יטמאו שמילת ידים (דף יח) שנוטלין לידים לחולין ולתרומה ולמעשר חו היא המדינה הראשונה: ו זו היא מדינה שמה וכבר התבאר נחלה על הראשונ' שאלה המים לא יטמאו לא באדם טמא ולא בכלי טמא ולא במשקין טמאין אפי' בכוונה שמטר להטמאם מהם בתרומה מה שאין כן מי גבאין ומה שדומה להם ואלה המים נ"כ אין בו מרגשים שלה ואינם שאובין: ז מעלה שלשה שיהיו המים מכוונין נתקבצו בלי שאיבה ויש בו מ' סאה הנה הוא כשר לעשר בו הטמאים ולעשר בו הכלים הטמאים והוא אמרו מובלין

ומעבילין

ומסתלין וכן מטמילין בו לת הדים לדברים הטר ובמרכו [ל"ל מכילה] נכילה ידים וכבר הקבלר בהגיגה (שם) שלקדם מטמילין לת הדים ולוקן רמוים לגמילה ולשון הסוספתה זה הכלל כל מקום שלהם מוכל ידים וכלים מוכלין לון לדם מוכל לון ידים וכלים מוכלין: ומעלה רבשיתא שהיה עון מים מעטה המים ומלאו המים וכשפר בה עד שרבו המים ונגרו הים אלו המים מעוטפי המכסה בין מעשה המקוה והמעין ידמה למעין בדבר ולמקוה בדבר ולאוי לנו שנכנר קודם זה מעשמי המעין והמקוה ונאמר שהמעין והוא המים המוכשין מטהרין בכל שהוא ולפי' היה הסמוה מעט הבישור מה שמסר בו שהור ודין שני שהמים הסוגלים מן המעין הוא לאין ממנו יטהרו בו ג"כ וכל מי שבכל בו שהור הנה שני אלה המשפטים במעין אחד מהם שהוא בכל שהוא והשני שהוא מטהר בזולתן. ובמקוה והוא קיבון המים כלומר מוכנים שני מטהר אחד מהם שהוא שאינו מים מוכשר אלא בשבורן כמו המקוה אבר אין בו מעין ומלאו מטהר אלא בשבורן כמו המקוה אבר אין בו: ה מעלה המשיח הוא שיהיו מים מוכשים אך שהם מוכים ר"ל מלוחים או מרים או מים לא אזלא זה מן הטעמים הרעים המלאים בקלת המיעוט כמו שיתבאר בשמיני מסרה ואלה המים נוספים על הקודמין שהוא מטהר באחלין מלד שהוא מעין ולא יטרבנו דבר ומלת אזלין עבריים (דברים לה) מחמת אזלו עבר ר"ל הנחשים שנגרים בארץ: ומעלה שנים הוא שיהיו מים מוכנים ערבים והם אותם אבר יקבלו מים המים ולא יאות מבלה לא לבד אלא הנה ר"ל אם זב אם הכלים ימי מהרתו וכן שהרה מלוטע ר"ל המים אבר יחתנו עליו לבדים וקרוים מי הטלת לא היה דבר מזה אלא מלאה המים כי לאלה הא' דברים אחר הלל נסם מים נוסף:

פרק שני

א זה מבואר כי השיקר אלינו הטמד ממה על חזקתו ומעת שיתלמה לנו מומלה לא יתלמה לו מהרה עד שיתלמה לנו ג"כ: ב כבר הבאתי (סהרות פ"ד) שהסק מומלה ברה"ר שהור ולזה יצמרך שאבאר בין ברה"ר בין ברה"ר לפי מזה הסק שהרה לא הסק מומלה ולזה אבר הטמד ממה על חזקתו שאם היה זה הסמה מומלה קלים הכבר ונגל הסק בשהרה אם מסר מהרה שלמה אם לא הנה הוא שהור כפי מה שקדם בשביעי מטהרות שהסק דברי סופרים מכלל הסקפות שטהרו הכמים ורבי יוסי אומר שאפילו מומלה דרבנן הטמד ממה על חזקתו ואמנם הסק דברי סופרים שטהרו הכמים הוא שיפול הספק בהמאלו לו בכמה זולתו ולא יהיה שפקו מרור כמו לא שיפוק אם אכל מוכלין ממאין אם לא הספקו שהור לו יפוקק גם כן אם זה האוכל אוכלין ממאין אם נגע בכבר של חרומה אם לא נגע כי הכבר מטור ושלאלו עניין אמרו אבל הפיקו לטמא ולטמא מהור: ג כבר קדם בד' מטהרות שמכלל הספקו שטהרו הכמים הסק מים שאינו ועוד יתבאר לך בזולת המסכתא שמקוה שיש בו מ' סאה לא יפסלוהו מים שאינו אם נפלו בו ואפילו נפלו בו אלף סאה מים שאינו ואמנם יפסלו מים שאינו למקוה שאין בו מ' סאה ואחר הכלים המ' סאה בשים שאינו למקוה ושמור זה העיקר ואמרו שים לו גמה יחלה כי אמנו נאמר חולי אלו המים שאינו למקוה שים לו מ' סאה נגלו אבר לא יפסלוהו כמו שהקדמנו: ד כוונת אמרו בתחילה שיטאב רביעית מים ושימהו במקוה ואמ"כ ירד מטר או יגרו מים לזה המקוה עד שיטוב מקוה וכבר ביאלנו שיטוב לוג פעמים רבות ויזוע שהלוג ד' רביעיות והלכה כהכמים: ה כבר ידעת העיקר והוא שמ' סאה מים כשרים לא יפסלם מים שהם שאינו אמנם אם נטערבו הנלבה גומות ובלגם מים כשרים שהוא ממ' סאה שב הכל פסול והתערב ג' לוגין שאינו שם פחות ממ' סאה כשרים ר"ם מכסיר לפי שמתחב המים אבר בגומא כאילו נתבטל מן המקוה וכאילו אות מקוה כשר למקוה פסול ולזן הלכה כר"ש: ו מסק ומחלק מים הם בכוונה ואמר מי שברך המים מקרקעות המקוה ומהמו לגדרים ואחר נפסה מזה המים שלמה לוגין מים וכבו אל המקוה לא שסלהו לפי שאינם מים שאינו שאבים כאשר לא הסיר המים ולא הזיזו מן המקוה ואם שלק המים והבדילו מן המקוה והוליא על פני המקוה והוא אמרו הים תלוים הנה המים אבר יפסמו ממנו מים שאינו וכל עוד שיגר מהם ג' לוגין לתוך המקוה שבלוהו כי הוא מעת שהגביה המים בידו והוליאו מן המקוה שבו המים אבר בו שאינו ולזן הלכה כר"ש: ז אמר הבם (ויקרא יח) לך מעין וכור מקוה מים יהיה מהור והנה הוא הראיה מזה הבסוק שבם הע"ם שהיה זה הבדם מקובל לך אמי אשמכנו אליו ולהאמרהו וזה שהמעין לאינו מפעל האדם ואמנם הוא מפעל הבעבע וכור הוא הסהר והוא מפעל האדם ר"ל קבון המים בו ואחר אמר מקוה מים יהיה שהור והוא קבון המים ונאמר אם שאב אדם מים בכלי וכנסם במקום עד שבב מקוה הנה זה המקוה פסול לקריאת הספר מקוה למעין אבר אינו מפעל אדם והנה לנו נומר ג"כ שאם שיתף אדם בעבייה מקוה באיזה שתוף שהיה כמו אלו הקנקנים אבר שבארנו הנה הוא פסול כאשר לא ידמו למעין לולי מה שמלאו הבסוק שקרא מקוה ג"כ לבור אבר הוא מפעל אדם ובב המקוה שיהיה מוחר בו שתוף אדם מלד מלד ואסור עליו מלד כמו שיוכבל בזאת המ' וזה לבון הספרי בעיקר יכול ימלא בכתפו ויעשה מקוה בתחילה ויהיה פסול ת"ל מעין מה מעין בידי שהים לף מקוה בידי שהים לא מה מעין שאין בו תשיבה ידי אדם לף מקוה שאין בו פשיבה ידי אדם ולא המים כלים בראלם הנו לנגבן ונתמלאו ת"ל בור ומן העיקר הבסתר לזה הבסוק שאמרו לך מעין התנה שיהיה לך לעולם תנאי והוא אמרם לך חלק ואמרו לך התנה בו מבבעים והם אותם שבילרנו בעקרים הקודמים ואמר אשם הבעלה קנקנים לגב לנגבן ואחר ירד המטר עליהן ונתמלאו ובכרם ונגרו אלו המים ונתקבצו בבור הנה הוא מקוה כשר ואפי' לא יהיה שם בזה הבור דבר מן המים ואפי' לא יהיה לעם הנשמים כפי שכתבתי ר' יהושע ואמר יבשה שהבשה על פיהם אבל לא יגרה אלא יסלק הכלים ויבשבם על הארץ והל' ברבי יהושע: ח סייד הפועל מן הסיד אומר רבי (במשנו) שלא יבבר הבעלים לפי שהמים אבר הביאו בתוך הבעלים אלנו שאינו ואם היה בהן ג' לוגין ובכרו יפסלו כמו שיפסלו המים שאינו ולל' כרבי (במשנו): מו אם היה הבור מלא מים וסידר בו קנקנים לשאוב המים ואחר נתמלאו

ונהגנב כל מה שבבור ולא יטאר בו מים אלא מה שנטאר בקנקנים יבבנו אלו הקנקנים ויתרקו המים ויתקבצו במקומם ויהיו מקוה: י בהקנה יורד מאלא מיסיה דקיק הבלם שאם הוסב עליו קנה יתקע בו מבני מישקעהו ביד ורבי יהודה אומר שהוא אפי' יוסר עב הבלם מזה עד שאם מתקע בו קנה המדה אבר יטודו בו תנאי המדות יפה ולא יוכל לעמוד ותבא אלעאי בן אלעאי היה אומר ואפי' יוסר עב מזה כל עוד שהיה בגדר שאם הים עליו בדיל הבנאים יתקע הנה הוא ימדד בהם המקוה ור"ל אומר אפי' היה יוסר עב הבלם מזה כל עוד שיהיה בגדר שיתפך כפי הכלי לר הפה אבר היה אלם ויקרלאהו חבית אבר בו יטודו ור"ם אומר אפי' היה יוסר עב הבלם מזה כל עוד שיתפך בשטפרים אבר כפי הוד ושיעורים הקף קטרי אלבשות ימדד עם המקוה ור"ל בר לדוק אומר כל עוד שימדד בלוג ובכר ביאלנו מדבו בלחרים שלה והלכה כרבי יהושע והלכה כרבי יהודה:

פרק שלישי

א קורטוב הוא מדה קטנה חלק מד' וס' מלוג מכיל מקבל דלסם והלי מלוי על לד הקיבוב ואמרו המלוג לבסם בסול ואפי' שבבל חלק מקוה שהוסיפו עליהם מים כשרים עד שיגיע מ' סאה ומן הלכה כרבי יהושע: ב מלואה ועוד כגון שהיה בו עשרים סאה ומיבר אלה בו שם לוגין שאינו הים הוא בסול ואפילו חסרו ויגר אליהן מים אחרים כשרים עד שיגיע ממנו העודף על כ' סאה אבר נחתמה לו שהסרו הבלבה לוגין שאם יגע ממנו זה המים לא יהיה כשר לו יעשה למעלה ממנו מקוה מ' סאה וכבר הודפיתך שמים שאינו לא מקוה מים בו מ' סאה בין המים אבר במקוה אבר בו מ' סאה ובין המים שבתוך הבור ויעוב הכל כשר ור"ל בן עזריה אומר זה הבור בסול ואפי' עשה מקוה לפעלה ממנו ונקבו אליו לפי שהוא כמו שני מקוואות זה בלד זה אחד כשר ואחד בסול אל"כ סגר על המקוה העליון אבר עשה בחלר הבים עד שלא יגע אחד בשלה המים אלא מן הבור ולא יהיה הבור בסול ולזן הלכה כר"ל בן עזריה: ג אם רחץ אדם בגדיו במקוה ואחר הבלה הבגד בידיו הנה שבו המים אבר בבגד מים שאינו והוא מטיל ממקומות רבים: ולגלגו הוא כלי יש עליו שבכה עשוי ממהם בעיקר מלאכתו ואם יוצק מהם במקוה ירד המים ממקומות רבים. ר"ע מכשיר לפי שהוא אומר מטיל אמרו עד שיהיה הרקה אחת ולאחרו חכמים שלבון שמאחר שאמנם הוא שנעשה אך שנעשה נפולתן ולזן הלכה כר"ע: ד כבר ביאלנו בברכות (דף כב) שבעל קרי אם היה מולה ולאה קרי לבלנו לו הבריא אם לאה קרי הנה הוא יפסיק לו מן הטהרה לעניין התפלה שיהפוך על עצמו שעשה קבון הם שאה ובבר קדם לך ג"כ שהאים מהור אם נפלו על ראשו ועל רגלו שלבה לוגין מים שאינו שב פוסל אחרומה ועוד יתבאר שבה זה באחרים זכן ואמרו אם שאלה מ' קבון אבר יטהר בהם בעל קרי לתפלה כמו שספרנו כפי מה שהיה לריך לו לו הג' לוגין אבר יטמאו הטהור לחרומה שיהיה שפיכתן מג' כלים לאמתו ויהיה בזה אחר זה ולא יפסק שפיכה אחת מהן עד שיתמלא הבית מהריו ולזן יעברנו ויטהר הבעל קרי ויטמא הטהור ואם היו מתרבים לגבורות אין מלבדבן לא לטהר ולא לפסול ואחר אמר שהמקוה כל עוד שיהיו לאחיה בעי המקוה ולשון אשר שיעור קורטוב כל הנשה מלעלה לג' לוגין ותפסול המקוה:

פרק רביעי

א צנור הוא גולה שקורין קנא"ל ובתחילה מקדים לך שדבר המחבר כולה הוא בגולה אלא יפסול את המקוה וזה כמו שהסבאר בפוסקתא בזאת ההלכה לגור שהקקי ולבסוף קבעו פוסל את המקוה קבעו ואח"כ הקקי לאינו פוסל את המקוה וכבר הבאתי בס"ם (ר"ק דף סז) שכת זה והוא שהעיקר אלנו שאינה דרבנן ר"ל שמקוה עשוי מים שאינו אמנם הוא פוסל מדרבנן ולזה נסתפקו אם היה עומד הענן בקרקע ובגלה ואח"כ הקק בה גולה ולא יסתפקו בזה אם הקקו ולבסוף קבעו לסבה אבר הביאו הוא אל הגולה אם הים כלי עליו בטלים שכל מה שיזול עליו הנה הוא אלוב ולכן אמרו פורם כלי ולא שמוהו כלי לפי שאינו כלי הבל אך להיותו של מן שמוהו פסול לעיקר אבר אלינו והוא שפסרוי כלי מן מקבלין טומאה ואחר שהקדמתי לך זה העיקר אמר שמי שיש כלים אחת הגולה לקבן בהם המים הנה המגיע בהם הם מים שאינו ופוסל את המקוה ואפי' היו אלה הכלים כלי אבנים אבר לא יקבלו טומאה כמו שהחבאר ואמרו כ"ם שמעת שבם אלה הכלים אחת הגולה אבר יהיה המגיע בלי חוגה המים שבו המים שאינו ואפי' שבם אלה הכלים אחת הגולה אבר יהיה המגיע שבת בס"ק (דף סז) ואמרו הרמן בשעת קטור הענים דבני הכל אלו ואלו שמלין הלה לומר שוכת ומגיה הכל פוסל את המקוה בשעת פזור דברי הכל אלו ואלו פסולין לפי שיירדת המגיע לכלים ומחלאה אלא בידי אדם אין שהיה שוכת ומגיה לא מחלקו אלא שהגיחו בשעת קטור ענים ונפזרו וחזרו ומקבצו דמר סבר בטלה לה תוכבתו והוא ר"מ ולזה אמר שהכל פוסל מודים שהוא שהור ומ"ם לא בטלה מחבתו והוא ר' יוסי ולכן אמר עדיין המחלוקת במקוה עומדת: וב"ה מטהרין בשוכת וכ"ם נזרו שוכת אמו מגיה לפי שמשפט המלר בשעת קטור ענים כמו משפט הגור כפי התמדתה לפי שכמו שהגולה יזוע בשפיכת המים שמיד כן הענים בעת המקטרים יזוע מהם ישפטו בהגר: וזה לאמר אמרנו שאלה המים שנלקן את המקוה אין כיונתו שהוא יקח אלה הכלים בידו ויעיקם במקוה שיתפטלו לפי שאין מחלוקת בזה ולא דבר שהוא מים שאינו ואמנם הדבור בו אם נשיאתו כמו המים כלים בראלם הנו לנגבם ונתמלאו אם לא ואם אבר אלו הכלים לא הבאם על פניהם וקבן מימיהם בבור אם יהיה מקוה כשר אם לא וזו היא שאלה בזה המשפט כפי סברת ב"ם כמו שיראה ר' יוסי וכפי מה שהבאתי בס"ם (שם) בלאמר השובה ואחד המים אין בחלר אין אחת לבר פוסל את המקוה אולם מים בחלר בשעת פזור עניים שהוא אינו פוסל ואילבאה כב"ם כפי מה שיחדנו לא שהוא מטמא עבר דברים בגזרו כמו שזכרנו בהסכת שבת (שם): ד ליזבו מסגרה גבוהה כמו שביאלנו שעמים שהוא אם תהיה בעלת מסגרה שבה כלי כמו שקדם בכלים (פ"ב) ועניין זקפה לדוה שמה על לדם להמים: ב מופס הוא אבר יחפור כמו שביאלנו בהוכה (דף סו) ואמר שאם

לקח

www.daat.ac.il www.hebrewbooks.org

לקח לוג של עץ ומקק בו ואמילו היה קטנ מקום יתחברו בו חבמים קטנים וגנו המים
הבנים הנה כל מה שיגיע על זה הנגיר הם מים שמוכין לפי בזה המקום המקוק כלי הוא ואם
שיה זה האמר של חרס מיכף שיהקוק בו כדי שישר רבישים לא ישוב כלי : ואמר רבי יוסי בלא
יאמר שכלי חרס יצטרך שיכול רבישים ואם יחסב כלי אלא אם כשהברו וסי מכיחתו לא תחשב
כלי אלא אם יהיה המכתת מקבלת רבישים כפי מה שהתבאר בשני מכלים אמנם אולא זה לא :
ואחר אחר היו לרוחות מתחלהלים להחזו ר"ל אחם היה בלוור בים קבול אחר הוא פסול כמו
שפשרו ואחר נתמלא זה הבית קבול בחבנים ויתחלחו אליהם והסבה מתחלחלין הנה הוא
שפשרו ואם נתמלא בעפר והדק קלתם בקלתם עד שנתקשה ובב בהרבים הנה הוא כשר לפי
שכבר סר הבית קבול אחר היה בו אחר שמו כלי חיה הוא כוונת אמרו ונכבש [נ"ל ונגפש]
ונכבשים שם הבנות ושלון הוא הנולה אחר מעשה לפלוך בשם המים אם לרעו להביא המים
ממקום למקום והנה מעשה מחרש והנה מעשה מעוטרת בדוב להעלך המים בעוכש ולא יבלעו
בארץ ואמר בזה הסלון מר הפיות ולו חלונות ובדוב יעשה כפי זאת הערוה . והיו המים הולכין
פלו למקום והנה הוא כשר אע"פ שיתקבצו המים בזה החלל והוא מקבל מישר רב לפי אלא
יכוין לזה החלל שיהיה כלי קבול ואמנם היה הכוונה שיאמו המים מן המקום הנר בחוזק
ואמנם אמרנו בלוור הקודם שהוא אם יהיה בו מקום מקוער פוסל את המקום לחיותו עשוי
לקבלה ר"ל לקבל לרוחות וכבר קדם בשני מכלים שמכלל הסהורין בכלי הרם המילוות כפופין
אע"פ שמקבלין וסכת זה מה שזכרנו פסק לא נעשו לקבלה והנה יצא לך שיקר גדול מאד והוא
שלין כל המקבלין פוסלין את המקום ושאנו המים ההולכין בהם מים כשאנין אלא כל מה
שעשוי לקבלה והבי זה העיקר ושל ובאחר לך שסלון של מתכת ר"כ [אינו] פוסל את המקום
כפי העיקר אחר זכרנו והוא שיהיה עשוי לקבלה אמנם הבלחי מקבל הנה לין בו דבר שהוא
(אינו) פוסל וכבר יתבאר לך ר"כ מזאת הכלכה שנאמר של חרס כשר ואינו פוסל את המקום
לפי שהוא מדבר כאחר יהוקו בו אחם יפסול ואיך יפסול זה החקק וכאחר אמת זה כמו שהוא
אמר הנה לקח בנחושת וכיוצא בהם מהעיורות אחר יוצלכו בהם המים וכן מבני העשרה
וכלים אחר יאך עליהם המים לטרחלאות וכיוצא בהם כולן בשרין לפי שהם לא נעשו לקבלה
מכל יאך המים עליהם כמו שילכו בסילונות ועמוד על זה ואל יבטיל שהמחבה בזה ולא יסוך
המערסם אלא הנחלים בקצות הש"ם באמרם שהמימות אחר ילכו על הגולות הנעבות בסבוב
מחרש הנקלים קרמי"ד ועל הסילונות מעלתם כולם מים שמוכים הנה זאת המבנה לא תהיה
לו פחתא לאין ספק בו לו פחות בכלנות ואמנם פעותם בזה כולו מאמר הפוסקתא לטר
מחקקו ובכסוף קבעו אחר הוא לטר של עץ וסבת זה כמו שביארנו לפי שתוכה כלי עליו בחלוש
כמו שבת לשון הש"ם ויצלת קודם שיעשם עגול לכל מה שיצלת פעוטו כלי עץ ואין הגמר של הרם
כן למקרים אחר נתאמרו בכלים (פ"ד) שפשוטי כלי חרס שהוקין בין שיהיו מחרס לו ממתכות לפי שעורסם
לפסול את המקוה בשוב פנים ולא ג"כ הסלונות בין שיהיו מחרס לו ממתכות לפי שעורסם
מוכחת עליהם פסם לא נעשו לקבלה ואמ' היה בהם בית קיבול כמו שזכרנו ואיך לא יהיה כן
אחר שהם כמו קנה חלול מעולם מצני לדיון ומאין יעוכו אלו המים שמוכין ושל עטיף בזה
הסיקר ביאור בו מזאת המסכת ולא יבולל ממנו זאת הכוונה אלא מי אלא יהין בלל ואפילו
הדבר הקל לו מי שהוא רק מאלו העקרים כולם וזה העיקר שנעמתו בכל המשנה וה"ש כי
אחה לא מוסיף בו אלא קיבלה לפי שהוא דבר דבור על מוסנו : ד אמרו על מעלות המערה ואחר
הבדל עליהי ר"ל אחם נפל המעורב בחלר הבית לו בבור בים לו על מעלות המערה ואחר
נגרו המים המעורבין וירדו אל תוך המערה ונקוה שם מקום מקוה הנה ישאל שיהיה בו רוב
כמו שזכר לו תהיה המבנה מדברת מצני מעלים והוא שיתערב בהו בחלר ויתערבו לעוקה
ויעמדו לעוקה לו יתערבו על מעלות המערה אמנם אם לא תהיה בם המערה אלא המים
הכבירים ומים שמוכין יורדין על ישרן בבור אחד והוא אמרו מקוה מ' סאה מים כשרין בתוך המים וקלות
הוא הולת המים ולגמרו נבחין בעיקר חב שהוא מקוה מ' סאה מים כשרין בתוך המים וקלות
קודם שיגיע עמהם אלמה לוגין מים שמוכין הנה הוא מקוה כשר ולא נקפיד בשם שיגיע שם
אחר זה ממים שמוכין מי מ' סאה לא יפסידם מים שמוכין כפו שביארנו וכבר התבאר לך ג"כ
שאמרנו ג' לוגין מים שמוכין פוסלין את המקוה אמנם הוא אם יפלו בעצם המקוה אמנם אם
נפסקו המים חוץ למקוה וירדו אל המקוה הנה הוא כשר בחלקי שיהיה רוב המים מן הכשרים
מעשים במקוה והוא אמרם בש"ם (תעורה דף יב) שאובה שהמשיכום כשירה אך יצטרך שיהיו
המשוכין מישרם המקוה כמו שבת עליה לשון המשנה ואולי תאמר איזה דבר השמיעני הש"ם
באמרם שאובה שהמשיכוה כשרה ואת המשנה בלה בזה שלשון מתני' אחת לאמרושיון לחודיע
שהוא הוסיף לנו מיאור לפי שאילו נשאלו עם זאת המשנה באמרם עד שיהיו החערבות המים
שמוכין ומים כשרין חוץ למקוה ויתערב הכל ויחסר למקוה אמנם אם היו המים כשרים בתוך
המקוה ומים שמוכין נמשכין ויורדין לתוך המקוה פוסלין בג' לוגין והשמיעני הש"ם שאמילו
היה השאוב לבדו נמשך כשר ובתוספתא ר"ל בן יעקב אומר גם מים בכלשון ר"ל אחם של מימי
בשמים ממלא כנחה ומוקן לאוכו י"ם סאה ומוקקן ויתערבו בחלר ואמרו הוא ונתן לאוכו ר"ל
לתוך הגג ואחר יחיר אלה המים ואלה המים ירדו אלטר הגג ויתערבו המים בחלר כשר
שהבאר לך בזאת הסלילה שהמשיכוה ילכתך שיהיה הרוב מן הכשר והשאובין מבוטלין ואל זה
הכוונה רמזו בתחילת שקלים באמרם מתקנין את המקוואות כמו שזכרנו שם וכבר חשב אם
גדול מאד רב הכשרון בחלק המערב שאשובה שהמשיכוה כשרה ואחר היה המקוה כולו שאוב
ונמצא ומהרג על זה בחמה ובזרעו בזה הפורסם בשפכו בהיותו בלתי מבן זאת המשנה
כלל ואחר היה זה בזה לפי שאמר המשנה אם רוב מן הפסול פסול ואחר לא היו מי נשמים
כלל אלא מים שמוכין בלבד ויהיו נמשכין וירדין על מעלות המערה יהיה הכשרה מהן מקוה
כשר ואשר יחייב זה המעשה אין מעשה שמירת המשנה והמחקירה למה שבת ומה נפלאה
מוכרחים אם רחיה ר"ח שלימודו קהה עליו כבדל על מעמנו שאינה מדוקה בפיו : הן שוקה
שבשלא נולה שבהר וכבר קדם פי' זאת ההלכה בה' מפרה ומעשה שם : עד שיפחת רובה עד
שבשבר ויחסר מגדלה ולא יהיו המים הנולים אלה כשרים ולא יהיו שאובין לפי שהיא לא לא
משבר כלי :

פרק חמישי

א אם יהיו מי משין נחלין אל השוקת ויעבור ממנה וילכו לנקוה אחר הנה אלה המים

פרק ששי

א ידוע הוא שבעת שיאמר בזאת הכוונה מערה ר"ל מקוה שבמערה וכוונת אמר כמה
שהוא אע"פ שיהיה המבור בין זה המקוה ובין המקוה ובין המים אשר בתוכו בהמערה ואפילו היו
היו המים ג"כ אשר בהם כל שהוא לפי שהוא מכלל המקוה יחשב ושעת (יחשב) המערה שלא
המים ג"כ אשר בהם שם המקוה נקבוב ולכן יצטרך שיהיה מי זה המחבר כשפורסם הנה ואם
יפגוכו המים אשר תוכן עם המים אשר למעל' מהם אשר הם מי מערה וכבר ביאר ר' יהודה
זה אמנם הוא אם היה מעמדת זאת השוקה מוחזקת מלר שחתנע עצמה מהתחברות
במקוה אמנם אם היה ההבדל בין המקוה ושוקה גמם דק מן העשר עד שלילו שבל בו נפל
ונתחברו המים במים הנה הוא יחשב מכלל המקוה ולא הצטרך החתברות כשפורסם הנה
ודברי רבי יהודה אמת : ב אמר שהוא אם שמכל הדלי וגו כלים נפסרו הכלים ואפי' היה
פי הדלי בכלים הגדולים זהו אם היה הדלי ג"כ אמת לפי שאחתו נאחר מנו דשלקת מכלים
לדלי שלקת נמי לאה שבתוכו אמנם אם היה הדלי מהור הנה לא פשטל מכלה לכלים אחר
בתוכו עד שיהיה פי הדלי כרוחב שפורסת שנת וזאת אמרם אם לא שבל רל אם לאנו נרק.

המגיעים בתוך השוקת אינם כמו מי מעיין וכל מה שיגיע מן השוקת אע"פ שעקבו מן המעין
הנה הוא פסול זה אם יהיו מי המעין כולו בשפך בתוך השוקת אמנם אם יהיה פוסע על
השוקת ונקלחה ילך לתוך השוקת ונקלחה ע"ג שפת השוקת הנה המים היוצאים מן השוקת
הבדין והם מי מעין ואע"פ שילך מהם ע"ג הפיה דבר מועט מאד כי המעין מעכר בכל שהוא
ואם הנגיר אלה מי המעין ע"ג בריכה והפסיקו וזה כאבר עם המים ירדו לתוך הבריכה
ויתקבצו בה ולא יצא ממנה הנה דין זאת הבריכה והמקוה שוה ואחר יהיו מי המעין המגיעים
לבריכה ונכנסין מצד זה ויצאו מצד אחר הנה מקום הבריכה פסול עתה לחיות ולהכרת מקוה
ולקדש מי חטאת כאבר אינם מים חיים להתערבם עם המים אבר היו בבריכה ואם נתחתה
שהיו בבריכה כבר יצאו ובלו שזה המקובץ הוא ממי המעין המוחלין אליו הנה הוא כשר ומשפטו
מבשר המקוה : ב על גבי הכלים על תלוי הכלים כדי אלא יהוב אמור : הפסל כשר קבן :
הרי הוא כמו שהיה . רולה לומר שאלה המים המוחלים הם כמעין עם היותן עומדין על אלה
הכלים והלכה כרבי יוסי : ג מדל הוא בעלי חיים רב רגלים דקים אם היה מעין מים ויחבלו
ממנה טלות דקות ונפך מים שאובין בעיקר המעיין עד שנתחזקו אלו הגולות וגדלה הגרעין
הנה מבשר אלה הטלות כמעין הוחיל ומי מעיין הולך בהן אמנם אם היה מי המעין בוקעין
ונחים ואחר שפך עליהם מים שאובין עד שגברו וינגרו מהם אפיקים הנה אלה אפיקים מטמאין
בדיומיהם כמו המעין בדבר וכמו המקוה כמו שבארנו בתחילת זאת המסכתא וזאת היא מעלה
ד' שבמקוה : ד כבר קדם זאת ההלכה ובאיזורה בשמיי מפרה ובם פסקנו הלכה כר' יוסי :
ה אמר שהמימות הנוחלים מן המעין כהרות הגדולים והנהלים מבשרן ומבשר המעין אחד
אמנם המימות אשר יפסו בפות מפות ממעיינות המים בעת נחלם מן המקומות הגבוהים הנה
המימות הנקוים אלה הנפסה מקוה ולא יטהרו אלא נמ' סאה והם פסולים לזבים ולטהרת
מצורע ולמי חטאת עם היות פפות המים הנוטפים מן המעיין פוסלת הנפילה בה והטיל רבי
לזוק שאם יטבול הנחל עם הנוטף ויהיה הנוחל יותר רב הנה הנקוה מהם כשר לזבים ולטהרת
מצורע ולמי חטאת כמו מעין ועדות רבי לזוק נעשה בה כמו שבארנו בעדות (פ"ו) ואחר
אמר שאם יוכל [כי' לשון אהכולה] להתחבל שיהיה מעיב הנוטפים זוחלין הנה זה מוחר ואוסר
הטחבול' כשיפיה בה במקום אחר יפסו בו אלה הפפות קנה לו מקל להזיל עליהם אלא הפפות
ושאנו זוחלין ויהיו המים המקובצים כמו שמעין ובאמלו שיהיו הנוחלים נמצרים על [בש"ר אינה
אינו] גבי אלה הקנים לו המקל : ואמרו אפילו זבה לון כוונתו שהזבה שלמרך ביאת מים
חיים ואמנם כוונתו הוא שהיא שבילה שלימה וחכר הזבה אפני הזב וכבר הבבאר בדלים מבלה
(דף ח) שהזבה לא תלמרך מים חיים אלא מי מקוה יספיקו אליה ואולם השמיענו ר' יהודה
אלא לכוונת מומאה ובהרה לבד נגים זאת שהבבאר אלא אפילו לענין איסור לפי שהזבה אחר
היא ערוה שאבן שנסתר הבבול בו ותהיה מוחרת לבעלה וכבר ידעה אחה שהמקל מקבל
מומאה מדרבנן לפי שהוא שנוי כלי עץ ואלק רבי יוסי ואמר לא יטמוך מקל לו כל מה שיקרה
כמו שאמר רבי יהודה [אלא] כל דבר שאין מקבל מומאה אפילו מדרבנן והוא אחר יגרו עליו
אלה הפפות שבו שהחלון ואלכה כר' יוסי : ו גל הוא מקוה שיש בו אלמה לך מזאת ההלכה
שהפבילה לא תלמרך כוונה זאת אמנם הוא לחולין אמנם לטעבר ומה שהוא יותר גבוה
במדינה ממנו הנה בלי ספק יחויב לו שיהיו בפבילה לו יבאר אמת ויסבר כמו שביארנו
בחגיגה (דף כ): חרילין חפילות וגשילין כמו כן אלא שהאדם אם עקר עץ לו יחד וכיוצא
בהם מן הקרקע ונאחר זה המקום חלול נקרא נשון ואכנוס (שמואל ל כו) ותגיעו מעוכה
בארץ נשוה בארעא : והפרסם המור המערבת בנקבה הוא שנחבר בארץ בשלפי המחזר
חפילות ונתערבו קלתם בקלתם וכוונתו בזה הדבור כבר נאבאר בתוספתא וזה כאחר תהיה
זאת החפילה קמנה מלאה מים ותהיה מחוברת במקוה ויהיו מי המקוה ומי זאת החפילה
מעורבים ואפי' היו עליונות המים אחר נשחתה ביניהם בקלעת השוש מי הוא מוחר לו שיבטל
כלים בזאת החפילה לפי שהוא מכלל המקוה ולענין התוספתא נמשות ע"ם המקוה [נ"ל וקן]
(וכל) מקוה פרסה רגלי הבהמה אם היו מעורבין בשפורסת העד מטבילין בהם : ומרדלים
הומר בו הרי"ם במקוה ר"ל והוא שם מורכב ביאורו הרדלים ר"ל סר תלוש וכוונתו בזה
המאמ' שמי המטר נחלי ממקו' גבוה כמו רמאם הכר לו נגעה הבאמה אומרים ב"ם שמטבילין
בחלה המימות בעת רדתן אם היה ביאורה אם נקוו ונחו מ' סאה אע"פ שהם אינם נגרים
ממעין אלא מן המטר ב"ם אומרים עד שיתקבצו ויהיו מקוה שהמקוה לא תפסד אלא בשאובין
ולא מטבילין בו ובתוספתא איזה הרדלים מי גשמים הבאים מן המדרון רואים אם יש מחחילתן
ועד סופן מ' סאה מטבילין בהם ואם לאו אין מטבילין בהן דברי ב"ש וב"ה אומרים אין מטבילין
בהם עד שיהיה נשתיו עגן מ' סאה ר"ל נאמרו עגן שהיה נחה מקובצת ומקוה ואחר אמר
שכל המקובצין אם עשה בסם היקף בכלי סביב זאת הפוקת המלולה עד שנתקבצו המים מוך
אלו הכלים אחר היקף וקבן המים ושב המקוה כולו אלו הנה הוא כשר לטבילה ואלא
הכלים אחר שעמידו מקוה כולו לא יכון לסם טבילה :

פרק ששי

הרמב"ם

www.daat.ac.il www.hebrewbooks.org

הדלי עבילה אלא שהיה טהור ואין הכנסה באלה המים על גד הטבילה אין המים מעורבין עד שיהיו מעורבין כשפופרת הגוד זה שלו לתרומה אבל לקדש הגה העיקר אצלנו שאין מטבילין כלים בתוך כלים לקדש כלים: ומי שאיתרו בסוף מגיגה (דף כב): ג כבר הודעתיך שמים שאו: ן לא יפסלו מקוה שיש בו מ' סאה ולכן אם היה השאוב מן הצד בעת נטוח אל ג' המימות ונכנו המים ונתערבו הב' מקוואות אבר כל אחד מהם כ' סאה כשרין ושב מקוה מ' סאה ונתערב עמו הכ' סאה מים שאובין ושב הכל מקוה טהור ולכן המובלין שהובין והמקוואות שהובין למגיס אם היה השאוב באמצע הגה יאוב תגבורת המים אבר נתערבו במקו' אבר בו כ' סאה עם מים שאובין אבר בצדו והפסיד הכל וכן המקוה אבר יבאר האחר ולכן המובלין כמו שהיו ר"ל ממלין: ד ספוג הוא ספוג הים והוא אבר יבאר המים שאובין בתוכו ולא יפערבו במי המקוה וזה אפשר בגדות פי הכלי ולזה אמר אלא שלמה לוגין שנפלו ר"ל שיהיו המימות עצמם הנספגים במקוה: ה אמרו מטבילין בשם כמה שהם ר"ל שנאמנו לא נצריך שיהיה הקופה נקובה כשפופרת הגוד לפי שהמים אבר בהם מתערב במים אבר במקוה להתרחבות תרינגן וכב הנקבים אבר יכנס מהם המים ונודלן וכן נ"כ אם היה פתח הצנור והיו המים נוזלין תוך קופה ויצאו למקוה לא יפסלו לפי שאינם מים שאובין וכן מי שהטבול אבן או קופה יפגל בדרכו ויעלו תע"פ שתעלם מלאים מים ויורדו מהם במקוה אינם מים שאובין להתרחבות נקביהם ואין הלכה כר' יהודה: ו עוד יתבאר לך בשם' ידים (פ"ב שמי שהכנים ידיו בחלל תנור שמא שנטמאו ידיו וכן יתבאר פעמים רבות בכלי חרס הבמתא ומשמא מקבין ומשמאו אלה המקבין כלים ואחת הנסטרא הוא כלי חרס תעשה לגלת המים כמו שביארנו בכלים אם היה הנסטרא שמאה בתוך המקוה והיא כבר נתמלאה מים ממוטבה מתחת והיה חיצונה ונתרם על המים מונה מן המקוה והטביל כלים בתוכה בעת מה שיעלה הכלים והיא מטבחת וחצנ בחיצוני אחת הנסטרא ראולאת יהיו אלו הכלים טמאים ע"ג כלי חרס וכן אם מבל במעיין אבר בקערורים התנור בעת שאתו והגיע ידיו בתוך התנור בשמא ישמאו ידיו ואם המים נוגרין על התנור עד שיהיו עולות אלו כשיעור העלות הידים מגד שאם הגיע ידו לתעלה מהתנור יצאו ממנו ואם עבולות במים אחיינה ידיו שהוא: ז כשביה ובתלה כמו שנ בגמה ונקבה ושיעורה אבר שיעור נקבה קוסב שי אצבעות ואם שהיה בין שני המקוואות נקב שיעורו זה הכשיר נתערבו שני מקוואות ושבו מקוה אחד ואמר שהיא בין התורה רוצה לומר חוב הטבילה במקוה מים ולשון התוספתא כיון בן הגבלה ובעבשה בן הסרן שפף יש בהן כשיעור שפף אין בהם כשיעור שפקן שמא שכל דבר שיעקרו בן התורה ושיעורו מדברי סופרים שפקן ממא וכבר ביאתרו שזה לא יחבר מאמרם שיעורין שלבה למשה מסיני לפי שכל מה שאינו בפסוק יקראוהו מדברי סופרים ומדברים המים כמו מדברי המים והבעלי חיים הם מחילדים במים אבר שהם אם יהיו זה המקוה אבר הוא כשפופרת הגוד לא יצר אותו ואין הלכה כרבן שמעון בן גמליאל: ח כבר ביאתרו שהסילון לא יפסול את המקוה ולא יאוב המים שהולכין עליו מים שאובין לפי שאינו מקבל הטמא ואפילו היה מקבל כפי מה שקדם שהוא לא נעשה לקבלה: ואמר של חרס ושל אבר והוא השופרת כפי הידוע ובתוספתא אמר באת ההלכה מביא סלון של עץ ושל זכוכית ומים ידיו תחטיו הגה כבר התבאר לך שהכוונה סלון מ"מ ואם הוכם קלת הסלון במקוה התחתון כבר ולתחון המים בידיו עד שימלא הסלון ואחר נביהתם עד שיגיע קלהו התחתון למקוה הבני הגה מעת שיפגום קלה הסלון במים אבר בו למים אבר בתקוה נתחברו המים במים ונשלם השיעור: ואמר ממלא בכפף ומתן לעליון כפי שיקר הידוע שמקוה שם בו מ' סאה לא יפסלו מים שאובים: ט בחי הוא שאוכך וכמוהו בכותל מלמעלה לאמה וערב הרוחב וכמוהו בכותל מימין לשמאל: וכוונת מלמרף שלמרהו הבני מקוואות ושלם השיעור יחד ורבו יהודה מהסך ואומר לערב מלמרף לשתי אינו מלמרף ואמר נפרצו זה לאוך זה שנהרסה המבדלת העליונה הגה מעת שיעבור המים למעלה מן המבדלת ואפילו בעובי קליפת הטוס ברוחב שני אצבעות ונתערבו המים בזה השיעור שבמקוה אחד ואין הלכה כרבי יהודה: י אמבטי הוא רחב המרחץ ואביק הוא אלגניק והמים אבר יבאו לאוך האמבטי ולאוך האביק הם מים כשרין אך כל מה שיגיע מהם באוך האביק הם פסולין לפי שהם יבואו שאובין לפי שהאביק הוא כלי לחיותו נאך לאדן וזהו אמרם ממנו בתוספתא אלא נעשה אלא לשמש עם הקרקע ומעורה בגייסה ותבנית זה האביק יהיה מובן זה המחלוקת והעיקר כבר ידעת אבר בהם החקון והוא שמים שאובין בצד מים כשרים לא יפסלים ואע"פ שמשמשים מים למים ונאמלא פוסל לפי שכבר הגיעו המים שאובין לאוך המקוה והלכה כחכמים: יא ג' לוגין שנפלו משכרת המשכרת והיה תבנית אלא שהוא שני רבסים אחד יותר נבוהה מן השנית ובמחילה ובמשך המבדיל בין שני הרבסים נקב כפי זהה הלורה ואם תהיה תחתונה מים שאובין הגה נחשב כל מה שבחלל זה הנקב מים שאובין שמגיע במקוה כבר אבר למעלה והוא בלתי: ואמר אמר כמה יהיה שיעור הנקב שיכלו ג' לוגין מים שאובין ואמר שאם יהיה כשיעור שיעבור בזה הנקב חלק משלש אמות ועשרים מים שאובין אבר במקוה שתחתון אבר הוא כולו מים שאובין ואם החלוקה אמנם שכיחי לפי זה שהמקוה התחתון אבר בו מים שאובין יש בו שיעור מ' סאה לבד ג' לוגין יהיה חלק מאלו השלש אמות ועשרים וזה שבסאה ו' קבין והקב ד' לוגין ובמ' סאה יש תשע מאות ושמיני לוגין ושלשה לוגין מב' מאות וס' הרי חלק מג' מאות וכ' ואם היו המים שבאותבון יותר מ' סאה לו פחות הגה ראוי שיעשר הנקב ויאלוק חלקים יהיה בחללות הנקב שלש לוגין משל בזה אומר אילו היו המים אבר בתחתונה עשרים סאה ותוויב שיהיה הנקב שיעור יכלו החלק מו' מאות ומ' וזה כולו מבואר ואחת הסברא לר' יוסי אמנם שבבר ר"ל יאמר אחרי' שיהיה העליונה אבר בהם מים שאובין אבר היה אומר אם יגבו אל התחתון יגבו מלמעלה למטה ואפילו היה בנקב די שיכללהו שלשה לוגין מים שאובין לא שמשמשים לאמרם שלשה לוגין מים שנפלו והלכה כרבי יוסי אבר אמר בחיות זאת הגזיעה נאמלא המים הגה שם מים שאובין שנפלו לאוך המקוה:

פרק שביעי

א כפור הוא מה שיקפא מן המים בעת לאמו וירד דק · וגליד מה שיקפא מן המים על פני

המקן ועל שני המים ומים הנרוח מים הרקיק הרבה כמו הרוק ואבר העידו בו חכמי מידבא תמת ואמנם היה מעיד ר' ע מגד שהם שעשוי לפנים לא שהוא יחשוב זה: ב המים בין שמאים בין מהורים ר"ל מים שאובין: מי שבשין שמימות אבר יכבשו בהן המכובשין כמו המים אבר יכובש בהם הזיתים והקפרים: ומי שלקות המים אבר ישלקו בהם הסלקות: והמגד שמרי יין אם יוצק עליהם מים ויחזיק ממנו או מהשמות העגבים קודם שיתחמצו לפי שהם אם יתחמצו אחר זמן יאוב כמו מי מירות וכבר ביאתרו שבקרמוב חלק מד' ושמים מלוג ושב' לוגין מים שאובין פוסלין את המקוה אם היה שהוא שמ': ומוריים הוא המור ואמרו שהוא כעפר מים אין מעלין דומה לאומרו בתחילה הפרק שים שם דברים שאין מעלין ולא פוסלין: ג כבר ביאתרו שעמים רבות שמוהל הוא המים השחוזים אבר יגבו מן הזיתים וכבר קדם שמי פירות לא יפסלו אם המקוה שבו לוגין וכן שאר המשקין ולכן לא יפסול היין ומי פירות המקוה אלא בשיעור מרלאה הקופה ואמר' היה במקוה ק' סאין עד"פ ונפל בו מעט מיין לו מי פירות ובכה מרלאה נפסל עד שיהוא אל מרלאה ואמר' היה המקוה מב' סאה ונפל בו יין לו מי פירות ולא נשתנה מרלאה הגה כשאר מרלאה בעשיינו אלא נפסל ולא יחשוב ג"כ בחצר וכ' סאה אבל בכ' סאה כמו שהיה כפי מה שקדם שהם לא מעלין ולא פוסלין ושמור זה: ד זה שנאמר לא יצמרך ביאור: ה רבי יוחנן אמר כאשר מרלאה הכל מרלאה המים והם אלמה לוגין הגם יפסלו את המקוה ואע"פ שנקלם ג' לוגין יש הלב אבר לא יפסול בג' לוגין לחיותו משאר המשקין כמו שקדם ואין הלכה כר' יוחנן בן נורי: ן מבואר הוא שאם היה במקוה מ' סאה מכוונות ונפל בו חיש הגה מ' סאה יחסרו להתלחלה נופו במים ולכן אותו אבר יפסול אחריו אינו: פירוש רבי יהודה אומר שאם היו רגלו עומדות במים הגה יהיו המים אבר עליו מחוברות במקוה וכבר ביאתרו בגמרא (מגיגה דף יח) ואמרו מחלוקת במעלות דרבנן אבל לעניין קומאה ומהרה דברי הכל ממא ומעלות דרבנן הם המזכרות בחגיגה (שם) באמרם בספהור לחולין ילמרך מעלה למעשר וכן המהור לתעשר ילמרך מעלה לתרומה: וכנוס אל בריגום ויפלה בהם מים רבים ואם הטבילו באלו המ' סאה המלומלמות ונשאר קצהו אבר בו בתוכו שמים אבר בו בתוכו הגה הוא טהור לפי שאלה הרגלים אבר יסבבו בבון לא יגיעו בבון עד שיתרחב המים והוא אמרו שמים מקדמין ובאיור מרודדין שמומים על פני אדן מרגנים וירקעו וירידו שמות לפ. כדי שיתפשטו שיגבהו ויעלו ר"ל שהוא יתחון המים מכל לד בחבילי עצים וקנים אבר יקבלו המים במקום אחד ויתחזו ושוב אלו גובה ויסבול בו ואחר אמר אם המים הטבילו בידו עד שיגאו גלים ועבר מהם גל על זה המחם ועד"מ אבר על מעלות שמקוה הגם נטהרה זאת המחם וכפי זה הפרק:

פרק שמיני

א כבר ביאתרו שדנוריו הם בבעל קרי אינו לעניין טומאה ופסרה אלא לענין מבילה כפי מה שהיה המעשה בזה הזמן שבעל קרי אם היה בריא שיטבול ב"מ שהה ואם יחפלל ויקרא כמו שהתבאר בברכות (דף כב) ואפי' היו אלה המ' סאה מים שאובין הגם הם כשרים לבעל קרי ר"ל שהוא אם ירד בהם מותר לו להתפלל ולקרא ואע"פ אלא שהר לענין טומאות ובהרות והבן זה הכוונה ולא יאוב מתך ודע שאין שבדל יעשהו האדם כפי מה שראוי בא"י ובמולה לאדן ואמנם דברינו הם במקוואות המגלאות אבר לא מע אלה המים הנקרים אם הם שאובין לו כשרים ואמר שהנמלא בא"י בחזקת טהרה ובזה ההבדל נזכירהו עדיין ואבר בטולה לאדן אינם בחזקת כשרים ואמנם הם כשרים לבעלי קריין לבד להיות מים שאובין כשרים לבעלי קריין כמו שביאתר והוא אמרו ואפי' נטמלאו בקולין אבר הם מים שאובים ודלי ואין בעניין שפק שהם כשרים לבעלי קריין ואחר אמר שהמקוואות הנמלאות בא"י מה שיהיה מהן מון מעבר הטיר הגה הוא בחזקת כבר ואפי' הנדה טובלת בהם ותהיה מותרת לבעלה ולא נאמר מאחר שזה איסור הרם לא תבטל אלא במקוה שנתאמת עניו ונודע שהוא כשר וכל מקוה שיהיה בתוך המדינה ותסגר עליו בעד המדינה אינו בחזקת טהרה להשתמש האנשים בו כי לפעמים יתהלו בגדיהם וכליהם וישאובו מים שאובים לו הם בשיקר הקוראתם מים שאובין ואינם ראוים אלא לבעלי קריין כמו שביאתרו וכ"ל אומר אפי' שהוא שהוא מון לעיר אם יהי' קרוב הגה הוא בחזקת שאוב להשתמש האנשים בו ואין הלכה כר"ל: ב חלוקין חלקות שלשה החלה לו עכורין הם יהיה בתחילת הדמן ואמר שהעצם הבתן קרה לו זה ואם היה הדמן כולו אחר אחד הגה הוא ג"כ טהור ואפי' היה כולו עכור וכוונת נמצין שיהיה הדמן מדבק קלתו בקלתו וזה כאשר יהיה בו קלה דבקות הגה הוא ממא ואפי' היה הדבקות רחה נאמלא לו בסוף לו בתחילה רבי יוסי אומר שאם היו לבנים נמצים בתחילה טהור כמו שנפסק העכורים ואין הלכה כר"י: ג מיסין עבות נקודות עבות והמהרהר בלילה עמים הבדמים להיר הזרע ואחר מלא נופו חס הגה הוא ממא אע"פ שלא מלא הס"ם זה בחלוי שילהה בשנתו שהוא בעל תשה בעילה גמורה ואחר שעבור משנתו ולא מלא חמר זרע אך שיתמלא נופו חס הגה זה הוא אבר הוא ממא לפי שמעת שבעל בשנתו הגה הזרע לך שהנגנב לו היה מעט השיעור ונגלא בבגדים והשיקר אצלנו אבר יקרא בבגד זרע הוא אחר הגיעו בחס אם הפלטנו ולא תשמנה הגה היא כמו רוחה שבבגד זרע ומשאה ונפל התחלוקת אמר כמה מן הזמן תלא ממנה שבבגד זרע והיה שהורה ויהיה זה הזרע בבגד נפסדה לורתו ולא מגדר הזרע: ודע שעונה הוא עת מן הזמן אם יום שלם או לילה שלמה וכן אמרו עונה אם יום לו לילה לאנ"פ יסתור שמי שפלטה שבבגד זרע אחר ג' עונות שלמות שהיה שהורה וזה אפשר ביהא ביום ג' משל זה שאם נבעלה בא"י בשבת ונשארה ליל שני ויום ג' וליל ג' וזה ג' עונות הגה אם פלטה שבבגד זרע יום ג' תהיה שהורה לפי שפלטה אחר ג' עונות ונהיתה פולטת ביום הג' שהורה ואבמים ג"כ יחשבנו כמו שבא בש"ס במשבר בגם

www.daat.ac.il www.hebrewbooks.org

(דף פו) אבל חכמים אומרים ג' שעות בלמות בשעה ורבי ישמעאל מחשב שהיא מהולה אם פלגה אחר ב' ימים בלמים ויהיה בתחלת ב' ימים קודם עלות השחר ואחריהם מקיעה הפמע וקבע היום הג' והנה אחשבר כב' אלו הימים ונקלה מהג' שיהיה ד' שעות אור ה' ו' מבל ב' ימים בלם נבעלה בסוף ליל ה' ובלבה ביום ז' בבקר הנה היא מהולה לפי שבבר עברו עליה ב' ימים הם' וכו' וקבע הג' והיא ליל שבת וכל מה שיש בזה הזמן ד' שעות יום ה' וליל ו' ויום ו' וליל שבת ותהיה אחר ד' שעות מהולה והנה תהיה אחר ה' שעות אם נבעלה בסוף יום ו' ד' קודם מקיעת הפמע ויהיה עמהם ה' שעות ליל ה' יום ה' וליל ו' ויום ו' וליל שבת חש בב' ימים [ל"ל וקבע] ואחר הג' הה' והשני וליל שבת והנה מהיה אחר ו' שעות כבר נבעלה ביום הד' אחר עלות השחר עמהם ד' שעות ליל ה' יום ה' וליל שבת ולא נחשוב יום הד' לפי שהיא נבעלה ביום ד' אחר עלות השחר בב' ימים וקבע הג' הה' והשני וליל שבת ולא נחשוב יום הד' לפי שהיא נבעלה ביום ג' ימים קודם עלות השחר ול"ע יכריע ממשה שעות לשגם כמו אחר רבי ישמעאל ביום ג' ימים קודם עלות השחר לשלמו הה' שעות ביום הה' ומקבע הלילה שלמו הה' ו' יום ה' בלם נבעלה ביום ד' בחלי היום הה בשבר אלגנו חלי יום ד' חה חלי שנה וליל ה' ויום ה' וליל ו' ויום ו' בלבר נהיה ליל שבת בחלי הלילה בלבלו ה' שעות ואם בלעה אחר חצות לילה הה מהולה והולאם כולם אמנם הוא מחמרו הי"ם (שמות יב) הו נהרגים לשלבם ימים ובו' ונבל שמחלוקת מתי היה זה הענין וקבל הולאת כל ה' מבם למה שדומה בשיון שם"ם ממנו ומשבי קרומי המחברה בתחילה: ה בקלם הנוחמחות יש המור והוא המומבם ובקלבם הנמר והוא עבר דבק דומם לשפם זה בלם קבן יעלו בו לבבם יומר בחול שימנו: הנקדים נקדים: ובנוסן מולבלבן ובבם זה בלם הו נקדים הם הוא יחפרן בסור זה הלבלך ממנו ולם הו מלבלבים לא יבאל מזה אם יסור לו יבאר חה לפי הבעיר הקודם כל המקיפ עליו מוקן והוא הבבם בחומרו של ממם בל ב"ה מוקן ובל בל עני מים מוקן: ולוקף הוא הלוקף וסוא חלו הלוכבות ולא יקפיד כלל בלבלבם: ומרדפת הבבל"ו ואמר רבב"ג מחלו לא יהיה בל זה הבבל"ו אלא כלומר מחלקי אבר מבקלי ד' גבנרן [ל"ל בשורה] שיעור מוקן ולם יהי' מחות לאנו מוקן ומ"ק לא יהן בזה בדר אלא אחד שיעור שיהיה מוקן והלבמא כמ"ק: ו בנלים הם מ"ח ונקרבו בנלים מבני הבם עוסקים בבמינו בל עולם. ובור הוא אבר אין לו ידיעה ולא מדה מבולה כמו בביאתנו בחבות (פ"ב) ומתוויב אלינו לה"ח מיהיו בהבלים מן הזבות ובקיום הבגדים ימינו הבבמלות בבגדים הנקיים ובם"ם (שבת דף קיד) על זה מיוחן רבים ושם נאמר בבל מ"ח בבמלא רבב בבגדו הבם הוא מחוויב מות ומן המיוב הזה נהיה בם"ח יקפידו על לבלך בבגדים ואמר' מלד אחד והלבמא כר' יוסי: ז קיילין אותם אבר ויבבו אבירות כי אלה הולם לבלבן מלבלבים ובעלם בה יהיו מבפתוחים כן ולא יקפידו על לבלבן אם אסור לו אבר ולבן אין בה מבפם החילה אם יהיה מלבים זמם לו מה שדומה לה חם בבלל אמיתי אבר ובבר קדם אמרו על הבלעות ואין בלבה בבר' יהודה:

פרק עשירי

א אמרו פה אלא מרבן הוא לקוח מן ומולך ובוסף במים (ויקרא ו) ובבוונה שהוא ידע יד בבלי עד שיבבים המים בו מ' רוב שיהיו בם אלוקים ואמרו לו שבבלן ונשתבבו רוחם אל כלי המתבות לבד אם אבר בד ולא יבנה אבל נתמבר קלתו אבר ל"ם לשים להבנם לאלם המקומות המגולים וכן ביאר בתוספתא שהדיבור בידות המלולות ובאבר אבר בהם שתבלו אבבלו לבך שו בידים פי הבלי לאמה בל אבי המים ומובבו אלמעלה כי אבר המים לא יגישו אל תוך בבלי כולו כי בשאיר יאבר בו מוהם ודקה המים: ויבוריה הוא הדבר המים לא יגישו אל תוך בבלי כולו כי בשאיר יגאר בו פה הוא אבר בשבל אם הבלי ולא יקשים קלוחיו בחבר אלון המים ובבנשים ואבר ילנה בו פה הוא אבר בשבל אם הבלי ולא יקשים קלוחיו בבמילה אם יהיה לו זוחים ותוספות ואולי הים בקלם הבלים הוא אם היו קרין אותו ויבוריה ל"ל שיבנשו בה המים עד שיבה על זדה. פי' הבוקע לאוכה שהבינה בשבות כשותות לתוך הבלי בחלם ובבוב לא יעשה כזה: וקלמרין הדיוסות בלעז קלמ"ל חלת תבשה מעשרת כשותות לתוך לאוכה עד אלם מהבשר לא אבבר אם בים בה אבדיו והוא בדוב נעבה אלנו בלא אם אבן

ה מאמרן שיבקב בלדה עד שיבאו המים לזחם הבשיבה הוא לוחמו: ב בבם בעולה בעבור מעבר בסיקף ובוב אם שיבאו אותה אם הבוהרין ובעלי הרבינה אבבם בבבם לבבם לקבה ולאבבר ובוא אבבים מבל לד ואין לה פה יגלה אמנם מרבבם בעת שבבם לבבה ולאבבר ובוא אבבים בבבם בבבם בבבם

עד מקום המדה לבד וכ' מרסון אומר שהוא יטביל שבעתם כולן אבר חגיע המדה לקלתן
ואין הלכה כר' מרסון ולא כר' יהודה: ו כבר זכרנו שהמים אם יטמאו יטהרו במי המקוה
וזה כשיזמו בכלי ותכיס זה הכלי במקוה עד שאלוסו המים אבר במקוה על פני המים אבר
בכלי ואז יטהרו אלה המים כמו שהמבאר במסכת בילה (דף יח) וכן יטבר שכלי גם עם המים
אבר בו יהד אם היה הכלי טמא רולה לומר שיקבל טומאה חה במים לבד אמנם שאר המקוה
הנה לא יטהרו לעולם אחרי שטמאו ועוד נבאר זה בד' ממכשירין שאמרו ב"ם שבעת שהרת
המים הטמאים לא יטהרו אלא במקוה ממינו שאם היו מים טמאים הנה שהרתה במקוה שיהיו
מימיו המים ואם היו המים מרים הנה מהרתה במקוה שיהיו מימיו מרים כי הכוונה בטהרת
המים שהוא יצוב עם מי המקוה כדבר ח' וירלה זה המים כמו שביארנו אמנם אם היה זה
הכלי טמא אלא משקים זולת המים והטביל כחיבו לא אבל המשקים לא יטהרו במי
מקוה ואם יהיה בזה הכלי מי חטאת אבר הוא מים ואבר הנה לא יצטרך שיהיה הכלי אלא
אבל קלטו ורוטו רק אלא שתכנס מי המקוה לתוך הכלי ויגבהו על מי חטאת שבכלי ואז יטבר
הכלי וא"ר יוסי באפי' יהיה זה הכלי מכיל אלמים סאה והיה בו כמשיעה ממי חטאת והטביל
הכלי כולו במקוה הנה הוא יטבר בטומאתו כלומר לא אבל עד שיטבר מה שבו ממי החטאת
ויטבילו ביקו ואין הלכה כר' יוסי: ז לא אלמנך שאבאר כל פעם שהוא אמנם ר"ל המשקים
שבעת משקים וכבר ביארנו ברלשם שהרות שחלי מרם כמילה ומחאה וביארנו מדת הרביעית

פירוש המשניות נדה להרמב"ם

פרק ראשון

א בא אלא כל לחלק על סברת ר"א אבר אמר ד' כפי' לבד דיין שעתן ואמר שאלו כל הנשים
דיין שעתן ר"ל שאם היה מתעסקת בטהרות ואחר לחתה דם לא נחמר יש לה זמן
רב שנשמאה ותהיינה הטהרות אבר היה מתעסקת שמאות שזהו דין תורה אך הלל עשה
סיג לדבריו ואמר מפקידה לפקידה ואפי' לימים הרבה אלא בדקה עצמה יום בדקה עצמה יום ולאחר על דרך
משל ומצאה עצמה טהורה ונשארה עד יום ה' ובדקה עצמה ומצאלת טמאה כל מה שהתעסקה
אין הטהרות מיום הראשון מעת הפקידה עד זמן הפקידה הנה הם טמאות כולם כפי
שבדרש הלל וזו החומרא אבר החמיר וביא שמאי לוים רולים בזאת החומרא מפני ביטול פריה
ורביה שאם אחמר שהיא מטמאה מפקידה לפקידה תהיה אלל בעלה לעולם ספק טמאה
וירחיקה מבעלה ברוב הימים וחכ"א מעת לעת ממעטת על יד מפקידה לפקידה וכוונת זה
אאם בדקה עצמה ומצאה טהורה ועמדה ימים רבים שלא בדקה עצמה ואח"כ בדקה ומצאה
עצמה טמאה כל הטהרות שעשתה מעת שבדקה עצמה ומצאלת טמאה עד כ"ל שעת קודם זה
הנה היא בחזקת טמאה וכוונת ממעטת שתשוב אחור ואחר אחר מפקידה לפקידה ממעטת
על יד מעת לעת אמנם בזה אאם בדקה עצמה בתחילת היום ומצאה עצמה טהורה ואח"כ
בדקה אחר זה בעבר בעת ומצאה עצמה טמאה הנה כל הטהרות אבר נתעסקה בין פקידה
לראשונה לשניה ישמאו ובאמצע שתי פקידות באמצע כ"ל שעות ותהיה כוונת הדבור
בין אם היה בין פקידה לפקידה ימים הרבה אינה ממעטת על יד מפקידה לפקידה והלכה כחכמים ובאור
בין פקידה לפקידה פחות מכ"ל שעות ממעטת על יד מפקידה לפקידה והלכה כחכמים ובאור
ופשט עם ידות לנדות כמו שהיה מנהגה שחלאה משלמים יום לבלעים יום לו משני חדשים
לשני חדשים והוא אם ראתה דם ביום הידות אינה ממעטת על יד כלל: ואמרו המשמשת בעדי'
לא תצון ממנו שהאשה תשמש בלא עדים אמנם ירלה בו שאם שמשה אשה ביחה אין מוחר
עליה אלא בעדים והרי היא כפקידה: ועדים כנוי לבגדים אשר תקנה אם עצמה בהם אחר
המשגל והוא אם מלאה אלה הבגדים טהורים הרי זו כפקידה ולא נאמר לך דם מועט ראתה
ומתערב בזרע ולא נראה והודיעו שאנחנו לא נאמין זאת האמונה אמנם הבגד אשר תקנה בו
קודם המשגל כמו שיתבאר שזה מחייבת הנה לא יעמוד מקודם פקידה לפי שנאמר לך דם
מועט נזל ממנה ובהסתוקקה למשגל לא תפליג בשיעת המוך אשר תקנה בו ושעיקר תלינו
שהאשה אם יצא ממנה דם מן המקור תע"פ שלא יצא לחוץ הנוף אבל כשאר חוץ נופה הנה
היא שמאה לאמרו דם ישיב אבה בנשרה ואע"פ שהוא בנשרה ועוד יבא ביאור זה ופירושו
בתוך בשאר זה ואמר על יד גם כן בעדי תשמים הוא שבדרש חכמים כמו שביארנו: ב אם
מצאו יושבת בטהרה ולא אמר היתה עסוקה בטהרות להודיעך שאפי' למי שאחמר דיה שעשתה
אמנם יאמר זה לטהרות לבד אבל לענין משכב ומושב הנה היא מטמאה מעת לעת האות על
זה לאמרו היא טמאה וכולן טהורות ולא לאמרו ומטמה טהורה וכן העיקר תלינו כמו שביארנו
בשמיתה ולכן התוספתא הרולה דם מטמאה מעת לעת אוכלין ומשקין ומשכבות וכלי חרס
המוקף למיד שחיל ואינה מקולקלת ואינה מטמאה לא כועלה ואינה מינה אלא מעת שראתה
ולא נאמרו אינה מקולקלת אלא נתקלקלה בוסתה וכן הוא המשפט ג"כ מפקידה לפקידה
אם שהיינה בני פקידות בכ"ל שעות כמו שביארנו: ג אלה הד' נשים ליקן רואות דם ברוב
הנשים וכבר פסק הש"ם הלכה כרבי אליעזר: ד מעוברת שיודע עוברה מאחר ג' חדשים
מהריונה עד שתגמול אם בנה עד שישאלם עולד כ"ל חדשים ואם נעלמו כ"ל חדש הנה מעשפה
כמעשפת כל הנשים מעת לעת ומפקידה לפקידה ואם נמצאו בהנקה שנים רבות לא נשמור זה
והלכה כדברי חכמים: ה עוזה המלכת כאן היא עוזה טיומית והיא ל' יום ונדר היקנה המכרת
אם מעת שיקראו אליה הנשים אחת עלוזות ולא חכמים על זה ולא מקפיד רבי אליעזר אומר
כל שעברו עליהן שלשה עוזות דיין שעתן ואפילו היתה קטנה בשנים רבי יוסי אומר מעוברת
ומיקה הן אומן אם עברו עליהן שלשה עוזות דיין שעתן ואע"פ שלא חסיה זקנה ואין הלכה
כר"ל ולא כרבי יוסי: ו אמר אבל בשייה מעמאה מעת לעת שב אל כל אחד מהד' נשים
המסוכרות בחילה ומשוברת ומיקה וזקנה: ואמר ראתה מלוגם אם אחרד לו אפשחד לו
תקפון ממקום גבוה לו שתאכל דבר ממגר הנדות בחוזק זה כולו אומר: ז הנדה היושבת
על דם מוכר לא תצטרך בדיקה תמיד לפי שהדם יורד ממנה ולא תושיל בבדיקה ואחר
אמר שאשה אם שמשה מטה אבר נצטרך עדים כמו שקדם אם היתה יושבת על דם
מוכר לו היתה בחילה בדמיה טהורים כי היא לא תצטרך עדים לפי שדם מוכר יגר ממנה

פרק ראשון

א בא אלא כל לחלק על סברת ר"א אבר אמר ד' כפי' לבד דיין שעתן ואמר שאלו כל הנשים
דיין שעתן ר"ל שאם היה מתעסקת בטהרות ואחר לחתה דם לא נחמר יש לה זמן
רב שנשמאה ותהיינה הטהרות אבר היה מתעסקת שמאות שזהו דין תורה אך הלל עשה
סיג לדבריו ואמר מפקידה לפקידה ואפי' לימים הרבה אאם בדקה עצמה יום בדקה עצמה יום ולאחר על דרך
משל ומצאה עצמה טהורה ונשארה עד יום ה' ובדקה עצמה ומצאלת טמאה כל מה שהתעסקה
אין הטהרות מיום הראשון מעת הפקידה עד זמן הפקידה הנה הם טמאות כולם כפי
שבדרש הלל וזו החומרא אבר החמיר וביא שמאי לוים רולים בזאת החומרא מפני ביטול פריה
ורביה שאם אחמר שהיא מטמאה מפקידה לפקידה תהיה אלל בעלה לעולם ספק טמאה
וירחיקה מבעלה ברוב הימים וחכ"א מעת לעת ממעטת על יד מפקידה לפקידה וכוונת זה
אאם בדקה עצמה ומצאה טהורה ועמדה ימים רבים שלא בדקה עצמה ואח"כ בדקה ומצאה
עצמה טמאה כל הטהרות שעשתה מעת שבדקה עצמה ומצאלת טמאה עד כ"ל שעת קודם זה
הנה היא בחזקת טמאה וכוונת ממעטת שתשוב אחור ואחר אחר מפקידה לפקידה ממעטת
על יד מעת לעת אמנם בזה אאם בדקה עצמה בתחילת היום ומצאה עצמה טהורה ואח"כ
בדקה אחר זה בעבר בעת ומצאה עצמה טמאה הנה כל הטהרות אבר נתעסקה בין פקידה
לראשונה לשניה ישמאו ובאמצע שתי פקידות באמצע כ"ל שעות ותהיה כוונת הדבור
בין אם היה בין פקידה לפקידה ימים הרבה אינה ממעטת על יד מפקידה לפקידה והלכה כחכמים וביאור
בין פקידה לפקידה פחות מכ"ל שעות ממעטת על יד מפקידה לפקידה והלכה כחכמים וביאור
ופשט עם ידות לנדות כמו שהיה מנהגה שחלאה משלמים יום לבלעים יום לו משני חדשים
לשני חדשים והוא אם ראתה דם ביום הידות אינה ממעטת על יד כלל: ואמרו המשמשת בעדי'
לא תצון ממנו שהאשה תשמש בלא עדים אמנם ירלה בו שאם שמשה אשה ביחה אין מוחר
עליה אלא בעדים והרי היא כפקידה: ועדים כנוי לבגדים אשר תקנה אם עצמה בהם אחר
המשגל והוא אם מלאה אלה הבגדים טהורים הרי זו כפקידה ולא נאמר לך דם מועט ראתה
ומתערב בזרע ולא נראה והודיעו שאנחנו לא נאמין זאת האמונה אמנם הבגד אשר תקנה בו
קודם המשגל כמו שיתבאר שזה מחייבת הנה לא יעמוד מקודם פקידה לפי שנאמר לך דם
מועט נזל ממנה ובהסתוקקה למשגל לא תפליג בשיעת המוך אשר תקנה בו ושעיקר תלינו
שהאשה אם יצא ממנה דם מן המקור תע"פ שלא יצא לחוץ הנוף אבל כשאר חוץ נופה הנה
היא שמאה לאמרו דם ישיב אבה בנשרה ואע"פ שהוא בנשרה ועוד יבא ביאור זה ופירושו
בתוך בשאר זה ואמר על יד גם כן בעדי תשמים הוא שבדרש חכמים כמו שביארנו: ב אם
מצאו יושבת בטהרה ולא אמר היתה עסוקה בטהרות להודיעך שאפי' למי שאחמר דיה שעשתה
אמנם יאמר זה לטהרות לבד אבל לענין משכב ומושב הנה היא שמאה מעת לעת האות על
זה לאמרו היא טמאה וכולן טהורות ולא לאמרו ומטמה טהורה וכן העיקר תלינו כמו שביארנו
בשמיתה ולכן התוספתא הרולה דם מטמאה מעת לעת אוכלין ומשקין ומשכבות וכלי חרס
המוקף למיד שחיל ואינה מקולקלת ואינה מטמאה לא כועלה ואינה מינה אלא מעת שראתה
ולא נאמרו אינה מקולקלת אלא נתקלקלה בוסתה וכן הוא המשפט ג"כ מפקידה לפקידה
אם שהיינה בני פקידות בכ"ל שעות כמו שביארנו: ג אלה הד' נשים ליקן רואות דם ברוב
הנשים וכבר פסק הש"ם הלכה כרבי אליעזר: ד מעוברת שיודע עוברה מאחר ג' חדשים
מהריונה עד שתגמול אם בנה עד שישאלם עולד כ"ל חדשים ואם נעלמו כ"ל חדש הנה מעשפה
כמעשפת כל הנשים מעת לעת ומפקידה לפקידה ואם נמצאו בהנקה שנים רבות לא נשמור זה
והלכה כדברי חכמים: ה עוזה המלכת כאן היא עוזה טיומית והיא ל' יום ונדר היקנה המכרת
אם מעת שיקראו אליה הנשים אחת עלוזות ולא חכמים על זה ולא מקפיד רבי אליעזר אומר
כל שעברו עליהן שלשה עוזות דיין שעתן ואפילו היתה קטנה בשנים רבי יוסי אומר מעוברת
ומיקה הן אומן אם עברו עליהן שלשה עוזות דיין שעתן ואע"פ שלא חסיה זקנה ואין הלכה
כר"ל ולא כרבי יוסי: ו אמר אבל בשייה מעמאה מעת לעת שב אל כל אחד מהד' נשים
המסוכרות בחילה ומשוברת ומיקה וזקנה: ואמר ראתה מלוגם אם אחרד לו אפשחד לו
תקפון ממקום גבוה לו שתאכל דבר ממגר הנדות בחוזק זה כולו אומר: ז הנדה היושבת
על דם מוכר לא תצטרך בדיקה תמיד לפי שהדם יורד ממנה ולא תושיל בבדיקה ואחר
אמר שאשה אם שמשה מטה אבר נצטרך עדים כמו שקדם אם היתה יושבת על דם
מוכר לו היתה בחילה בדמיה טהורים כי היא לא תצטרך עדים לפי שדם מוכר יגר ממנה

שמשים רבות והיות האוכלים כולם מלפרסין קלתן וכן המשקים להכלים מהם הטיבור
מאחרו (ויקרא יא) מכל האוכל אבר יאכל ואחר (שם) וכל משקה אבר יטמא ואו' אמנם
המקוה לא יצלם שיעורו בשאר משקים אמנם צריך שיהיו מ' סאה כולם מים לאמרו האשה
יתעלה (שם) מקוה מים ולכון ספרי מקוה מים לא מקוה כל המשקין כולם ולעב יפסלו המשקין
כולן המקוה אם כשנים מלאתו כמו שקדם ולא יוסיף כמו שביארנו: ח כבר ביארנו
שהמים לבדם בלתי שאר המשקין הם אבר יטהרו אם [ר"ל הנקה] (נמאם) בתוך זה המקוה ולכן
אם מבל זה הלשם ויש מים המאים באמצעותא יטהרו להגיעם בתוך המקוה והוא אמרו מפני
שהם מהורים בנוף לפי שנטהרו ואם בתוך האלמומתא להגיעו בתוך המקוה ולכן אם הקילון
שמה יהיה מהורות וזה אבר בלא מבעת שהורה ובכנם לאהל המת לא חטמא הפבעת לפי
שהות מיל עליה וכן אילו אכל אבר המת ובכנם לאהל לא יטמא האהל כמו שהתבאר באחד
עשר מאהלות ואיה באומסמת כלים שבלעשון מלינו על המהורין מלימת ואמן אבר הוא תחוב
בנוף הנה יטהראה קלהו בשעת הנוף ואז יהיה חולן כמו אילו היה על שעת הנוף והנה יטקע
בנבר ואמנו תוך הנוף ולא יקיד בו אז [שוכל] ואפי' היה מן שמא:

סליק מסכת מקוואות

נקבה אלא גם פרחדור הגם הוא דם טהור לפי שהוא משורש שפסנו וחזקתו מן העליה ואם נמצא דדם בתחתיתו ר"ל ממה שיסה אל הרגלים והוא קרבא פרחדור הגם הוא מסם מספק לפי שלעמים יהיה מן החדר ולעמים מן העליה והחושפות אבר זכרי לך המבדילות לגאור הרחם אבר הוסם מהם טמא לפון הגוף בחזקת ממא ומה שיסה לתון עליונו בחזקת טהרה ותחתיתו ממא מספק ואינם מוסמא בכללם כי יש לסם דומה ואמנם אלה מסם קרוחיה הם שחדרים לפי שלאם כל תוספת מסם דומה לעממת הדד ויבא מתוכר אלה הקרוחים ויחברם הבילים דומם לנקב בעליון הפרחדור והוא אבר יקרלאוה אל שבעליה ומתו אמר מן הגלל ולעמים ודאי ממא מן הגלל ולהון ספיקו ממא כמו שבארתי לך אמיתתו ומי שהוכרל בחכמת הנחות מעט יתבאר לו כל מה שזכרנו וגם כי יהיה ניור מה שזכרנו קרוב מאד לפי שאמרנו הפלגנו בביאור זה: ו שיקר מרלאה הדם אבר ישמעו האדום וכקרן כרכוס וכמימי האדמה וכמזג ויכרעו על זה באמרו בקומתא אבה בדם דמיה דמיה שני פעמים אמר והיא גילתה לם מקור דמיה ואמר וטהרה מקור דמיה. והשהור הוא השור האמיתי באודם לפי שבאודם אם נלאה כדם ישוב מרלאיהן שחור והוא אמרם שלא שחור אדום הוא אלא שלקה ובים שמאי שבכרין שמימי תלמן ומימי בשר לגי הוא אמרם המרלאה האדום אלא שהוא חסר הלקות כמו שבאמימי במרלאה האדום השחור לחיותו אדום הלקוי מפורסם המרלאה כן יאמר בזה חלוש באודם והוא כמימי תלמן והוא מעכרם התלמן ומימי בשר לגי ומחלוקת אבר בין בית הלל ות"ק שם"ק אומר מי תלמן ומימי בשר לגי אע"פ שהן לא יטמאו בדם נדה תולין עליו אם הקדם ר"ל שהשאה אבר מרלאה כמרלאה התלמן וכמימי בשר לגי אם נעשה בשפכות לא תולכין ולא שורפין אלא תולין וב"ה מסברין ויאיבו לאכול אותם הסברות ועקביא בן מהללאל אמר שהמרלאה אבר הוא כקרן כרכוס אם ילקה ישוב ירוק ולכן יטמא הירוק אלא ות"ק אמר תולין עליו וחכמים החולקין על עקביא האומר שסוד שאין תולין אלא מטהרין ורבי מאיר אומר שדם הירוק אע"פ אלא נחשבהו דם לענין טומאת דמים הגה נחשבהו דם לטוח מכלל ז' משקין ויכשיר אם הזרעים ורבי יוסי אמר שהוא לא יטמא ולא יכשיר ורבי יוסי הוא ת"ק המדבר בזאת המשנה וסירוש קרן כרכוס הוך שבכרכוס נגזר מן קרן עור פיו והכרכוס הוא נידים כרכומים יכירו אותו הרוצים ויעבו ממנו מרקחות ומי מטרחנו מרלאה הדם הגוזל והלכה כת"ק לבדו בכל אלה המאמרים: ז לקח מאמר בש"ם כדם המלכה המכרת פה שהוא דם הבקרה: ומתם שהיו שיבם וכן ביאר בש"ם: ודיהיה יותר חלוש השמרות וכחות מבריק והוא שיהיה כמרלאה הזיתים הטחורים או כמרלאה הזפת או כמרלאה הטורבין הגה הוא שטור וכן אמר ממשם המרלאות אם שיה מרלאה מהם יותר חזק מן המרלאה הנגדל פה שגם הוא ממא ואם היה יותר חלוש ממנו הגה הוא שטור זולת המרלאה אשר נדרנוהו במזג כי הוא אם היה יותר חזק ממנו או יותר חלוש שטור ואמנם זכר דיהה מהן במרלאה השחור לבדו בשבת מה שזכרנוהו מן השחור אמנם יהיה ממא לפי שהוא אדום לפני ויהיה עולה במהשבתיו שחור אע"פ שהיא יותר חלשה השמרות מן הדין יהיה ממא לפי שהוא קרוב אל האדום וסוויתנו אמרו הענין כך ויאמר בבדור שיש בו מיקה מן הטורקין האמצעים והוא רבוב ויוקש עליו: ובקשה בית כרם מקום באלן בכתן עפרו אדום ישפך עליו מים ויוקה כמרלאו ובחוסשתא אמרו מהיא אדמה מבקשת בית כרם ומליף עליה מים מעפרין אותן שבורין ואין משבירין אותן לגולין ושם נאמר אמרו שטור למים ולעפר: ויין הבדוי יין נפשות הנפוחות בשרון אלן כתן. ודע שאין ראיית דם בזמנו זה אבל כל דם המרלאה האמה ממא וכן לא נבחון לו מקום אבל בין שיטלה הדם מן הגול ולעמים בין מן הגול ולתון בכל ממא זה כולו להחמיר:

פרק שלישי

א סבת מחלוקת רבי יהודה וח"ק ברבי יהודה אמר שאי אפשר לפתיחת הקבר בלא דם יפרלאה וח"ק אמר אפשר לפתיחת הקבר בלא דם ולכן הפילה מחיכה לזה מרלאה שהיה ולא יהיה עמה דם הגה היא שטוהרה ואפילו שפעמו אומה המיכה ומלאתו בה דם אינה ממאה לפי שהוא דם מחיכה לא דם נדה אמנם אם הפילה מחיכה והפעמה ונמלא בה עלם הגם היא ממאה לידה ואין הלכה כרבי יהודה: ב אם מלא ממנה זאת הקליפה אפשר שהם מדם הגדות שנחקרם בחוט נחתדם שם ויהי אפשר שהן קליפות שהן ולכן נוה שיעבו בחיים ובאחר שם"ם שיהיו המים שוכרין ויעמדו בה כ"ד שעות. ואמרו אם יש ממהם דם ממא ואם לאו מהניה היא שברם הכמים המולקים על רבי יהודה כמו שקדם. וכבר נתבאר בש"ם שאם מדרבנן וכוונת כרוקה שיממאו לה ולא יממאו יבש ואין כך דם נדה האמתי אבל יממא לה ויבם כמו שיתבאר בשני מזאת המסכתא דם מהרה אל מלוכעת הוא הדם אבר תרלהו האשה היולדת אחר שבע. לזכר וי"ד לנקבה אם תהיה מלוכעת ושבת מחלוקת ב"ש וב"ה בדם מהרה אל מלוכעת יאריך ביאורו וזה יותר דומה בעיון הש"ם לזכר זה בחבורינו: ודם יולדת אלא שבלם הוא הדם שתראה אחר שבע. לזכר ואחר תרבע. עבר לנקבה אם לא שבלה לא שמיני או ליל ט"ו לפי שהיא תולה שבלה היה דם טהור כמו שבא בפכוח שקבלם דמי שהרה ולא שבלה אמר ב"ה אלא שפרד מטומאת נדה בשום פנים לכן ממא לה ויבם בדם נדה וב"ש אומרים אמנם מועלת הפילה להטיהרה לבעלה ומעת שנשלם זמו הנדה נחשבקה מן הנדות ואפילו לא שבלו ולא שהיה דם נדה אבל יהיה דינו כדין רוק נדה ומימי רגליה אבר ממאין לחין ואין ממאלין יבשין ודע שאם ילדה והיא זבה ר"ל שבבה זבה ואז חלד ואחת היא שהבראלה יולדת בזוב והשלמה ז' לזכר וי"ד לנקבה וספרם שבעה נקיים אחר זה כדין כל זבה ואחר לאחה דם אחר זה והיא לא שבבר ליל שמיני מהיומים הנקיים שנה ב"ש וב"ה נחלקים בה על מחלוקתם ב"ש אומרים שבשלמו ז' נקיים ואע"ג שלא שבלה נגדלת מן הזיבה וב"ה אומרים שלא שבבר אם לא שבלה ואמנם שבשמו ביולדת בזוב שלא שבבה נקיים ולא שבלה וכן שבאבר ב"ש: ד שלשרך זאת ההלכה אל העקרים כבר נתבאר קלתה בפמים רבות אך שבאבר כולם פה חה שאמה אם רחאה דם שלשה ימים רצופים שלא עם נדה שהיה שבלה זבה והוא אמרו יבר' ואמה כי חזוב זוב דמה ימים רבים שלא עם נדה ואמרו מיעוט ימים שבים רבים שלשה אמנם אם רחאה הדם בעת נדה כין שהראה יום אחד או ז' כולם הגה היא נדה לבד ולא שהיה ממאה זולת אורך הזבעים והוא אמרו יבשבר שבעה ימים

עם הטוער בקרוב אחד ממותרי הנדות הנוסבים על בנין השבר ובלילת הוא הקרוב אבר יהיה מזרע האים ובאמרו הוא הטוער ב"ש אומר שבבר ממוק הטוער קודם לאם הפילה ואין הלכה כר"ש: ד ידוע הוא שהטומטום והאנדרוגינוס ספק לא ידענו אם הם זכר או נקבה ולכן שבב לזכר ולנקבה וכן אם ילדה אחוטים אחד מהם זכר ודאי והאחד טומטום או אנדרוגינוס הגה הוא נ"כ ספק ולא נקבל הולדה באחד אבר הוא זכר ודאי ונאמר מאחר בזה זכר (כן) גם זה כן הטומטום או האנדרוגינוס זכר לפי שהילדה אחותם הגה לפעמים תלד בני זכרים ולפעמים זכר ונקבה ואם ילד' נקבה ודאית וטומטו' אבר לנקבה בלבד על איזה פנים שיהא אם הטומטו' או האנדרוגינוס נקבה היא כאילו ילדה שתי נקבות ואם הוא זכר הגה ילדה עמו נקבה ודאית הגה יש לה דם טוהר מפני הנקבה עד מלאת ל' יום: ואמרו מחוקר או מסורים לטומו או אלם מסורים וכוונת זה שאם נחשבו אחריו בתוך הגוף ואינו אחריו בלי שדר ואחר כרגל ואחר הזרוע וזה מסורים או יצא כפי הסדר וזה מחוקר הגה לא יהיה בו תוכן יולדת עד מלאת רוחו ולאחר כרוחו ולכן אם יצא הראש אם יצא הרגלים מזה המחוקר הרי זה כיולד: ושדהתו מלאה: ה לגון זה האמר על לד שביאור הוא כן המפלת ואין ידוע אם יולד היה מה שהפילה או לא היה ולד אבל אבר לזכר ולנקבה ולנדה ואחר זה שהיא מבאר בבעת ימים בנדתה כדין כל נדה או יולדת זכר ולא מתר לבעלה עד מלאת לה י"ד יום כדין יולדת נקבה ואם ראתה אחר י"ד יום לא יהא דם טהור אבל דם ממא כמו אילו לא היתה יולדת אלא נדה לבד ויהיה כל דם הראה בלאותם הם' ימים דם ממא אם דם נדה ואם דם זיבה כפי זמן ראייתה כפי מה שהתבאר חזו כוונת אבר לנדה אלא יהיה לה דם טוהר כלל ובמלאת המ' יום אבטל כאילו יולדת זכר ולא תבא בקדשים כל זה הזמן כמו היולדת ואע"פ שלא ראתה דם שבמלאת פ' אבטל ואבטל קרבן יולדת ואז אפשר לאכול בקדשים ואמנם אבלה ביום מ' לטיות אבילה בזמנה אבל אם היתה יולדת זכר וחזו כוונת אבר לזכר ולנקבה ולנדה בעת מה שזכר ושמור זה הענין: ז אבר שאם הפילה יום מ' אעפ בשלה אינה נאשמת עולד לפי שלא נגמר צורת הטובר בזה הזמן אמנם אם הפילה יום מ"א אבר הוא זמן אפשר שיגמור בו צורת הטובר והפילה ולא ידעה אם ולד הפילה אם לאו אבר לזכר ולנקבה ולנדה וכרבי ישמעאל אומר שאלת המפלת לאבבשים ואחד יום מי אפשר שיהיה מה שהפילה נקבה לפי שאבנים הנקבה לא תאלה ואמנם עד שיהיו לה מ' יום ולכן אבר לזכר ולנדה לבד אמנם אם הפילה ליום פ"א אעפ בשילתה אז אבר לזכר ולנקבה ולנדה אם לא ידעה מה הפילה אם הוא דם אם לא טוער ואין הלכה כרבי ישמעאל:

פרק רביעי

א כבר ביארנו פעמים רבות שכל מה שבא בשבנה מהדיינים המיוחדים בבעת כופיים היא שבנה לשונה ואמנם היום הזה הם בעבו"ם לכל דבריהם וידוע הוא שהם מקבלים הקולה כפי פשוטה ולזה אמרו שהנקבה לא תהיה נדה עד שתבבר לאמרו אשה והקבלה אצלנו שהאשה אמתה נבדת בת יום אחד כמו שיתבאר ולזה הן נדות תעריסתן ועריסתן הוא שכלי אשר יגדלו בו הקטנים הנקראין בערב מה"ר וכבר ביארנו בראשון מכלים מ"ג) שבוונת ביאורו כבועל נדה שממא משכב אחתון כעליון ויהיה אחתונו של בועל כעליונו של זב אשר לא יטמא אדם וכלים כמו שביארנו שם וזה אשר פסק על כל כותי שהוא בועל נדה בחנאי שיהיו יטמא אדם וכלים כמו שביארנו שם וזה אשר פסק על כל כותי שהוא בועל נדה בחנאי שיהיו כשאים כי הגפי' ויושבות על כל דם ויאמר הש"ם שבוונת זה האמר שבל יחשבו בין הדם שבהו' והשמא ויפחדו שכל וכבר התבאר ברביעי מפרכות (מ"ה) שהתרומה נשרפת על ספק ואמרו מפני מה אין שורפין עליהן את התרומה מפני שטומאתן ספק ביאר זה בש"ם והעמידוה לכותי עבוס שבבל בפמיו ודרס על בגדי חבר שאם נעשה התרומה בגלה בגדים לא תשרף לפי שהם תרמי סביקות הספק הרחמון אם בעל אמתו בקרוב אם לא ואם אמלא אומר בקרוב ספק שהוא יושבת על דם ממא או על דם טהור והעיקר אצליו על ספק ספיקה לא שרפינן אם התרומה ואמנם הטמון בו ביהיה טובל בפמיו ודורס על הכלים והוא עבוס לפי שטורפין אם התרומה על טומאת עם הארץ לפי שהם מדרס כמו שביארנו בחגיגה ובטהרות ואילו לא יבטל בפמיו יחוייב שתשרף תרומה על מנגו ולא יטא אלא עם הארץ: ב רבי יוסי טוער בשתים לדוקות כיתרלאות וח"ק אומר שתתן כטוחות ואין הלכה כרבי יוסי: ג כבר ביארנו בשתיהם זה הספר שהנכדות לא יממאו בשום פנים מאופני הטומאה מן הטורה ומדרבנן נזרו עליהן ביסוי כזבן לכל דבריהן שהן זבן מדרבנן. ב"ש מטהרין דם הנכדות בדין טורה ובימו הנזירה ברוקה ובמימי רגליה אבר הם נמצאים תמיד ושבו זה להודיע שטומאתן מדרבנן ואם דמן שהול וב"ה אומרים שאם שמו דמה ר"ל דם מדותה כלוקה ומימי רגליה מודע שהכל מדרבנן וכוונת כרוקה שיממאו לה ולא יממאו יבש ואין כך דם נדה האמתי אבל יממא לה ויבם כמו שיתבאר בשני מזאת המסכתא דם מהרה אל מלוכעת הוא הדם אבר תרלהו האשה היולדת אחר שבע. לזכר וי"ד לנקבה אם תהיה מלוכעת ושבת מחלוקת ב"ש וב"ה בדם מהרה אל מלוכעת יאריך ביאורו וזה יותר דומה בעיון הש"ם לזכר זה בחבורינו: ודם יולדת אלא שבלם הוא הדם שתראה אחר שבע. לזכר ואחר תרבע. עבר לנקבה אם לא שבלה ליל שמיני או ליל ט"ו לפי שהיא תולה שבלה היה דם טהור כמו שבא בפכוח שקבלם דמי שהרה ולא שבלה אמר ב"ה אלא שפרד מטומאת נדה בשום פנים לכן ממא לה ויבם בדם נדה וב"ש אומרים אמנם מועלת הפילה להטיהרה לבעלה ומעת שנשלם זמו הנדה נחשבקה מן הנדות ואפילו לא שבבר ולא שהיה דם נדה אבל יהיה דינו כדין רוק נדה ומימי רגליה אבר ממאין לחין ואין ממאלין יבשין ודע שאם ילדה והיא זבה ר"ל שבבה זבה ואז חלד ואחת היא שהבראלה יולדת בזוב והשלמה ז' לזכר וי"ד לנקבה וספרם שבעה נקיים אחר זה כדין כל זבה ואחר לאחה דם אחר זה והיא לא שבבר ליל שמיני מהיומים הנקיים שנה ב"ש וב"ה נחלקים בה על מחלוקתם ב"ש אומרים שבשלמו ז' נקיים ואע"ג שלא שבלה נגדלת מן הזיבה וב"ה אומרים שלא שבבר אם לא שבלה ואמנם שבשמו ביולדת בזוב שלא שבבה נקיים ולא שבלה וכן שבאבר ב"ש: ד שלשרך זאת ההלכה אל העקרים כבר נתבאר קלתה בפמים רבות אך שבאבר כולם פה חה שאמה אם רחאה דם שלשה ימים רצופים שלא עם נדה שהיה שבלה זבה והוא אמרו יבר' ואמה כי חזוב זוב דמה ימים רבים שלא עם נדה ואמרו מיעוט ימים שבים רבים שלשה אמנם אם רחאה הדם בעת נדה כין שהראה יום אחד או ז' כולם הגה היא נדה לבד ולא שהיה ממאה זולת אורך הזבעים והוא אמרו יבשבר שבעה ימים

www.daat.ac.il www.hebrewbooks.org

פרק חמישי

א חכמים אומרים אפשר כי הזריע ולדה זכר עד פילגה ממקום שמזרעת רבי שמעון אומר שלמרו תלד לרבות יולדת דופן והוא שישפסד חלבי האשה אם תקשה עליה הלידה ויצא השכר משם: ובית הקיבון כנוי מן המקום אחר הוא שיולד מטטר הרחם והוא המקום שיכנס בו שאמה בעת המשגל אם יצא דם מן המקום אחר עבר יצא לאמה הנה היא שמאה ואע"פ שהדם לא יפלוט ולא יצא מן לנוף והוא אומרים בגדר בית הקיבון מקום שהשמש שכנס זרע עד שמפרד מגופו ולא יכמלנו והלכה כר"ש: ב הסידו לו פס לאחות בשמה לפי שהוא כבר הזריע ולא יוסיף בית הרחור ואמרו ומשמלין בכל שהוא דומה אל שכנס זרע ואל הזוב לפי שזב ובעל קרי אם לאו אינה שייר שיהיה כמשמע אמנם מי שיצא בשכנס זרע עד שיצא בשעת הקשה לא יטמא כמו שביארנו: ג אם מהיה בא יום אחד והשוב נדה אם יצא אמנה דם ביום הלידה ואשר מהיה בא עשרה ימים זבה כגון שתראה שלשה ימים רצופים אחר ז' ימים מנדה לפי שהיא כל שבעה ימי לאותיה לא תהיה בה זבה כפי מה שביארנו ואלא תהיה הזבה זבה אלא בלא עם נדתה ואלה המבפרים כולם קבלה ואין מופת עליהם שזאת אמרים: ואמרו ופוטר מן הביום לפי שהוא אם תבלם שלשים יום לפי מה שיתבאר ביבמות הנה נפסרה אמו מן המלינה ומן הביום אמנם אם מת בתוך שלשים יום אמה היא הולדת ולא מתיבמת וכבר נתאמת שאמרנו מיום אחד פחות אם פחות אמנם אם הוא הולדת ולא הולדת ולא כוה לה בה שהיה בהנה שיש לה בן מיסתבל בן יום ז' הנה היא אמורה בעבורו לאכול בתרומה לפי שכבר התבאר ביבמות שהשבר פוטל וכ"ש בן יום אחד ואמנם ירצה בו שהוא פוטל עבדי אביו מלאכול בתרומה המשל בזה כגון שיהיה לבהן שפי נפיש להתה מקן כשרה לכהונה ויש לו ממנה בנים והשמה פטולה לכהונה ויש לו ממנה בן יום אחד והוא הלל ומת זה שבהן ויש לו עבדים ונתעברה זה בחלל עם אחיו הכשרים ולכן נפסלו העבדים מלאכול בתרומה שפני חללו של חלל אבר אינו מחיל זה לשומו בן יום אחד שאמנם אם היה עובר היה מותר לעבדים שאכלו מפני הבנים הכשרים עד שיולד זה החלל לפי שהשיקר אצלינו שאין קנין לעובר: ואמרו ומתחל ומגמל ר"ל מחל מן האם ומגמל לאחרים מן הלב משל בזה שאם אמות אמו ביום לידתה הנה הוא ירש בנכסיה ואם ימות הוא אחר זה ביום הולדו הנה ירבשהו אחיו ומשוב נחלה מזה הקנון לאחיו מאביו ביום אחד: ואמרו שאחן שלש ר"ל שיתחייב להתאבל עליו ובמנהגי שיהיה אצלם הבאמתות שמלד להשעה חדשים אמנם אם לא יתאמת לאביו ולאמו זה הנה לא יחוייבו להתאבל עליו עד שישלמו לו בלשים יום לפי שהשיקר אצלנו כל שלא שהה שלשים יום באדם הרי זה נפל אלא אם כלו חדשיו כמו שביארנו אפילו מת ביום שלשים עצמו אינו ממוייב להתאבל עליו: ד זה כולו מבוחר לפי שהשיקר אפר יכולל זה הוא שאמרנו בא שלש ביום ויום אחד ביאתה ביאה וזה הדבר הלכה לאמה מסיני ופתוחה משלש בנים ביום אחד אין ביאתה ביאה וכבר נכפל זה במקומות רבים וכוונה כונתן האמצע בעין אבר חדשים רבע ואחר יצוב לעיינו כן אם נבעלה היא פתוחה מלאה הבנים אשוב בתולה אליו לא נבעלה כלל: ה זה השיקר קולו גם כן אמרו בן אשע בנים ביום ויום אחד ביאתו ביאה ואמרו עד שיגדיל ר"ל עד שיגדיל ויבטל אחר שהגיע שני שערות ואז יקן גם ויפסול ואמנם לא כח עליה משהגדיל הנה היא תלמדך גם ותלילה כפי מה שביארנו בשפיני מיבמות ואם בעל דה יהיה לבועל דה ויעמא משכב המחתון כעליון כמו שביארנו בראש כלים ופוסל מן שהרומה אם היה זה פסול לבהונה ובעל בהנת הנה הוא ישובה חללה ומפסלה מלאכול בתרומה ואם היה כהן בן אשע בנים ביום אחד ונפל בהנת הנה הוא ישראלית אינו מחיל אותה לפי שאין קינו קנין גמור כמו שהזכרנו בשפיני מיבמות ואם רבע אם הבהמה פסלה מעל נבי המזבח כמו שהתבאר בשני מתמורה וכל הבעיות מתות על ידו והוא פטור כמו שהתבאר בשני מכריתות וכבר ביארנו זה בכלים הבאתור בשפיני מסנהדרין: ו זה אמר אמרנו בא ר"ב בנים ביום אחד וכן ר"ג בנים ביום אחד הדריהן קיימין ואפילו אמרו אין אנו יודעין באמצי הבאתו שהי שערות ולמפה בנוף כמו שביארנו במקומות ביבמות וכתובות ואז נוקין על המרחקן אם מרו לאמנם אם לא יפלו שתי שערות עדיין קבנים הם וכוונה נבדקים שישאלו הפשם הם יודעים כוונת הנדרים ולמי הם ואם לא ואמרו נבדקים כל ר"ב וכן כל ר"ג לשאוק לפי שכבר נאמר בשלשים יום בשנה חשובין בנים הם עולה במחשבתינו של בעל זה המאמר אם יאמרו אם יאמרו אלא אלא אינו נפתלקה מקרימים אמר אין הענין כן אבל לדברי הכל בודקין כל בנים ר"ב חדש לנקבה ר"ג לזכר וכל עוד שנמצאו יודע נדריו קיימין ואע"פ שבסם קבנים וזו היא עונה נדרים הרמות אלה בכ"מ ושני הנקבה לעונת נדרים פחות מבני הזכר להיות הייכן קנרים מתי האים ברוב: ז פגה הוא הפרי הפג בוחל הוא הפירות אשר הקריבו להתבשל ואמל שם פירות נתמלא בשולם והיא מלה מורכבת מן ויאלה מלאל וכבר ביארנו גדל הקפנות והגערות והבגרות בשלשי מכתובות: ח איזו היא סימנה ר"ל איזה הוא אות הבגרות ואלה הבגרות אמרו הסימנים הם הסימנים אשר נתנו חכמים מלמעלה והם אשר יוצו על הסימנים שלמעה וזה שאמנו כבר ביארנו בעמנים אם לאותה הבאתה שתי שערות אחר ר"ב שנה ויום ז' שנה היא תקלת נערה ומן שנה חדשים אחר הבאתה ב' שערות תהיה בוגרת ואין לאביה רשות בה והנה אלינו הסימנים אשר נקבל מהן מופת על הבגרות אם הם כמו שימנים אם לאו אמרו אם אחת הדד ר"ל במקום הדד ונדלו זה בכפשוב ידיה אל אמוריה ומשתחיר את הסיקומות מד שיאמר לאם הבד בעל השוקן ר"ל על קלה הבד והלכה כדברי כולן להתיר ולכן כל עוד שיתראה אחד מאלה הסימנים ולא יתראה אחר כשיהה כבוגרת להתיר ולא להקל ואם קדשה עצמה בפני אביה צריכה גם בבוגרת ואם קדשה אביה ב"כ צריכה גם כנערה (אע"פ) שלא יאמרו בה סימני בגרות וכן כל מי שיתראה אחד מאלה הסימנים שאביה אשר הדיה לאומרת ולא מיאנה לכסן גדול: ט אמר שתי שערות ויתראה בה סימני האילונות ואז אמר הרי זו אילונית הרי מהשלמת הנשלי בשהיה בה שערים אלא הבאתה הרשת שתי שערות מד שיתראה בה סימני האילונות ואז נדון עליה בדין האילונות וכן הבן עבדים אלא אילונית בלשון מיבמות וסימני סרים חמה בשפיני מיבמות אמנם אם לא יתראו סימני אילונית וסימני סרים ולא הבית שתי שערות הנה כמלאה לכל אחד מפסה ליה שנה ואז יהיה סרים לא אילונית כמו שביארנו במקומות רבים מיבמות ואין סלבים הרבי אלעזר ודע אלו סעמרים

הסיה בנדתה ובלול בשמיע מפטול ותוחר לבעלה והשבר ואמר יהברך לו כי אזוב על נדתה הוא שתחבר סיבה בנדות ולא תהיה ביניהם מהרה כגון בהתחיל הזיבה ביום השמיני מתחילת הנדות ומשוך שלשה ימים ואז אחר יקרא אותו לנדתה ובאה הקבלה שפחות זמן שתהיה בין ווסת לווסת י"ז יום והוא אמרו בכ"מ י"ל יום שבין נדה לנדה שלבה לעשה מהיו ואם הפלומה הזאבה שבשם ימי נדה ובאתה בי"ל יום (אבר אחר) שלש ימים לעשים ואתה זבה ומן העיקר אצלנו ב"ב שאם באתה דם שלשה ימים לו יוחר לעשין מחמת ולד הנה היא מהורה ואע"פ שבאתה בשלה הי"ל יום וכן בשה הקבלה בזה מחמת עצמה ולא מחמת ולד. ומקשה היא היולדת אם מחזיה הבלים והלא הדם ויש מן הבנים שיתחיל הקופי קודם הלידה ימים רבים ומהם מי שיתחזק שעות לבד קודם הלידה: וביאור שפתה מעתה ושלוה מלה המקרים. ואחר בזאת המשנה שהבדה אם אחזה שיים ויגר דמה תראה נדה מפני זה הדם ובתנאי שיהיה הגרת זה הדם בעת נדתה ר"ל בעת המוגל אלה שתהיה בנדה בו חמנים אם היה הגרת זה הדם אבר הוא מחמת קופי בלא עת נדתה הנה היא מהורה וכן הבאבר בהש"ם ואם התמיד הגרת דמה שלשה ימים רצופין ויהיה זה בלא עת נדתה כמו שזכרנו ר"ל בחמצע הי"ל יום ואחר נפתלק מעצה הקופי כ"ד שעות תהיה זבה לפי שבהסתלקות הקופי ידענו שזה הדם אבר ירד ממנה הוא דם נדה שהיו מחמת ולד ולפי שאילו היה מחמת ולד לא נפתלקו ממנה הבלים עד שלשה ואם שני אלים הלילים והבלים אחר עשרים וארבעה שעות ולולד הרי זו כיולדת בשב ודבי יהושע אומר עד שיסתלקו ממנה הבלים לילה ויום לילה שבת ויומו ר"ל שיקדים הלילה לים שלם נפתלקו ממנה הבלים בתחילת הבקר מן היום האחד על דרך משל אלל ר"ל אם העמוד בריאה עד תחילת שעה ראשונה מן היום הבני הבוא זבה ואלל רבי יהושע עד שתתמיד בריאותה עד תחילת לילי אלי אילו ולו השוב זבה: ואמרו שבפתה מן הנער ולא מן הדם טוענו היא אע"פ שבפתה מן הנער לבד ונשאר בדם ולד הוא (אחר) ולא נאמר מעתה שנשאר הדם היולד עד עת הלידה זה הדם כולו מחמת ולד הוא וזה אבר לא פרנים בלשיה ושפתה מן הנער אמנם הוא לאולבת הכח ולא תהיה זבה הודיענו שאין הענין כך אבל מעתה שנסתלקו הבלים אזמן המכר ידענו שזה הדם הקודם מחמת עצמה ולא מחמת ולד אמנם אם ראתה שלשה ימים בתוך י"ל יום כמו שזכרנו ואחר שנסתלקו הבלים ונפסק הדם אזמן הנזכר והוא מעת לעת לרבי אליעזר (אומר) ולילה ויום לרבי יהושע אל זה רמז מפני שהיא זבה והוא מבואר לא יצטרך דבור וכך אם קשתה שני ימים וביום הבלישי שפתה מן הנער מעת לעת ונסתלקו הבלים ונאחר הדם שזבה בזה ביום מהמוחה מהבלים הנה היא נ"ב זבה ואע"פ שהדם נתחבר שתיתן עד הלידה ואל' כרבי אליעזר: ה אמרו כמה הוא קיבויה ילדה בו ואם יתמיד הגרת הדם והבלים זמן אחרון והגיע זה עד הלידה כמה זה הזמן אבר אם יתמיד בו הגרת הדם עם הבלים יחשב זה מחמת ולד ולא תהיה נדה אחר שהשינו הבלים הלידה ולא שתתה אמר רבי יוסי שרוב מה שיהיה בתחסמה אל הלידה אבשה עבר יום קודם הלידה אמנם אם אחזה הגרת דם והבלים קודם הלידה בכ' יום על דרך מבל ונשאלו הבלים כל הבני ימים ולא שפתה כלל הנה היא זבה והיא יולדת באב לפי שכל מה שראתה מן הדם כל השלשה ימים אבר לפי שני שבחות הבמוכן ללידה אינו מחמת ולד וכל' כרבי אמשון: ו בכר ידעת שיולדת נקבה מותרת לבעלה אחר הרבעה עשר ואם אפשר שתהיר ותפיל באמצע שמונים יום: מקום שהחמיר בדם הבופי הוא אחד עשר יום שבין נדה לנדה אבר קבע ביאור לפי שהיא אם ראתה בהם דם נדה שלא מחמת ולד שלשה ימים תהיה זבה ואם ראתה בהם דם הקופי תהיה מהורה כפי מה שקדם ביאורו. ומקום שהקל בדם הבופי הוא בשים יום ושמה ימים על נקבה אבר כל דם שראתה בהם מהור אע"פ שהוא מחמת עצמה אינו דין שנקל בדם הקופי ויהיה נ"ב מהור ובכר ביארנו בדם הבופי הוא אבר ירד מבלי לוד ובכל ודם הקופי הוא אופו אבר ירד עם עיריס והבלים אחר ר"ל דיו לבא מן הדין להיות כבדון כמו שהתקבה בזולת ימי מהור נדה ודם נדה יחשב זה דם הקופי גם כן מקשה בתוך ימי מהור ובכר ביארנו בשני מבכא קמא שאין אחד הולק בזה העיקר אבר הוא דיו לבא מן הדין להיות כבדון לך מאמר ר"ל שהמקשה נדה אינה בכלל עליון לפי שבכר ביארנו בתה שקדם שהתקשה נעת נדתה לבד הוא אבר תהיה נדה אמנם אם קשתה בתוך אחד עשר יום הנה היא מהורה ואפילו מומאת נדה אין עליה ולכן תהיה גם כן מהורה ודמים שהורין אם קשתה בימי מהלה של נקיבה ויהיה הנא מן הדין כבדון לפי שכבר ר"ל שאמר שהיא נדה אם קשתה בתוך אחד עשר יום יחויב שתהא שמאה טומאת נדה אם קשתה בתוך שמונים יום של נקיבה כמו שזכר פה ואין הלכה כרבי אליעזר: ז אלו שאחד עשר יום הם אותם אבר בין נדה לנדה אבר הם הלכה לאמה מסיני כמו שזכרנו ואמרנו שהיא בכן בחזקת שהיה כוותם שהיא אינה קובעת ואם באלה הי"ל יום בשם פנים לפי שהוא הזמן היותר קצר שיהיה בין נדה לנדה אמנם אחר שאחד עשר הנה אפשר שמקבע לה ואם לכן יחויב אליה שתבדוק את עצמה תמיד אחר הי"ל יום לע"פ שזה בזולת עתה הידוע כמו שאמרנו במה שקדם אע"פ שאמרו דיין בעתן צריכה לדות בדקה ואם יבבה ולא בדקה אחר האחד עשר יום בין שהיא בשלה הבדיקה באונס או בשגגה לו בזדון הנה היא מהורה ואם הביא עמה ווסתה ולא בדקה ואחר זה בדקה ואפילו מלאה עצמה מהורה הנה היא ממאה ובחזקת נדה אבר לא בדקה עצמה בשעת ווסתה ובכר ידעה שהאדם והזבה מהרים שבעת ימי נקיים ואחר יקרבו ואלו שבעת ימים הם לותם אבר יקרבו ימי הזב והזבה וכבר ביארנו שהשאה לא תהיה זבה ונמשך הפירה בשעה ימים נקיים עד שאחלה הם שלשה ימים רצופין בלא עת נדתה והיא אבר הקרבה זבה ונחלה הם בלא עת נדתה בתחילת היום היא בזה היום ממאה והשאר שומרת ליום הבני ואם לא תראה הם ביום הבני ואם כשלמה פי' מגזרת שלום ולא תראה הם אבר ומותרת לבעלה ואם ראתה הם בזה היום הזלישי תהיה זבה גדולה ונמשך הפירה שבעת ימים והיא בלה הימים הקרה שומרת יום כנגד יום ותקרא נ"ב זבה הבאים בשמים רבים שזאת השומרת יום כנגד יום אסרה לבעלה ומשמאה משכב ומושב כזבה אלא שהיא לא תמשך הפירה ז' כזבה גדולה ולא קבן ואמר שהזב והזבה אם לא בדקו עצמם בכל יום מלאו שבעת ימים ע"פ שבדקו אחיהן ומלאו שהורין וכן שומרת יום אם לא בדקה עצמה ביום הבני אם [illegible] בדקה בשלשי אם היתה רואה גם כן בשני אע"פ שבדקה [illegible] זה ונמצאת שהורה הנה הם בחזקת מומאתן לפי שבכר הוחזקו לטומאה ולא יצאם ממנה אלא בהתאמתות ואין סלבה כרבי מאיר:

לרמב"ם

א חכמים אומרים אפשר כי הזריע ולדה זכר עד פילגה ממקום שמזרעת רבי שמעון אומר שלמרו תלד לרבות יולדת דופן והוא שישפסד חלבי האשה אם תקשה עליה הלידה ויצא השכר משם: ובית הקיבון כנוי מן המקום אחר הוא שיולד מטטר הרחם והוא המקום שיכנס בו שאמה בעת המשגל אם יצא דם מן המקום אחר עבר יצא לאמה הנה היא שמאה ואע"פ שהדם לא יפלוט ולא יצא מן לנוף והוא אומרים בגדר בית הקיבון מקום שהשמש שכנס זרע עד שמפרד מגופו ולא יכמלנו והלכה כר"ש: ב הסידו לו פס לאחות בשמה לפי שהוא כבר הזריע ולא יוסיף בית הרחור ואמרו ומשמלין בכל שהוא דומה אל שכנס זרע ואל הזוב לפי שזב ובעל קרי אם לאו אינה שייר שיהיה כמשמע אמנם מי שיצא בשכנס זרע עד שיצא בשעת הקשה לא יטמא כמו שביארנו: ג אם מהיה בא יום אחד והשוב נדה אם יצא אמנה דם ביום הלידה ואשר מהיה בא עשרה ימים זבה כגון שתראה שלשה ימים רצופים אחר ז' ימים מנדה לפי שהיא כל שבעה ימי לאותיה לא תהיה בה זבה כפי מה שביארנו ואלא תהיה הזבה זבה אלא בלא עם נדתה ואלה המבפרים כולם קבלה ואין מופת עליהם שזאת אמרים: ואמרו ופוטר מן הביום לפי שהוא אם תבלם שלשים יום לפי מה שיתבאר ביבמות הנה נפסרה אמו מן המלינה ומן הביום אמנם אם מת בתוך שלשים יום אמה היא הולדת ולא מתיבמת וכבר נתאמת שאמרנו מיום אחד פחות אם פחות אמנם אם הוא הולדת ולא כוה לה בה שהיה בהנה שיש לה בן מיסתבל בן יום ז' הנה היא אמורה בעבורו לאכול בתרומה לפי שכבר התבאר ביבמות המשל בזה כגון שיהיה לבהן שפי נפיש להתה מקן כשרה לכהונה ויש לו ממנה בנים והשמה פטולה לכהונה ויש לו ממנה בן יום אחד והוא הלל ומת זה שבהן ויש לו עבדים ונתעברה זה בחלל עם אחיו הכשרים ולכן נפסלו העבדים מלאכול בתרומה שפני חללו של חלל אבר אינו מחיל זה לשומו בן יום אחד שאמנם אם היה עובר היה מותר לעבדים שאכלו מפני הבנים הכשרים עד שיולד זה החלל לפי שהשיקר אצלינו שאין קנין לעובר: ואמרו ומתחל ומגמל ר"ל מחל מן האם ומגמל לאחרים מן הלב משל בזה שאם אמות אמו ביום לידתה הנה הוא ירש בנכסיה ואם ימות הוא אחר זה ביום הולדו הנה ירבשהו אחיו ומשוב נחלה מזה הקנון לאחיו מאביו ביום אחד: ואמרו שאחן שלש ר"ל שיתחייב להתאבל עליו ובמנהגי שיהיה אצלם הבאמתות שמלד להשעה חדשים אמנם אם לא יתאמת לאביו ולאמו זה הנה לא יחוייבו להתאבל עליו עד שישלמו לו בלשים יום לפי שהשיקר אצלנו כל שלא שהה שלשים יום באדם הרי זה נפל אלא אם כלו חדשיו כמו שביארנו אפילו מת ביום שלשים עצמו אינו ממוייב להתאבל עליו: ד זה כולו מבוחר לפי שהשיקר אפר יכולל זה הוא שאמרנו בא שלש ביום ויום אחד ביאתה ביאה וזה הדבר הלכה לאמה מסיני ופתוחה משלש בנים ביום אחד אין ביאתה ביאה וכבר נכפל זה במקומות רבים וכוונה כונתן האמצע בעין אבר חדשים רבע ואחר יצוב לעיינו כן אם נבעלה היא פתוחה מלאה הבנים אשוב בתולה אליו לא נבעלה כלל: ה זה השיקר קולו גם כן אמרו בן אשע בנים ביום ויום אחד ביאתו ביאה ואמרו עד שיגדיל ר"ל עד שיגדיל ויבטל אחר שהגיע שני שערות ואז יקן גם ויפסול ואמנם לא כח עליה משהגדיל הנה היא תלמדך גם ותלילה כפי מה שביארנו בשפיני מיבמות ואם בעל דה יהיה לבועל דה ויעמא משכב המחתון כעליון כמו שביארנו בראש כלים ופוסל מן שהרומה אם היה זה פסול לבהונה ובעל בהנת הנה הוא ישובה חללה ומפסלה מלאכול בתרומה אם היה כהן בן אשע בנים ביום אחד ונפל בהנת הנה הוא ישראלית אינו מחיל אותה לפי שאין קינו קנין גמור כמו שהזכרנו בשפיני מיבמות ואם רבע אם הבהמה פסלה מעל נבי המזבח כמו שהתבאר בשני מתמורה וכל הבעיות מתות על ידו והוא פטור כמו שהתבאר בשני מכריתות וכבר ביארנו זה בכלים הבאתור בשפיני מסנהדרין: ו זה אמר אמרנו בא ר"ב בנים ביום אחד וכן ר"ג בנים ביום אחד הדריהן קיימין ואפילו אמרו אין אנו יודעין באמצי הבאתו שהי שערות ולמפה בנוף כמו שביארנו במקומות ביבמות וכתובות ואז נוקין על המרחקן אם מרו לאמנם אם לא יפלו שתי שערות עדיין קבנים הם וכוונה נבדקים שישאלו הפשם הם יודעים כוונת הנדרים ולמי הם ואם לא ואמרו נבדקים כל ר"ב וכן כל ר"ג לשאוק לפי שכבר נאמר בשלשים יום בשנה חשובין בנים הם עולה במחשבתינו של בעל זה המאמר אם יאמרו אם יאמרו אלא אלא אינו נפתלקה מקרימים אמר אין הענין כן אבל לדברי הכל בודקין כל בנים ר"ב חדש לנקבה ר"ג לזכר וכל עוד שנמצאו יודע נדריו קיימין ואע"פ שבסם קבנים וזו היא עונה נדרים הרמות אלה בכ"מ ושני הנקבה לעונת נדרים פחות מבני הזכר להיות הייכן קנרים מתי האים ברוב: ז פגה הוא הפרי הפג בוחל הוא הפירות אשר הקריבו להתבשל ואמל שם פירות נתמלא בשולם והיא מלה מורכבת מן ויאלה מלאל וכבר ביארנו גדל הקפנות והגערות והבגרות בשלשי מכתובות: ח איזו היא סימנה ר"ל איזה הוא אות הבגרות ואלה הבגרות אמרו הסימנים הם הסימנים אשר נתנו חכמים מלמעלה והם אשר יוצו על הסימנים שלמעה וזה שאמנו כבר ביארנו בעמנים אם לאותה הבאתה שתי שערות אחר ר"ב שנה ויום ז' שנה היא תקלת נערה ומן שנה חדשים אחר הבאתה ב' שערות תהיה בוגרת ואין לאביה רשות בה והנה אלינו הסימנים אשר נקבל מהן מופת על הבגרות אם הם כמו שימנים אם לאו אמרו אם אחת הדד ר"ל במקום הדד ונדלו זה בכפשוב ידיה אל אמוריה ומשתחיר את הסיקומות מד שיאמר לאם הבד בעל השוקן ר"ל על קלה הבד והלכה כדברי כולן להתיר ולכן כל עוד שיתראה אחד מאלה הסימנים ולא יתראה אחר כשיהה כבוגרת להתיר ולא להקל ואם קדשה עצמה בפני אביה צריכה גם בבוגרת ואם קדשה אביה ב"כ צריכה גם כנערה (אע"פ) שלא יאמרו בה סימני בגרות וכן כל מי שיתראה אחד מאלה הסימנים שאביה אשר הדיה לאומרת ולא מיאנה לכסן גדול: ט אמר שתי שערות ויתראה בה סימני האילונות ואז אמר הרי זו אילונית הרי מהשלמת הנשלי בשהיה בה שערים אלא הבאתה הרשת שתי שערות מד שיתראה בה סימני האילונות ואז נדון עליה בדין האילונות וכן הבן עבדים אלא אילונית בלשון מיבמות וסימני סרים חמה בשפיני מיבמות אמנם אם לא יתראו סימני אילונית וסימני סרים ולא הבית שתי שערות הנה כמלאה לכל אחד מפסה ליה שנה ואז יהיה סרים לא אילונית כמו שביארנו במקומות רבים מיבמות ואין סלבים הרבי אלעזר ודע אלו סעמרים

www.daat.ac.il www.hebrewbooks.org

הנעשים שבת נעשרך שיהיו מיום ליום ולכן לא אמר כאן עשרים שבת ויום אחד ולזה אם לא הביאו שני שערות ונולדו שיני סרים ושיני מילומים והם כי עשרים שבת אחות שלשים יום הנה נדון כאם כאלו הם עשרים שלמות ויהיה סרים או מילומים :

פרק ששי

א עד שלא בא התחתון אמרו אע"פ שלא אפשר הוא שבאה חכמים אמנם לרבי מאיר אפשר וכבר ידעת שהאשה לא תחלון עד שתביא ג' שערות ומופר היטוב בקבנה זולת לרבי מאיר שהוא מקיש אשה לאיש ולא יהיה אלא יכוס כבר אלא לגחלה ולכן אמר פה לא חולנת ולא מתיבשת ואלו החכמים האומרים שלא יתרלה שיני העליון אלא אחר שנולדה השיני התחתון ולאילו בדקנו ולא מצאנו נאמר הנה נפל ושיני התחתון הוא הבאת ג' שערות ושיני העליון שיני הנשים אשר קדמו וכבר התבאר לך שלדברי הכל על שיני התחתון שמביא ולזה אמרו שיני הנשים כלים אחר כלי מרם ונקב בכוונם משקה אחר יפסל ולא יאות שיהיה ניסטרל ר"ל ותבר במשכם כלים בכל כלי מרם ונקב בכוונם משקה אחר יפסל ולא יאות שיהיה ניסטרל ר"ל ותבר לקבל ההטפחה ואז לא יקבל טומאה כן. ג"כ אם יונקב כמוצא משקה הנה הוא פסול לניסטרל ולא יאות אליה ולכן לא יקבל טומאה לסיבה זה מה שזכרנו לפי שאין אומרים שבא ניסטרל לניסטרל לפי שניסטרל עצמה חמנע ונעשה לקבל ההטפחה ואם תהיה מטפחת נעשרך אליה לנחת אחר ואמר יש שהוא מוצא ושיני מכשים ר"ל שיש קצת כלי חרס לקצת העניינים שאם יונקב במוצא משקה לבד ושיני מכשים משקה יהיה כבר וזה לקדם בו מי מפלת לפי שמוצא ושיני מכשים כבר לפי הפלת ויהיה לשון המאמר ממה שבארנו וכל כלי חרס שפסול לפי הפלת פסול לניסטרל ושם שפסול לניסטרל ושיני פסול לפי הפלת וכבר התבאר בשני הפלות פסול לניסטרל ולא יאות אליה אחר אחר לחמר להמיר דבריו ושיני בפושעת הערה בבלתי מושעת אין מפספס מי אלו ירמח אל זה המין מן ההערה אחר אמנו בפעולה אחר היא קשה מאד וכבר מפסיקים ואם אין יכול להאריך בחכלית לבאר הפלות הרבות הנעלות קדובות האפשרות וכל שכן שיסבל פלות רחוקות האפשרות כמו אלה שהחלתה בין השמשות לבד ובזיום ידוע (עזור) חה רחוק הנעלה ואם לקחנו בהערה כפי מה שיחויב מזה ירחיב עלינו המאמר והשהלנו בחמתיים :

פרק שביעי

א אמר יתנרך והזיה נגדתה ובאה הקבלה מדוה כמוה ר"ל שדמה יממא כמו שהשמר הקבלה בהיותו יהא ואשילו יבא ולמה ממצאנו הפסוק כבר דן על מצא המה בטומאה והוא בלמדנו מו בעלם אדם ממנו בשרו יממא אשילו יבא הבלית הזונה כעצם ובא בזב כל בשרו עד שיהיה לה כעם שיחוק ואז יממא ומשו הכיל והבוק הוא ברוק אלא לא מאמרו וכי ירוק בעת שיחוק אמנם יהיה לה ובשרן אמר כל המונע מהם בטומאה ובאה הקבלה כמין מוחם ר"ל כמו שהם נמים בעת מוחם ובהבלה אמר וכי ימות מן הבהמה כמין מוחם ושבבה זרע אמרו בראויה להזריע ואם נחייבם הכרן הבלית הזונה אם שדרכו גרלות והעלמות מהובבות בהוליות בדרמו הנה הוא ג"כ מעמא לקיום עוכת הבמיתו ואין הלבה כרבי יוסי : ב עד שעה שיכול להיות לה עד שעה הבבוד עד שעה אשר כנום בו זה העפר ולא נמצא בו שרן אמר מפני מחזקת בני ישראל שבודקות מבוטחיהן בשעה בבודים וחזקה כמוה ישראל שבודקות חלוקיהם בשעה בטוסן וזה שהבדל אשר שם ר"ם בין לה בין יבא הוא בשרן לפי שאם ימצאנו לא לא נאמר על דרך משל אפשר שיהיה לה זה השרן מעת שעה שני ימים ויהיה מעמא ב' ימים נמפרא לבד ואמנם הכתם אשילו לה מעמא נמפרא ואשילו לאמר ימים לפי שאנחנו נאמר אם היה יבא הנה יש לו ימים רבים שהוא זה הבגד ונגע בעור שהיה מעשיה ולה וכבר התבאר בשהרות שמבני בלבות הימיד ושפקו ממא ולכן היו השהרות שנעשו במבני אם שמאים לאמרא אפני זה השרן ואין לו ר"ל כר"ם : ג כבר הודעתיך שמים רבות שהעבו"ם לוים מעמאים בזוב ולא בנדה ואמנם נזרו עליהם אך לא נזרו על כתמיהם לפי שהאמתיה דם נדה שלהם מעמא מדבנן ואיך יעמאו שפק: דקם מקום בלד אחר ישראל והוא קדם המזבר בחוברה ויהיה בזה המקום עבו"ם ובשבותם ישראל והלבו ברוב דרכיהם כמו שיעבו הגויים הבלתי תוריים אם יהיה שבן לו גר מוריי ונשמרך זאת המבנה אל תקון ותקונה הוא זה מבין ישראל ומבין הבותים ממאים הנמלאי בעני ישראל שהוריים אלא בהשבו על כתמיהם ומלעיגין לוחן נמצאים בעני הבותים ר' אליר מעמא מפני שאין מלעיגין אם כתמיהן ומלעיגין לוחן ר"ל שהם אלה מורגלים מלהשליך בבוקים בגדים אם יש בהם כתם אבל ינגעוהו ומלעיגין עד שיתרחו חה הבתם הנמצא אמנם הוא דם ודם בהמה וכיוצא בהם לכן אמרו אם ואין הלבה כרבי אליעזר וזה כפי זה האמן אמנם היום כיתיים בעבו"ם וכתמיהם שהוריים כמו שבארנו מעמים רבות : ד כבר בארנו בהבמתים הנמצאים ואשילו בעני ישראל שהוריים לפי שהם לא ישליכו בתם שמא ואם אמנם זה הבגד אשר עליו הדם בעני ישראל בהדרים ובמקום ממקומות הטומאה הנה נדון עליהם שהם בשמי דה ואמנם הנמשוהו אם כמו שקדם שישראל אלעשי מלעיגין להו וזהו הבותים מהשבים שבבגל אמר אמון לו חלק ונחלה בארץ אותר לקוברו בכל מקום ואין זה נכון ולכן המקומות אשר בהם טומאה מהלכים ישמאו בהלל לפי שהם בחזקת בית הקברות ואין הלבה כרבי יהודה וחה מלא אמנם היום הזה הוא עלמו אם שהם לא ישמאו בהלל לפי שהם עבו"ם אין מטמאין בהלל: ה מה שהם נאמנים שאמרה לא קבלנו עד שיהיה כהן עומד בזה המקום ובזומה שיהו ואוכלה והנה לו אפשר שאמר אולי היא הרומה שמאה לשיחוה אוכלה וכן מה שהם נאמנים בשאלה שאמרה הבהמה בערה עד שיהיו מחרין ולזוחיה לו יעבוד בם אשר בא בו הפסוק אלו היה בכור לא תעבוד בכור שורך ולא

יהיו שתי שערות כדי שיהיו נפלות בזוב אבר הוא הפחות שבשיערים אינה ממאנת ואינה הולכת עד שיהיו כדי לכוף ראשן לעקרן : יג מבואר הוא שזה הכתם הוא שזה הכתם הוא שהמלא שפת דם בגבדה כפי מה שהתבאר אמנם אלה בלא עת נדתה . וכוונת אמרו מקולקלת הם נספד הענת שיזוע לנדתה ומתקלקל ומתה ומוחשת מעוה זוב אמנם אם בתהיה שפק זבה ותביא קרבן זבה אינו נאכל כמו שבארנו בערכין וכבר התבאר בש"ם אחם יהיה הכתם שיעור ג' גרישין ושיעור הגרים כבר ביארנו בנעשים הנה היא מעשה מעוה זוב ונאמר שבגדים בתה בכל יום וזה הכתם מלאות ג' ימים ולכך המעוה לזוב זוב הוא שבגדים ורבי חייא בן אבימנעוס הוא האומר שה שלין בכתמים מעוה זוב וכן אוקים הש"ם זה הדבר בתמיד ואמר מהן חכמים רבי חייא בן אבימנעוס בתמר שבתם אחד לא תהוה לו מעוה זוב ואשילו היה בתכלית הגדול אלא אם לבשה ג' בגדים בדוקים ונמצא כתם על כל בגד מהם לו שנמצאו ג' כתמים בבגד ד' בתנאי שיעמיד עליה זה הבגד ג' ימים ותמצא ביום הג' ג' כתמים ולא תהיה שפק זבה והוהם לזבה והלבם כחכמים שאומרים מעוה זוב ואשילו בכתם אחד אם יהיה גדול הביעור כמו שבארנו : יד זה הי"ל יום כבר קדם לנו בילודו ולכן זאת המעמה כמו שבארנו בש"ם הוא כן הרוחה יום י"ל בין השמשות תחלת מה הוה זבה ובשביל לנדתה סוף מה ותחילת זבה וכן יום מ' לזכר ויום מ' לנקבה בין השמשות ובילוד זה אשה לנדתה דם יום מ' לו יום מ' בין השמשות וזה שפק אם ביום היתה הרלאה ויהיה דם טהור לתחה דם יום מ' ומעמא ותה לתחה ג' ימים רצופים ואם הם ג' ימים ולא אמר אם יש הרלאים לזבה כמו שבארנו ויום הי"ל אם לתחה דם בין השמשות הנה זה שפק אם לתחה הדם ביום ותהיה הרלאה סוף זבה בלילה ביל י"ב ותהיה זאת הרלאה תחילת נדה ולא תהיה זבה לו אם לתחה דם יום ז' לנדתה בין השמשות חה שפק ג"כ אם ביום היתה הרלאה ותהיה הרלאה סוף נדה בהופה הנבעה הימים כולם בנדתה כמו שבארנו לו ליל הטמיני ויה' מתחילת הנדה אשר הם ימי זבה ותהיה תחילת זבה ואם לתחה אחר זה יום הבעיני אם שהרלאה הרבות הנעלות קדובות האפשרות וכל שכן שיסבל פלות רחוקות האפשרות כמו אלה שהחלתה בין השמשות לבד ובזיום ידוע (עזור) חה רחוק הנעלה ואם לקחנו בהערה כפי מה שיחויב מזה ירחיב עלינו המאמר והשהלנו בחמתיים :

פרק שביעי

א אמר יתנרך והזיה נגדתה ובאה הקבלה מדוה כמוה ר"ל שדמה יממא כמו שהשמר הקבלה בהיותו יהא ואשילו יבא ולמה ממצאנו הפסוק כבר דן על מצא המה בטומאה והוא בלמדנו מו בעלם אדם ממנו בשרו יממא אשילו יבא הבלית הזונה כעצם ובא בזב כל בשרו עד שיהיה לה כעם שיחוק ואז יממא ומשו הכיל והבוק הוא ברוק אלא לא מאמרו וכי ירוק בעת שיחוק אמנם יהיה לה ובשרן אמר כל המונע מהם בטומאה ובאה הקבלה כמין מוחם ר"ל כמו שהם נמים בעת מוחם ובהבלה אמר וכי ימות מן הבהמה כמין מוחם ושבבה זרע אמרו בראויה להזריע ואם נחייבם הכרן הבלית הזונה אם שדרכו גרלות והעלמות מהובבות בהוליות בדרמו הנה הוא ג"כ מעמא לקיום עוכת הבמיתו ואין הלבה כרבי יוסי : ב עד שעה שיכול להיות לה עד שעה הבבוד עד שעה אשר כנום בו זה העפר ולא נמצא בו שרן אמר מפני מחזקת בני ישראל שבודקות מבוטחיהן בשעה בבודים וחזקה כמוה ישראל שבודקות חלוקיהם בשעה בטוסן וזה שהבדל אשר שם ר"ם בין לה בין יבא הוא בשרן לפי שאם ימצאנו לא לא נאמר על דרך משל אפשר שיהיה לה זה השרן מעת שעה שני ימים ויהיה מעמא ב' ימים נמפרא לבד ואמנם הכתם אשילו לה מעמא נמפרא ואשילו לאמר ימים לפי שאנחנו נאמר אם היה יבא הנה יש לו ימים רבים שהוא זה הבגד ונגע בעור שהיה מעשיה ולה וכבר התבאר בשהרות שמבני בלבות הימיד ושפקו ממא ולכן היו השהרות שנעשו במבני אם שמאים לאמרא אפני זה השרן ואין לו ר"ל כר"ם : ג כבר הודעתיך שמים רבות שהעבו"ם לוים מעמאים בזוב ולא בנדה ואמנם נזרו עליהם אך לא נזרו על כתמיהם לפי שהאמתיה דם שלהם מעמא מדבנן ואיך יעמאו שפק: דקם מקום בלד אחר ישראל והוא קדם המזבר בחוברה ויהיה בזה המקום עבו"ם ובשבותם ישראל והלבו ברוב דרכיהם כמו שיעבו הגויים הבלתי תוריים אם יהיה שבן לו גר מוריי ונשמרך זאת המבנה אל תקון ותקונה הוא זה מבין ישראל ומבין הבותים ממאים הנמלאי בעני ישראל שהוריים בלא בהשבו על כתמיהם ומלעיגין לוחן נמצאים בעני הבותים ר' אליר מעמא מפני שאין מלעיגין אם כתמיהן ומלעיגין לוחן ר"ל שהם אלה מורגלים מלהשליך בבוקים בגדים אם יש בהם כתם אבל ינגעוהו ומלעיגין עד שיתרחו חה הבתם הנמצא אמנם הוא דם ודם בהמה וכיוצא בהם לכן אמרו אם ואין הלבה כרבי אליעזר וזה כפי זה האמן אמנם היום כיתיים בעבו"ם וכתמיהם שהוריים כמו שבארנו בעמים רבות : ד כבר בארנו בהבמתים הנמצאים ואשילו בעני ישראל שהוריים לפי שהם לא ישליכו בתם שמא ואם אמנם זה הבגד אשר עליו הדם בעני ישראל בהדרים ובמקום ממקומות הטומאה הנה נדון עליהם שהם בשמי דה ואמנם הנמשוהו אם כמו שקדם שישראל אלעשי מלעיגין להו וזהו הבותים מהשבים שבבגל אמר אמון לו חלק ונחלה בארץ אותר לקוברו בכל מקום ואין זה נכון ולכן המקומות אשר בהם טומאה מהלכים ישמאו בהלל לפי שהם בחזקת בית הקברות ואין הלבה כרבי יהודה וחה מלא אמנם היום הזה הוא עלמו אם שהם עבו"ם אין מטמאין בהלל: ה מה שהם נאמנים שאמרה לא קבלנו לא ישמאו בהלל לפי שהם עבו"ם אין מטמאין בהלל: ה מה שהם נאמנים שאמרה לא קבלנו עד שיהיה כהן עומד בזה המקום ובזומה שיהו ואוכלה והנה לו אפשר שאמר אולי היא הרומה שמאה לשיחוה אוכלה וכן מה שהם נאמנים בשאלה שאמרה הבהמה בערה עד שיהיו מחרין ולזוחיה לו יעבוד בם אשר בא בו הפסוק אלו היה בכור לא תעבוד בכור שורך ולא

www.daat.ac.il www.hebrewbooks.org

פנה בסור נלך: וכן נמצאים במקום שהוא סאור מלאר מלאן בו אין לפי שסם היו עושים אין על הקברות אחנים שם שם אילן מסך על הארון לו אבנים מרובעות יוצאות מן הגדר ואמרו שמחמיר מסור אין מלמעלה לפי שלמעלה החמיסם מומאה והם לא יאמינו שזה אחל והלא יעמוד שם שבמחה זה מלל וכן בית הסרם אין נמצאים בחמרם שזה הוא שהוד וכבר הבנאר בלהלים משמעי בית הסרם ואיך יאסר ואמרו זה הכלל להבית מתומין ויין נסך שאין נאמרין עליהם לפי שסם אין מלמעלה מחומין ולא אישור יין נסך ולא אינמריך להשיב שמשמשים היום כמו"ש לכל דבריהם.

פרק שמיני

א לבה שאמר כנגד בית הסרפה מתא ביאר המקום אמר הוא כנגד בית הסרפה אמנם עקבה הנה לאמר שיקרב לאחר ממנה אמנם גדלה הוא תלנה מלכבות רגליה הנה לו לאמר בו זה אמנם אמרו על רשם גדלה מתא לפי שאמרנו נאמר מלאמים יוסף עלין הדם בעת לכתה חה לאמר וכן שהבאר בסמ"ם. ומבאמים הוא המקום המדובק בעת הלסף הרגלים והבוקים אחד מסם לאחרם ומלדם עומד. ואמרו על הלדים מבלן ומבלן ר"ל עם שיקה אל הפרים לו מה שיקה אל הדדים מן הירכים והבוקים בעת שהתבבים כמו שבפרנו ובית יד אל חלוק מבאר ומבלין הוא הלאזור אמר יתברו בו: ב רבי חנינא בן אנטיגנוס אומר אף על פי שאם לא הרגה ומצאה בגרים אל אחל הנה אמנה ממנה אחלה בתחלה ונאמר שלמעלה בעת שבאה לו הסרפה מנד אל לד והרגה בגרגותיה ובגרגרים ויהיה בסם ומסם הוא זה הכסם והוא הדבר הקדם לאחר אמר הרגה מלכולה הרי זו אחלה ואם לא הרגה אינה אחלה רבי אחיגא אומר אם הרגה הנה היא מיחס אלהים זה הדם ואשרו הים בנכלים הגדל ובגלל ביאים לאמר שבאה דם בעל החיים לאחר הרגה כבראשים זה הישיר הנמצא. ותולה בגמה ובגבלה אם הלבו בדם לו היה בהם מבה ואף ע"פ שהיא לא אחמת הנה אחה מסם לפי שהם הנה יגיעו בו ואיה לא חדע ולא הנים בוזמה בזה ואיבות להבגלע להמקלף והוא אלה שבגרים ולפני הבגלע הרבה שיבות קדם הבגלע והבפרלבמו כתו אביאתו [מהיבורו ע"ם מבלבת איאחי אחר אסר לחדיה אחי לא הרגה גם הרי"ם מאמרי זה] ואין הלבה כרבי אחיגא בן אנטיגנוס: ג כבר ביאתנו בפתיחה זה הסדר שמומאת בגדים מדברבן חלה בהלבה כולה מבוארת: ד כבר ידעת שעד הוא הנגד אחר תקנת בו שאמר ואם נאלאה בו מיחם דם מבוא. אמר שהוא אמנה ובעת מקנחה אם עלמה נחלה בו זה הדם ותהיה כגון רואה כגם אמנם אם היה מקום הדם מגעל אין זה מקנחה אבל מביאה מבסרג אם אחה אחר ובולגל בזה ומ"ל אומר ואולי הוקף על אחר אחה לבד והלבה כרבי אליעזר בר לחוק:

פרק תשיעי

א כוונת אמרו שאה לרבים מבאמת מים ואם חסיה שומדת אחר ר"מ שהאמן ישוב אל המקור ו"ל הדם ואמרו ואם יוצאים בסולם בשאלי אחרבה אל אמנה אל אמנה הבסל ושיה מבלך בהאמן בחתק: אמר הבסל ונאלאה דם בחוך הכלי ואמר רבי אחר בשילו היה זה הדם מן המקור היה נאלאה בדמי הכלי בעת הבלאמה ההבאמה היה גדל מן המקור ואחר אלאה נאלאה אלה בחוך הכלי הנה הוא יצא עם האמן מאמין במקור לו בזולתה מן האבנים אחר יצר עליהן האמן והלכה כרבי יוסי: ב אם האמינו אם ואמר בכלי אחד ונאלאה בזה האמן דם הנה הוא ר' הבקיים הבק מן הבים ואם"ל שהוא מן הבאמה הבק מהוא מן המקור והיים חזרו למקור והיים דם הבק אחרו ואלאה אחר הבק הבאמה ר"ם ואשרו היה יוצאים מאחר אחר לין הם הימנה אלא הוא ר"ם הבים הבק אמר אמר אחר אשרו הבים הבק לאחר אחר ר"ם ואין הלכה כרבי אמתון אבל הלבה כרבי יוסי אחר אחר אשרו הבים הבק שומדה (לאומאה) ונאלאה דם בשאבה הבורה כמו אקדם: ג לבבריה רואה דם כמו אבדם ואז קולה בם ומומה רבי אחמיה אמרו ראקה לאחרן אבה כיון דאבבה לאחרן אחר הוא אקבלת אומאה אקבה וכבר ביאתנו בכלים אבלי בלים כלי אבנים כלי אחרבה הוא אקבלין אומאה וכן אמרו אלאה נאלאה דם. אל כלי חרס אבנו הנה הוא הבורה אל רבי נחמיה אחר אבלי חרס הוא אבאמת אבנו כמו אבאבאר וכן אם הבאם אל בגד אחר בו אלאה אל אלאה הוא אקבל אומאה כמו אבאבאר בכ"ו אבלים והלבה כרי' נחמיה: ד אמרו אחאם אלאה עלאה בדם הוא לבד אבאה בהגדוק עלאה בעת רדאה אן בעבה בלא שיבוב אן הזאן ואאלאה עלאה אבאה ואז הולין בם ואחר בזה הדם אחר אבאה וכבר ביאתנו בזאת הבורה אז בזו ואחר כילד הולה זו בזו הבבה ואחינה הבבה הבבה הבב

כמו שבארנו בשני פרקים הראשונים ומפני כדם הזה לטומאה ודומה בטהרה דם הטמא ודם טהור ואין הלבנה כרבי יהודה ולא כרבי יוסי: ן השיקר מלמד. ביוסף של דם מסרב דיה כמבטל יום ולעולם סיום בטיבה על דם מוסר בכל קדם לא מגע ואל המקדש וגו' ולמר שמגע בזה מבדלתוה סיו מבורין בחולין מגעם על מסרת הקדם ולא סיו מסרין לה רק שלוי מסים לשיטה בלבד וחזרו לגע בחולין מגעם על מסרת הקדם מיע בקדם והסירו לה מגע בחולין מגעם על מסרת לומר שחולין מגעם על מסרת הקדם ומה עלמו חסו לומרו לקדשים מלומר לקדשים ולא לחולין מגעם על מסרת הקדם ומה כמגע מגע עלמו מה מגע מגע ומן מגע מגע מגע לומר מגע מגע מגע

ימתין כדי שיעבו לא ירמוז אלו שיעבה בעבה בשביל בלבד לפי שאין לו שיעור בזה כיון שפי אמר לו אלא ימתין וכיון שכן ימתין הוא עד מוצאי שבת וירחיק המעשה הרוא מתחילתו וזה כולו מעשה בתמידה לעכו"ם שהיא אסורה משום שהיא וחשבון הזמנים שהיא סובה: ז אמר אם רוב עכו"ם עבו"ם לענין שמותר לו לאכול נבלות ומותר לו להאכילו אחר לישראל: ואם רוב ישראל ישראל לענין שמחזירין לו אבדה כישראל: מתנה על מתנה ישראל לענין מקון כי אם זאת שהרו ישלם אלו אלו מקח כישראל אבל לאחר דברים הוא ספק בי' פנים ומדין בו להתיר מי שהרבו אינו נהרג ואם קידש אשה שיא אחת אים ונרכה גם אפשר ואם בא עליה פטלה להרגה ולא יהיה כישראל לכל דבר להקל ולהחמיר עד שיבטל לבם בילדים ואין אלכם כר' יהודה: ח כבר נתבאר לך בי' מבנה מלעבה (דף כא) שבמונה מלאה חייב להכרית: אם שיבש עשבת הבית ר' יהודה שבר מיבוב טוב הקמה ורעבו וקיבר הוא המורבן: ועמן אמרו הולכין אחר רוב אוכלי אם אם עשבת בתה שעדע מעשיהם אם הם אלה הרוב הבריים יהיה אחם פהוא לו אם אחרן ישיה אחם אמת ואין הלכה כר' יהודה: בן ר"ל בשהם רוב הבריאים ישראל הבשר הוא בשר שמוקה וכבהם עבו"ם הוא בשר נבלה ומבמה כי הדברים האלה הם לענין מומאה ומהרה [בהולין מוקי הש"ם להא מתניתין גם לענין אכילה פ"ם ומ לייטב] לבד אמנם לענין האכילה אסור לאכלו בראיה ענין מיסי' לפי שהעיקר אצלינו בשר הנעלם מן העין אחור אלא אם שיה לו בו סבינה עינו ויבירהו ואז יהיה מותר לאכלו אחר הבעלמה: י כשרוב העם מבינים לבחינה הפירות אינם מבאין אותן עד שיוציאו מהן המעשרות משום שבין שיבנסו לבית ונקבנו למעשרות ואין מותר לו שיאכל מהן עד שיעשר כמו שביארנו במסכת מעשרות (פ"א) ואל כן יוצא מהן מעשרות ואין יכנסם לבית ומה שישאל מהם בדרך פטור מן המעשר לפי שהוא בחזקת מעשרות אבל אם הביאם לאכול בעוד מבינים אבל לפי שאבל מהן ערלה על כן הן במקום אבל ואיבן במעשרות ובכר ביארנו בפ' דמאי (פ"ג) שהדמאי הוא הדבר המסופק חייב בתרומה ומעשר אם לבד ואכלנו שיבא זה ובכר ביארנו שעשים בשדה ארשים בר"מ לבדו שוא אחמר אין קנין לעכו"ם בארץ ישראל להפקיע מן המעשרות על כן הפירות אבר ביד העכו"ם הן אבלין ואיבן במעשר ודאי ואכ"ל דין אותו דמאי בעבור שישראל לבד שפירותיו חייבין במעשר ואנחנו מסופקים אם עשר אם לא עשר אבל אילו היה כל אחור של עכו"ם היה פטור מן המעשרות כמו שביארנו במקומו מן הסדר הזה והלכה בחכמים: יא כבר ביארנו שעשים בספר זה בסדרים הקודמים כי מה שמוליאין בשנה רשנוה על שמיטה ובשביעית ובד' ובה' הוא מעשר לאשון ואח"כ מעשר שני ובשנה השלישית ובשביעית שוליאין מעשר עני בתחת מעשר שני והוא אמרו יח' (דברים כו) כי תכלה לעשר אנו' ודיני פירות שנת ז' יהושיע ורוצה לשון מעשה וכבר ביארנו במקומן ואמרנו מהלה למחלה להחמיר כ"ל אלם היה הפירות בין פירות הבנה בנ' ובכ' אבר לאיש לו לאחריה לו בין הפירות הו' והה' ראוי שיוציא מן הפירות הבן מעשר לאשון התמידי ואח"כ מעשר שני כי מעשר עני אין בו קדושה ומעשר שני קדוש ואינו הבלתי מקום כמו שביארנו במקומו ואם היה הפירות מהלה למהלה בין הפירות שבשנה ובשנה אבר לפניה לו לאחריה הבחרונה הבולה ידונו בו דין פירות שבשנה ויוכל בקדושה שבשנה:

פרק שלישי

א אמרו שק מלא פירות ר"ל זרעים כי רוב הזרעים מוצאין המים וכל שכן הבשר ואין הלכה כר' יהודה: ב הנ' מקשין אלו דקי סבלא שוקמין בחרם הבלי. ובאר כל המקשים ר"ל אחר ז' מקשים עני הבלא ועל כן אין להם הבבר בפלפלים: קמחים בגון שולין וחטים וכיוצא בהן ואין הלכה כר' נחמיה: ג הדבור הזה שוא בין שמא ובין הדין לענין הבבר שיהיה ספק פלגא בחמר מן המקשן אבר אין הלכה כר' יוסי: ד פנינו מפשיטין והקמנה יקמין בחול כדי שיפשיט הדבר ההוא המתן חם לשון בלי מפורסם אצלינו ופנין אמר מחמת הבלא מחמת שעריבה שיבלבלו מן שלחלחות אבר בבלא שקרקע ובבלא החרם: ה כבר ביארנו שעמים שענין מקשה שופה בלחה מקום שנאמר שוא שחשיב בחוהו דבר לחלחות בענין שבשיבא בו אדם יבלבלו ידו. ומרבן גרע ירבן שנוהן במים ויבשים בו החבה ושעם שוה בעל החבה שמה בבלילתו לפי ביסורו הלבנים ממנו ויבשה קמחו לבן והלכה כר"ש ואין הלכה כרבי יהודה: ו אקר אם הלמר שוהה שיעור כדי שלא יצלו המים מן הגג אלא שיקבלו וירחצו שיעבה ופי' אם הלבל שיעמעם בידו ויקבשם במים ובבר קדם לך דברים בתרבא ממקומות שו לזרוקות מתבלבלים בחוכו פי' מחבלבלין בו וסבעין אחר ואיבר דעת ר' יהודה כי הבמה בדבר בלי שוהה אינו במקום שוהה עד שיבשם עם מעשה לרצון אחר הבמה ואין הלכה כרבי יהודה: ז אם הסכו שקיבם במים אז יהיו הבים אבר בחוך הבקים בכי יוחן ואם יציאו בבן פירות הוכבדו לפי שהמים הבם שו ברצון ובן הדין במים שברגלין וברגלי בשפטו בבשמה ובבי יהודה הוא אבר אומר כי המים הבולים ברגלי בשמה ממהה לעולם מבשרין ובן מבואר בתוספתא ואין הלכה כר' (מקינא) [יהודה]: ח בגלים הם המבבים אבר בעבל' אבר דבין בה וטולאין עליה מבא ולבי הבקר המרבות וכיוצא בהם. בשעה הקדים בזמן החמה. בשביל שיהולו כדי שיבשו מן הדקיה לפי שעון בימות החמה יסדק ובבשרין אותו במים בשמתין אותו בקמים ופי' הרי זה בבי יוחן לפי שהמים הבם הנמלים בהם הם ברצונו ובבשונים בהם פירות שבבי ג"כ הוכבדו ושיקר הענין הזה בכל המסבת הזאת מעיקרא לא היתה ברצון אבל בבלן אע"פ שנעשו בפירות ברצון אין שהבלילה בך דין בלילת אחדים עצמו אז הבשמה ג"כ בשיהה ברצון אז היא מבשרים: ופי' אמרו בשעת היתה בשינעה הבשמה מן הבלילה והשינה עיפות חיצונה וזה החולי מחולי הבהמות נקרא בעבר אל הש"ת ופי' יחפות ובשעת הדיפה עד שיגיע הבבמה מהדיפה ואז ג"כ אז מרגליה ובשיבה הבבמה בענין זה אינה לריכה מהבבה שיודעו רגליה אלא לעולם מים שברגלי' ברצון הוא לפי שהיא בשעה ש יוציל לה הערובה המים כדי שתבוא יציעתה ובעבור היות הדבר על הרוב בבוזה על כן נאמר לעולם אמר אשרי אבל לא חשב ובבר ביארנו בהתחלת המס' אחת שהוא אומר אמר ואסור בעבור מבשיר ואינו מבשיר

פרק רביעי

א מבונן מלשון ומנא קמא אבר אבלבה לפי שיעור גדלה וקמנה ובשעם שחבים אחבים אחת בלבד ולא בעבור שיוצאו המים בשוכה ואמר שיוצאו בחיבה לבד ולא בבלל מבמון ועל כן מים שבחחרים ובמבל אין בני יוחן: ב בבר קדם לך בשבקין אמלים אמלים לרצון ובלא לרצון על כן אמר אפי' היה אחדים הזה אב שבומאה כי המים בשותחין אבוטו אין מבשרין כיון שיריחם הנשמים הם אלא לרצון אחמם אם נבר גוטו שיבר מה בעליו מן המים הבם הנמצין ממנו מבשרין כיון שבחנתו שיבראו כמו בקדם והזנמת זה בשהילה שמבבחת בחיון: ולשקר לקבל גוטו: ולידות לרצון אם היה אחדים הבוא אמא המים הנשפכי' עליו משקין אמלים ואם הוא אחור מן מבשרין בשיגנו בבן פירות בלבן כמו שבארנו: ג זה מבואר ממה שהקדמנו: ד שחבים הזאת היא מלאה פירות וב"ש אומרים אצריך לבטול בחבים ואז יהיו הפירות בלבי מובשרין בעבור היות המים בנשלו עליהם בלי לצון ואין שיהיה אלקם בבא אחת ביוחר מהיותם שאשבר לו אבל אם הוא אינו ממנה המים לאחבו לאשון בבר עבדה בלילה בבלבן וב"ה אומרים יוצא ממנה המים בלבד ואמרו ואם אחרים ר"ל בלי מובשרים: ד המשקין שבלבן אם בטלבלם מן הטמאים חמנם המים בבבבו בתוך אבלי ב"ש אומרים אם אלא שאבבה במקומם בשמלא בה הטבשים אבל בבבשים כבר נגלה לו היות המים בה אומו הזמן ועל כן הרי הוא בבי יוחן וחבמים פירות בעבינה אבינה אחר שאבר המים מאוכה אז קודם לכן אוכבמו וב"ש אומרים כיון שבאלה במימים לבשבן ולא לאמתן אם אין בבי יוחן אבל בבשבמים הבריבה הזאת בבוזה כדי שיקבלו בה הטבשבן הרי המים הנאבשים בה בבי יוחן ואפי' נגלה לבשבה לדברי הכל: ו אמור עיקר זה והוא שבפירות שבבלנות במבוא מים לו במקום מים לא אוכבמו לטומאה בעוד אבם המים ההם עד שיגלה המים. ממקום קבוצם לו ממבעם ויפלו בהם הפירות אז יפלו עליהם בבוזה ואז אין מובשרין הזה לשומו בפירות יהיו אחילו אן הפירות בבורות שיהין ומערות יהיו מובשרין ר"ל בבל בלי יפמא זאמרו עוד מה בלי מיוחד שאוא אבלם מן הקרקע אף אי אבבה אם אמלון לבבל בהן לא המים ובבבם בהן אם הבלים שבן תלושין מן הקרקע ומוציא אי אם אבבורות ובבשיהין הבמערות שאיבן אלובן מן הקרקע ומבוים זה המיקר אמרו בבאן כי לבן שבמערה מה מדיבשו והוא מהור לפי אלא שוכבר כ"ז שהוא בתוך מי המערה עד שיגלה ואפי' מבבו ממי המערה ואז יהיה הקלה שיגלה ממנו שוכבר בבלילה הבר עליו לפי שהמים שבל הבמן בהלם מן הקרקע ואז יפמא הבמן בבבעה בגלו בחורמוסים שבבוסה לפי שהאים הזה הממא בבמעלה הקופה הוכבדו הבורמוסין ובמפא מהם בל מה שבבע בקופה בעבור שיום הקופה ממלא ושיש הרלחבן לבמולאה בבבע המבא הזה אבר בשאה מן המקום ותבר כל הבורמוסין הבוכין לפי שבן הורמוסין בל תולין ולא בבלאו בחולין אליבי כמו שביארנו בשני בל מהרות: ז יתמיל מן ההלבה הזאת שבבילא ידיה אינה לריכה כוונה וכבר הבמיד הש"ם שבלבה זאחת בפירות תולין אחבם הם היו פירות מעבר לא מה שהוא יוחר קדום מן המעבר אינו אבבר לו בלתי מובבין לבהר ידיו לו יבלאו בבומאה ואע"פ שבבילין בבים בין אלא נחבין זמיה דבטלה בל בוחו שבלא לריכה כוונה כמו שביארנו בחבינה: ח כבר ביארנו בתחילת הסדר אבלי חרם אין מבבל בומאה אלא מאב הבומאה בלבד לו בבשקין ממלין ובמבע בומאה בקרא אבלי לחשון לבומאה בעבור שיהו מבע בחב מחבות הבומאה ודומה ממה שביארנו אם כי אפי' המשקים אבר מיבמאים בבבי יבמאו הבלים ואמר בהלבה הזאת כי בשבשם אלים הזה אבר הוא אב הבומאה לא ידו ובבע בקדרה הזאת שהיא אמא ואע"פ שהיא בחוך המקום לפי שבבמאה בבבעו ואלא נהבדה בעמדה במקום מחמת המים אבר בחוכה כי אוא חוזק כמו שבבאבר בעבינו אל מקומות ואם היה זה אבבם ידיו בבע בומאה ר"ל לאשון ובבע בקדרה הזאת בחוכה אז היא הבומה והבבה בזה כי הוא אינו מבמא לומה בבבעו כמו אחוא אינו אבבר אבן יומא מבקין מבחוכה ולחוכן מבקין יומא הבקדים כמו שבבאבר בח' אל אדם וחבו אינו לא אחבה בחוך המקום אבל בעבור הומה בחוך המקום לא יבמאו מים בחוך הקדרה ולפי' בבבה בם הבומאה לפי שבמים הבבאים שבבבבו לחוך המקום ובהבו ואע"פ אלא בבבעבו בו כי הבקום בבבן מלבמה והוא בחוך המקום והוא אמרו בבבא הזאת הזאת אבלה אבר אל. לבמקין אבלים [אלין] המים אבבבין אם בחר אבבר אבבקין ר"ל אינו הזאת הקדרה הזאת אבלה אבר ז' אבקין בבון הבמן אם אדבבן ובבוזאבין ובבבר בבע בומאה ידו לאבבה אחבן מבקין בן אבבבין ובו אבבבאין הקדרה ואע"פ אבבא בחוך המקום לבבבה אבבבה בזאת אבלה אים לא יבמא אבבא בחוך המקום בבבבה אבבבה אבבבה א

פרק חמישי

א כמי שמגבל בנהר וטיח נמרו נהר אחר וכו' בכי יוחנן. אחר יפעל בו חזק שפק כי המים אחר על שמה נוטה הוא בכי יוחנן לפי שהוא בדבריו וכוונתו ומי שמגבל בנהר המים אחר בגלל בהם טיח בכי יוחנן כמו שקדם לנו ע"ל אמר כי כשמגבל בנהר אחר המים אחר על שמה נוטה טיח שהם מתגבם בלא יפעל בו נוטה טיח בכי יוחנן לפי שהוא בדבריו ואינו המים אחר המים אחר בלא יפעל בו נוטה טיח בכי יוחנן. אבל כשהחבירו מנחת עמו לא הוא פעילתו לחיים ובלילתו לרעתו כמ"ל: והקמתין הקמה מגבלו חסיו קודם המחיה ושלחום הוא אחר יוסרו סוכו בהכלה ולא יעשה כולה ובעבור שיהו מוכשר והוא בשווקים וכל הדברים מהפשין בו וקומים לוחו ע"ל הוא בחזקה טומאה: ומליקה מפה מהוהה כל גרשין לחיים ומרגנים כל גרשין לחלפה ומפני גרשין חלוק לחרבנו וזה המין ג"כ בגרם הנפתן אחר הפרייה במים ושתין ממנו הרישה וכוונת הנם ממעשה קדרה ואמרו בכל מקום שוה הוא הם בבתים לו בשווקים לפי שגם הם מתפתין בהן הדברים בבלילתן ובחמיצתן: ג כשהן הדברים אלו מוכרי מפקה יגעו בהם ודרשים בלילות בחזקה לפי שהן מוכרים בו קליפתן וכשבע בהן ממה מפקה אחר עלי' ואחר מעמה אותה בקליפתה כמו שהתבאר בפ' לחשון של שוקלין ואם הם מוכרין עם המפקה ומבדים פירות יבשים לו הן מגבנין ידיהן בעבור הפירות ע"כ יטמאו הדברים בחזקה מהרה. וכל הדברים בחזקה טומאה לפי שהוא אוכל מוכשר במים והדרים מתפתין בו בעמה והמחול ואלחים הוא מין דגים יחמכו אותו לחתיכות וזג המלרי הנא בקופה לג קפן מלר ומשומן אותו בקושות והוא מפולסים במלרים וקורין לו אל נחל"ה וקולים הלחמים מוחלה לפי שהם מוכרים בשם הזה ואמרו על כולם ר"ל כל מה שנאמר בו שהוא בחזקה טומאה לפי מלוא מוכשר נאמן עם הפרק עומר שהוא הוא לעיקר אחר מלרנו בפ"ב של דמלי שהיה עם הפרק נאמן לומר פירות הלו לא הוכשרו ור"ל בן יעקב אומר כי הלר אחר נתאמת לנו שהוא אחר ונגל לאוכו מים כבר הוכשר במים הם המפתים והחר חזקתו ממנו כמו כל לר לאמנם יפר' בהור בהמולתן הלר ע"ל מלא לו ע"ו מי פירות שלא מוכשרין ואין הל' כדרכי יהודה והלכה כרבא"ר: ד אמר הקב"ה בטומאה מפקין (ויקלא יא) מכל המאכל אחר יאכל אחר יבא עליו מים ימאל ואמרו בהשכרא אין לי אלא מים הבל והיין והשמן והדם והדבש והחלב מנין ר"ל (שם) וכל מפקה לי וכל מפקה יכול מי שופים מי ריחוים ושאר כל מי פירות ע"ל מים מה מים מיוחדין שאין להן שם לוי אף אני מרבה הבל ויין ושמן ודם ודבש והחלב שאין להם שם לוי ומונים אני לא מי שופים ומי ריחוים ושאר כל מי פירות עיה לשם שם לוי ואמר אח"כ בהכשר זרעים לטומאה (שם) וכי יתן מים על זרע ואמרו בהשכרא אין לי אלא אמר בכשר מים מנין לעשות אחר מפקין כמים כאמרו מים לטבילה ר"ל בטומאה מפקין ואמרו מים לטמא מים מים אחרונים לטבילה עצמה בהן אחר המפקין כמים אף מים אחרונים לטמא נעשה בשם אחר המפקים כמים הרי מתבאר לך מכאן כי כל מפקין אחר לו שם לוי מכשיר ומיטמא והם אלה הו' מפקין לבד אחר מגב ואל מתמוב כי דבר דברים הוא ג"כ שם לוי לפי בדבר גרידא אמו ואין לריך לוי לאמנם לוי בכאן של דברים לחלוק הוא ואמרו מכשיר לרשים והוא דבר הרבה ובעבור הוצאה בהוא כמו חלב בשמש אמתה אחיו מוכר בתחילה כיון שהלרשה אחר מפקין הנוף והסכרם בין אם לזה אמנם לפי שהדבר אינו אולד בגוף הדברים והלרשה אבל הוא אל ידך על הגמה ומתערב בו כח אלמנת הבוא והחלמתו יחאר דבר ואוכלין אותו הדברים וכלים לתלמומתם ומה מיוחד מבחר מקיא אותו לבורות ומלטיהו כדי שתמצא אותו עם כריתם הבאמים ומשיאתן בחדבורות ולא שולדך לבחר בדבר דברים שהוא מוכר בתחילה לפי שבכר נתבאר זה בפסוקים ובמוסגמות דבנם (פ"ם) אמרו מיין לדם שהוא מפקה בתחלה (במדבר כג) ודם הלליים יעמה מיין לין שהוא מפקה בתחלה (דברים לם) הדם ענב תמצה אחר מיין לדבם שהוא מפקה בתחלה (שם) ויפקחו דבם מבלע מיין לאמנם שהוא מפקה בתחלה (יחשיה כם) מקבה בתמים מיין נחלב שהוא מפקה בתחלה (שופטים ד) ותפתח כלד החלב ומפקחו מיין לגל שהוא מפקה בתחלה (שם) ויחן על בן סגנה בלא שם מיין לדמשות הבין שהוא מפקה בתחלה (מהלים ם) ומפקחו בדמשות בלים מיין לפי אחף שהוא מפקה בתחלה (ירמיה ם) ומעשיהו חלו מים ולחו כולן בתמכמות ומסיקר הלבה לתשם מסיר כמו בתחלה (ירמיה ם) ומעשיהו חלו מים ולחו כולן בתמכמות ומסיקר הלבה לתשם מסיר כמו בתחלה אמרו בתמים דבנים בכוונתי אחתם: ה דם הקזה לבתים שיכמין בדם הקזה לבתקשו לחוות לו לחדם שהבו לבתות ומי החלב מי הבגיבה הנגרך מן החלב בשם בתמליכין בו הקיבה ומאר מדברים בתמעדין החלב והוא אחר לגו קורין לו בלגון ערבי בל"שיק ומוחל מים המחודים בפוחסים מן הזיתים וכבר ביארנו בפ' של מקוה אר"ש אומר כי מוחל מי פירות הוא ר"ל לא יעמה הוא ולא יכשיר אלא מפי פיוחי אמן שבו ואמרנו אחר הלבה כר"ש אבל המוחל מפקה כמו אמר בהוא ר"מ והוא כדעת הכמים לפי שהוא כמאן ואמרו הבם יתפלה בם' ארלים (ויקלא יא) וזה לבם הבמה להבין דמו שיעמה כבאמרו ואמרו יכול יכשיר אם הזרעים ר"ל לבם לבם הוא בתמה ואינו מכשיר אם הזרעים: ו אמרו מבמאין ומכשירין ר"ל שם מפקין ומן שלמן בתמלה ר"ל אין לריכין שיקדם לבם הבאר ובאלר הקב"ה בזוב הזב שהוא בתמה ואמר (שם) מו' זובו בתמה ובוקו בשפוק (שם) וכי יבוק הזב וכו' ומיטי רגלין קבלה (מלא דף נם) בעמך לאמרו זובו בתמה הוא חלאת הרים בומטאו וכו' אמרו חלאת לרבות מיטי רגלין ור"ל הוא בל בריאים ל"ם בל זב. ומומאה דם בתמה בשלמו בב' מבאלות הדם הבדה בו' בל הדם (דף מ) ור"ל אומר כי ר"ש לרבים מכשיר לפי שבשבוק בבר בלגה שם הבשקה ובתמה בתמה ואמר (שם) אומר שדם הבדם לרבים מכשיר כמו שאינו מכשיר דם האגלה בתמה בהבחמות ור"ל אומר כיון אומר שדם הבדם לרבים מכשיר כמו שאינו מכשיר דם האגלה בתמה בהבחמות ור"ל אומר כיון בתמה בתמה יגלה דמו ואין לריך לוי לאמנם לוי בכאן בדבר בדבר בדבר

יכול אעפ"ו ליחה סרוחה והרלי יהיו סמוכין ר"ל אינו סמוך הוא סמוך ואין אלו סמוכין ור"ל אומר כי דם שחיטה בבהמה ומיה ובוצות סמוכים ודם הקזה לרפואה מסמא ומכשיר וכן מסקין ואין הלכה כר"ש ולא כר' יוסי והלכה כרשב"ג שאמר מלב הזכר אינו מטמא: ח כל מקום שאתה צומא בכאן מטמא ואינו מטמא ר"ל אם הוא מבקה לו אינו מטמא וכשהוא מבקה דינו כדין המטמא מיאותו מכשיר ומטמא עצמו ואיטמא כשיגיע אינו מגוף ומא וכאשר אינו מבקה הוא מהור בכל ענין ופעם לרצון מתולבין לותו בכוונה ומכוונין עליו שיהי' מבקה ואלא לרצון שיגיע מעצמו בלא חליבה לו שנחלב בלא כוונה אבל על דרך מחוק וכשיגיע בו ואמרו בזב דמעת עינו ודם מנשמו ואלב אשה שמטמין מומאה מטמין ר"ל שהן בטירת מטקין שנטמאו בזב נלבד ואינם אוכלים הטומאות כמו זובו וכיוצא כמו שזכרנו בפ"ק דכלים וכמו שנבאר במס'

פירוש המשניות זבים להרמב"ם

פרק ראשון

א כבר נתקדם עו שיקר לוב ממה שלריך אלינו במסכת זאתם בסדר הזה לאמנם אחיכר מלקון בקלרה ומזה כי הזב כשראה שני ראיות הוא שמא מוסאם זב אבן כשסבל מאזנו שמור מן הקרבן וכאשר ראה ג' ראיות נתחייב בקרבן כשסבר אמר יחב' (ויקרא טו) אדם כי יהיה זב מבשרו זובו שמא הוא זכר לשון זיבות ג' פעמים ואמר שמא אח"כ זכר (שם) חאת הטיס מומאתו בזובו רר בשרו אח אזובו אם המים בשרו מזובו זכר לשון זיבות ג' פעמים ואמר מומאתו שיש לשמה בזובו אמרו אם בהמה הטהורה לרבות ג' ראיות ג' (שם) אמר יהיה וכוונת ראייתו מאמרו כ מי נדתה לפי שבנדה אפי' לא ראתה אלא ראיה אחת היא נדה ונמור שבעקרים אבלה שמיד וכ"ש אומרים יום כנגד יום ראיה ראייה אחת על זב שמא מטבב ומוטב כמו שביאלנו בנדה ואמרו בשיבולת אין לי אלא ראיה ג' ימים שהיא זבה מנין לרואה אחת שהיא זבה ת"ל [בפ"ב אחת ימי זובה] אבל כימי נדתה מנין לרואה אחת שהיא זבה ת"ל (שם) כל ימי זובה כימי נדתה מנין שהיא מטמאת לאן יום אחד ת"ל (שם) אמר יהיה וכוונת ראייתו מאמרו כ מי נדתה לפי שבנדה אפי' לא ראתה אלא ראיה אחת היא נדה ונמור שבעקרים אבלה שמיד וכ"ש אומרים יום כנגד יום ראיה ראייה אחת על זב שמא מטבב ומוטב כמו שביאלנו בנדה ואמרו בשיבולת אין לי אלא ראיה אחת בלבד

מקום מסכב כמו שנתבאר בכלים (פ"ח) או יסב עליו או עמד עליו או נסמך בעצם ברוב גופו עליו או נתלה עליו לא יהיה אותו דבר מסכב ודינו כדין מסכב זב אשר דבר בו הכתוב ר"ל במסכב שהוא מסמא אדם וכלים והשם הכולל לאלו המשפח פירוש הוא מדרס כמו שביארנו בפ' השעה עשר דקלים אחר כך אמר כי המסכב כשנגמא ויהיה מסכב זב שהוא מסמא אדם בשנעה פרים טומאה שיהיה האדם ההוא מסמא בה בגדים כשנגע בהן והוא מחובר במסכב באחת הז' פרים וחבו פי' אמרו מסמא אדם בז' דרכים ומסמא בגדים ר"ל כי הוא בעת חבורו במסכב העמא באחת מן הז' דרכים ומסמא בגדים והז' דרכים זהו שיושבן כי אדם המהור בשעמד או שסכב או יסב או נתלה לו נשען ברובו על מסכב הזב הרי נסמא והוא לתלין לטומאה ואפי' היה בגוו וכן המסכב אלף אמות ואפי' אחת אבן מסמא כמ"ש בתחילה מסכת כלים והוא ומסמא בגדים כשנגע בהן בעוד שהוא נסמך למסכב בלחד מן הה' פרים ואפי' אם היה בגיסן אמצעי כמו שביארנו וכן אם נגע אדם המהור במסכב המסמא שנגע בחיצה אחר מחברי גופו הרי הוא מסמא ומסמא בגדים כשנגע בהן בעוד שהוא נוגע במסכב ומחגאלי המגע ההוא שלא יהיה בין עצמו גופו וכין המסכב אמצעי וכן כשנגע האדם הזה המהור מסכב הזב ממסמא בגדים בעוד שהוא נוגע ואפי' היה ביניו וכין המסכב אמצעי ואין חלוק בין אם נגע מסכב על גופו עד היותה כובד המסכב עליו או אם יתלה אותו בידי כיון שנגעו אפילו לא נגע בו ישמא וכן הוא הדין כל מה שמסמא במשא כמו שביארנו בתחילת כלים ומסור אלו העקרים כולם והבינם ואל תגיעכי לחזור אותן כי כבר החזרתי פעמים בסדר הזה במקומות מפוחדים לפי הבן עקרי טומאה ומהבה :

פרק שלישי

א ביון שסגיעה חטעם לכלים האלה מגוף הזב הרי כבר מימאם והיא מדרסו כיון שבנחו הטעם כאלו נתלה בחלה הכלים או נשען עליהן וכן האדם עצמו שהמיעו הזב נטמא אחר ים' (ויקרא טו) וכלי חרס אשר יגע בו הזב ישבר ואמרו (שם ו) וכלי חרס אשר חבושל בו יטבר מה בו שאמור להלן מאוירו אף כאן מאוירו ומשום שנתבאר לנו בקבלה המורה עניו ב"ש שהזב לא יטמא כלי חרס אלא מאוירו אבל כשנגע בו מאחוריו אינו מטמא אחרו מאחר שלמדנו שאינו מטמא אותו אלא מאוירו מה ס"ל אשר יגע בו מגע שהוא ראוי לומר הרי ראוי הטיקר אצלינו שהזב מטמא בהיסט והוא שהיסט אשר יסיט הזב לטהור כמו שיהיה האדם הטהור על קלה קורה יוצא הזב הקלה האחר עד שיתחדש לטהור חבורה מחמת הזב הרי כבר נטמא ואם היו בגדים רחוקים לאדם הוויין אדרם בחגאלי שיהו יושבים בסיטה וכיוצא בה לו רוכבים ע"ג בהמה אשר אפשר שיהיה אבל כשהן לבים שבאה להן חבורה הסיסט לבד הרי אלו טמאים כאילו נגע בהן אחמה כשהן יושבים או רוכבים אלו חובשים שמא דרס : ואסדא בלשון ערבי מערי"ם ושאל ספינה קטנה מאד עוברים בה המהר : וספסל כסא ונגעם עצים שמשים בארץ תחת לוחות המטה אלא יספסל : וכלונס קורה : מתגיעין לשון חגר ר"ל כשיושבים עליה בני אדם (ביטא) [נשענ] בהם לבאן ולבאן ואלון שבחו רע ר"ל חלוש בעצמן שיהיה באחצים אשר עליו וכבר בשר של עץ ומאור העיקר והוא שיסע הזב כי עליו נבנו חוקי המסכתא ודיניהן ואין הל' כר' יהודה : ב מגיפן סוגרים הסגר יחדיו או פותחים אותו יחדיו: מסגילין בחבלים מותחין החבלים יחדיו : פורקין מורידין המשא מעל הבהמה ומוציאין מגביהין המשא על הבהמה ואלה כולם מיטים מן הסיסם ואמר וכולן ר"ל כל מה שזכר מראש הפרק שהן כולן ממאים וכן לאמצן לטומאה לעצמן מרומה ומה שעליה בקרוסה אמנם לעצמן שיהיו שהכנסה עד שיחזו לו מקום בזבים ובמטרמים לא ואין הלכה כר' יהודה ולא כר"ש: ג להמיע בה אדם שאפה בו בשעולה בה וכבר נתבאר לך כי אמרו בתחילת הפרק שפינה ולא ביארה הוא שפינה קטנה בהיא מטה באדם והמאמר כולו מבואר מטה בקדם ביאורו בפרק זה :

פרק רביעי

א רבי יהושע מולק על הסתם הקודם אבר אין מטמא אדם אלא בשהם יושבים בספינה או בחסדא אבל לא בגדה וכן לא ישים מ"ק כלים שבראש הגם והוא לשם התורן מדרס אחר כן מ"ר יהושע כי הדרה הזאת בשנטאה עדיבה מלאה בגדים וכבד מלים מטאה ואע"פ אלא נגעה בבגדים הרי אותן הבגדים מדרס וכאלו נסמכה על אותן בגדים : הקיש על כעולה . כשהיה על כעולה הנקרא בלשון ערבי כי"ים והיא אותו וספיל כבר של חרומה בהגעה הכעולה הרי הוא טהור ולא נאמר מכח הזב שנגעם ואין הלכה כר' יהושע : ב אמר אחר הענין ואחר אפרש הטמות וזה שהוא אומר כשיהיה הדבר שיהיה עליו הזב חזק וקיים מעם התנועה כפי כחו וקיומו בקרקע והפילה דבר שהיתנו התנועה בהכאה הרי הדבר ההוא הנופל לא מתבדד מהור לפי שהתנועה המגעת לו מן הזב הלוסם מאד ויהיה הדבר אשר יכה עליו הזב מגיע דבר אחר רעוע ממהר התנועה ממיעם כל דהו הרי הדבר המתנועע ע"י הדבר המהר התנועה ממא ולאילו הזב הגיעו בידו ר"ל בהיסמו הזב שאחרו בכלן מהור ר"ל כי הדבר המתנועע בשיהיה הזב על אחד מאלה מהור מפני קיומו ומישע תנועתה מחמת הזב ובתחילה זכרתם לפי שהוא חבריתם וקיומם בגמין בזמן הטוא והעיקר כבר הודעתיך אשר בו מדע היות לאחר דבר יגיע הזב ונפל בתנועתו דבר אחר אם יהיה הדבר הנופל ממא לא מהור : ומרים הוא קורה גדולה מבר מגיעים על העמודים וקלות קורות הגג סומכות עליה אשר אנו קוראין לאותו בלשון ערבי אל גס"ף : ומלבן רבוע של קורות יהיו על הקרקע נטושות כדמות מעקה ומיטר בלשון ערבי מסא"ב וכן לוח אמר אפי' הרה קשור בחבלים אשר אחל מנועתו ויותר מאשר הרה בגיו : ויש סיבוב של עץ ישקבן בה קמה כדמות חוק בלשון ערבי והוא ג"כ קבוע קלתו בקרקע ואלמרובוב סיבוב של עץ שהוא תחת הרחים כדי שיעשאו מן הקרקע בעת שתיגה והיא ג"כ נמייה בקרקע : ותמור של רחים קורה שסומכים בה הרחים היו קורין לה תמור : ומלה של רחים מדה גדולה קבועה קלתה בקרקע ג"כ : וקורת הבלים קורה של בלים שהיתה לורתה מפורסמת אלא ולפי דמותה והנחתה בבנין אבל הרחוק ביותר אם מנועתה קלה אז יהיה הדבר הנופל בהנועתה ממא ואם מנועתה כבדה אחיה שהור : ג אבר

הוא יחד ונקרא בלשון ערבי אל מקרא"ם ומנעול במה שסוגרין הפתח ומכוס בלשון ערבי מגרא"ף וקלת סיבוב של עץ שעשיה סביב הרחים כדי שלא יפרח האבק מן הדבר הנטחן כמו שביארנו בדברי מבארה ואין הלכה כר' נחמיה ור"ש: ד שפפלים כשאות תרוכות טומאות כיסים תרוכים וכסויות כלי (חגורות של) עור ראותין למשכב ושירות לתרכן ממאין הוא שיהיה אורך הזב על רוחב הפונדיות או הכסאות אשר יכלו אותו כולו כמו זה ושיקר ההלכה אמרו יתברך (ויקרא טו) וכל המרכב אשר ירכב עליו הזב ימא ואמרו בשיפרא עד שיגע ריגו עליו והשיקר אצלינו שאינו מטמא משכב עד שיגע רוב הזב עליו ואין הלכה כר"ש: ה סיוות קיבון שלים ואמרו עשרים לבון רבוי וכן אם היו אלף והאבן מלמעלה ויגע הזב לו המדס על אותם האבן נטמא הבגד התחתון ואחזו כולן משכב כמו שביארנו בתחילת כלים כי המשכב מטמא מתחת אבן מטמא ובכסרא שבה אשר בה הזב אין המשכב ההוא והמוכב מדרס והוא עתן אמרו שסורין לפי שהזב שבהיסים אלו לו נגע אינו מטים אותו משכב כמו שביארנו ובכסרא הבא אשר בו משכב ה"ו אחר שמא מדרס לפי שבבר נאלה הזב בשכב ההוא ובבר קדם לנו כי הזב מטמא את המשכב נה' דרכים ומן כללם נאלה ואמר ר"ש כי בשהוא המשכב אשר שבבר הזב אחד וכרע בו לא יהיה ממא מדרס אבל בשאין שתי משכבות או יותר ובכריעו את הזב אינה תוצרת משכב הזב כיון שכל אחד מכל המשכבות נגדו אינו מכריע הזב אלא אולו ולתיכון בשבבר שיגע רוב הזב כמו שזכרנו ועוד יבאר זה והנה כל משכב מן נגע משוש הזב והוא אמרו שאין אחד נוגע אם רובו ר"ל שאין המשכב המ' נוגע אם רוב הזב ואין הלכה כר"ש : ו אין חילוק בכלן בין כרע הזב או כרעו אוכלין מהורין שהרי הן אוכלין ממאין בשיהיה הזב כמו שקדם מנע שהוא בכולו אמנם הנרכבו שם במשכב שיכרע הדי שיגוב אב מאבות הטומאות כאילו יגע הזב עליו כמו שביארנו ואמרו ובמת הכל שהור ר"ל כי המת שיהיה בכף מאזנים ואוכלין ומשקין או כלים או משכבות בכף שנייה בין אם כרעו הן או כרע המת הכל שהור לפי שהמת אינו ממטא משכב ומושב כמו שיתבאר והוא ג"כ אינו מטמא בשפסים אחר כן אמר חוץ מן האדם כי כשיהיה המת בכף מאזנים והאדם בכף שנייה בשיות נוגע המת ושמוש הוא כי כל מקום שנאמר מה הכוונה בו הדבר המטמא מן המת והוא כאיש מבארו ואבר ממנו ושאר מה שנתבאר בשם על אהלות וכבר ביארנו טומאת משכב ואמרנו שעשינה כשיגע הזב אפי' על בגדים מרובים והאחד על הכמי מחר שהתחתן משכב הזב ואע"פ שלא נגע בו וזה בלבד בזב אמנם במה דין הכלים שהתחתון או הנוגע בהן שיהיו וכבר נתבארו דינים אלו בראשון של אהלות אמר הקב"ה (שם) כל המשכב אשר ישכב עליו הזב ימא ולא אמר כל המשכב אשר ישכב עליו ימא והיה הענין מוחר על הזב קדים זכרו דקדקו מזה ואמרו הזב לא המא ומומאת מדף הוא מה שנאנד לך וזה כי הזב ומכריחו הולה לומר זה ודה ויולדת כשהיה עליו לתעלה ממנו אוכלין ומשקין נטמאו ואפי' אם היו בינו ובינה חלונות רבות וכן כשיש למעלה מן הזב כלים מונחים זה על זה הרי הכלי העליון ממא מומאת מדף ואע"פ שבינו ובין הזב חלונות רבות אמנם הכלי שהוא ממא טומאה קלה ר"ל שאינו אב הטומאה אבל דינו כדין כלים שנגע בזב אשר ממאין אוכלין ומשקין נלבד לא אחד וכלים וכבר נתבאר לך כי כל הכלים הרחוקים לשכבר שבתחת הזב כולן אב הטומאה ואין חילוק בין המשכב שהמחון הדבק בקרקע או המשכב הדבק לגופו וכל הכלים אשר על הזב כולן לאמצן לטומאה ואין חילוק בין הנגע הדבק בגופו מלמעלה ובין הנגע הדבק העליון אשר כנגד הרקיע הכל ממא טומאה מדף ואין הדין הזה במה אבל דין כלים שעל גבם אם כלים שהחחתו אם כלים שנגעו בו דין אחד לכולן הוא מה שנתבאר בב' של אהלות ואלמוד הענין הזה בזב מאמרו בו כל כלי עץ ישבף במים אמרו אמרו בשיפרא מה בא זה ללמדנו אם ללמד שיטמא כלי שבף במגע הרי כבר נאמר והנוגע בבשר הזב יכבס בגדיו אם הנוגע בו מטמא כלי שבף במגע הוא עצמו לא יטמא כלי שבף במגע אע"פ למה נאמר וכל כלי עץ ישבף במים אלא אלו אוכלין ומשקין וכלים שעל גבו הזב ואמרו עוד וכל כלי עץ ישבף במים מלמד שהוא עושה על גבו מדף והלבון הזה של מדף מטמאין בו בענין אחר של טומאה כמו שביארנו בי' של פרה ועל תוקן הענינים אמרו בע"פ מלא מדף בדכתיב קול עלה-נדף ר"ל כי הוא מענין התנועה ופירוש הזה אינו מן הגמרא אלא שבסבותו בגלון מן פירוש סבורתי וכתבנו המעתיק בתוך הדברים ולא [ר"ל נזכרו כך העתיקו אע"פ ועפ"ן] מכרו עליהן אמנם הענין אשר אמרנו בו בכלן עיקרו מדף והוא יולא מתאחרים ביאו מדף ר"ל ידיים למרחוק הרבה והפליג הענין הזה על הזב אשר ישמא כלים שעל גבו ואפי' אם היה ביניהם חלונה רבה כאילו יעבור ביתו ויגיע אליה ויטמאם על דרך הדמיון : ז ר"ש אומר שהזב לא משא רובו על כל אחד לפי מה שביארנו אותו בכף מאזנים ואמנם דברי הכל בבהמה כולן שהורות סיבת זה מה שביאר הש"ם (בבא דף נג) וזה כי השיקר אצלנו מסייע אין בו ממש וכלאחר מהבו שאחד מאלה הד' רגלים של בהמה שבבר נגע הרי הכלים אשר בתחתו שהורה לפי שהמיכות הבהמה הביאה על ג' הבשלרים וזה הרביעי אע"פ אלא נשאחתו והוא שיר אותן מסייע אין בו ממש וכן נאמר בכל רגל מד' שהוא מסייע ומ"ר כולן שהורות: ועקל הוא הקשר הסובב אם הדבר הנסחם וקורת בית הבד הקלה אחד הוא למעלה מן העקל והוא סומסתו ועל הקלה האחר היה יושב הזב : ומבכם של כוסם מבכם שבוכנין בו הבוכנין הבגדים אחר שבכנסן יכביד אותן תחת המבכם וכשיבב הזב על קלה המבכם אשר הבגדים התחתון הן מהורין ומיוב זה יודע מאורם מבכם של בוכנין אלא באיתו זמן לפי שאין ספק כי כשיבב הזב על אותו קלה לא יבין הבוכד על גבי הכלים שיהו משבב ור' נחמיה אומר כי הן בבין משבב כבר הוא מכביד עליהן ואין הלכה כר' נחמיה ולא כר"ש ולא כר' יוסי :

פרק חמישי

א היה זוכר לשיקרים אשר ביארנו בתחלה זה הסדר שאם הטומאה הוא אשר ימא אדם וכלים ולד הטומאה לא ימא אדם ולא כלים ומכל מה שנטמא באב הטומאה הוא לאמצן ונקרא ג"כ ולד : ואמר בהלכה הזאת כאשר ימא זב בעוד שהוא מחובר בו הרי הוא ממא כלים כשנגע בהן ואע"פ שהוא לאמצן לטומאה אחמת כל זמן שהוא מחובר באב ימא כלים חה מינו בספוק שאמר שהוא ימא בגדים בעת מגע והוא אמרו (ויקרא טו) והנוגע בבשר הזב יכבס בגדיו ר"ל כי כ"ז שהוא נוגע בבשרו והוא מחובר בממאין כשנוגע בבגדים

ממאים

פמים והרי ראשון לטומאה לא שני וכספרא אמרו ומפמא שאר כלים כנגדים אלא כלי חרס בלבד אין מפמא אותו אלא אב הטומאה או המקשן כמו שביארנו בתחילה הסדר ועניין אמרו אכל לא במשא הוא שאם נגע אוכלים ומשקין בשעת מגעו הוא אותן עד שיגע בהן וזה הכלל שאמר ר' יהושע הוא קיים הולך על העקרים הקודמין ואין חולק עליה ומסוך עליה: ב בתחלה מה שראוי שהדעתו כי בחיצה מקום שיאמר מפמא ר' ושוסל אחד שהוא רומז אל הקרומה אשר ראוי נאמר בה כי הראשון והשני פמאים ומפמאים והבעיבי פוסל וכל אב הטומאה מן אבות הטומאות הוא מפמא ר' ושוסל אחד לפי שהאוכלין אשר יגע בו האב ראשון ואשר נגע בראשון הוא שני והרי הן פמאין ואשר יגע בשני הוא שלישי והוא פסול כמו שביארנו וכל ראשון לטומאה שהוא מפמא אחד והוא השני אשר יגע ופוסל אחד והוא השלישי אשר יגע בשני ופטור העניין הזה וג"כ כי כל אב הטומאה אמרו בו שהוא מפמא אדם לעמא בגדים והאדם ההוא בעת שמפמא בו או בנגע או במשא אם הוא מפמא בגדים במשא דוקא בעת שהוא מתוכר במפמאתו כי אז יחשב כמו האב עצמו לעניין שהוא מפמא ר' ושוסל אחד אלא שאינו מפמא לא אדם ולא כלי חרס כמו שנתבאר בכלל רבי יהושע ובכפרים מפמפאו אשר ולד הטומאה וכמו שאינו מפמא כלים אחר פריסתו כך אינו מפמא ר' אבל מפמא אחד ופוסל ר' כדין כל ראשון לטומאה וכל ראשון לטומאה אמרנו בו כי הנוגע בו אינו מפמא בגדים ושהנוגע בו בין בעת שנגעו בין לאחר פריסתו מפמא אחד ופוסל אחד ושמור השיקר הזה ג"כ שהוא מפמא שפרק הזה ואחר שהקדמות האלו שיש דעתך להבין הסלכה הזאת אמר שכל מה שיגע ע"ג הזב ואפי' היה בינו ובין הזב אמצעיים הרי הוא מפמא בין אם היה הדבר שאר ע"ג הזב אדם או כלי שפך והם המדף כמו שביארנו או אוכלין ומשקין או מעבר הזב ומושב כגל שמא והוא מפמא ר' ופוסל אחד כל זמן שהוא על גביו כשפירש נשאר ראשון לטומאה ומפמא אחד ופוסל אחד ובא המשל בזה אמרו אנשו על זב אחת מדרך והוא הלוח אשר יבנה עליו את שכוהל כמו שביארנו בברכות (דף יז) ואמרו ג"כ האוכלין והמשקין והמעבר והמושב והמדף מלמעלן וחייב בכולן טומאה ואחר כך אמר כי כל מה שיגע הזב על גביו ויהיה השמה מלמעלה והדבר הוא מלמעה ובישיהם אמצעי היה הדבר אשר מלמעה טהור כיון שביו ובין הזב אמצעיים אלא אם יהיה אדם או מעבר ומושב שהוא יפמא ואפי' אחה אבן מפמא כמו שנתבאר שעמים אמצעיים מעל גבי הזב אבל לא מחמיו ולשון שיעשה ק' שיעשה על גביו מעבר אם אם במקום אלא עשה אחמיו מדף עשה אחמיו מעבר מקום שעשה על גביו מדף אינו דין שיעשה על גביו מעבר מ"ל (ויקרא טו) וכל הנוגע בכל אשר יהיה אחמיו יפמא אחמיו הוא שעשה מעבר ואין שעשה על גביו מעבר ואמר עוד אלמד שהוא שעשה על גביו אדם ואמנם אמרו במעבר ובמושב כשנכנסו אחת כוכד אבל שהן מפמא בשים ופוסלין ר' ולא פרשו אחתה הזב וזה מבואר היטב לפי שהמעבר הוא מאבות הטומאות אין אם היה הזב יושב עליו או עמד ממנו אמר יפעלה והיושב על הכלי אשר יבא עליו הזב אמרו אין לי אלא בזמן שהוא יושב עליו הזב אינן לעשות ריקם כמלא אלמוד לומר כלי לעשות ריקם כמלא וכבר ביארנו בראשון מכלים שהנוגע במעבר ממפמא בגדים בשעת מגעו ומפמא ר' ופוסל אחד ואין צריך לומר שהיה המעבר עצמו מפמא ר' ופוסל אחד: ג לפי שאמר בהלכה הקודמה כי הכלים והמקשים וכלי שפך מלמטן שהיו אחת מעבר הזב אשר שנגע עליו אדם זה אמרו כל שהשמעו לומר מלמעלן או מלמטן או משא או יגיעה אין שם אמין מגיעה כלל אפי' היה האוכל ביניהן אבנים ואחר זה שמע פירוש ההלכה אות באות אמרו כי כל מה שיהיה למעלה ממעבר הזב מאוכלין ומשקין וכלים הרי הוא שהור ואין שם היו אלו מלמעה והמעבר למעלה מהן הרי הן פסורין מהן מן האדם לבדו כי הוא כשהוא המעבר עליו ממאו לפי שהמעבר ממפא בשאה ואין שם שומה אבן למעלה ממעבר הזב ויבא אדם שהור על האבן נמצא כיון שנגע על גבי מעבר כמו שאם יבא הזב על האבן נמצא המעבר אשר מלמעה כך כשיבא השהור על האבן נמצא מן המעבר אשר מלמעה ולשון ספרי ויושב על הכלי אין לי אלא בזמן שהוא יושב וטונע בו מנין לעשרה מושבות זה על גב זה אפי' על גבי אבן שנמצא מ"ל ויושב על הכלי אשר יבא עליו הזב יפמא מקום שהזב יושב ומנמא יבא שפסור ויפמא אח"כ אמר כי כל מה שיהיה נ"כ על הגבילה לא תהיה הגבילה עליו הרי הוא שהור אלא המשים אמנם כשהיה הגבילה מלמעלה הוא יפמא על כל אדם ר"ל האדם לפי שהגבילה ממפא במשא כמו שביארנו בראשון על כלים ואמנם דברו כשיהיה האדם מלמעלה והגבילה מלמטה שהוא לא יפמא אלא בהיותם ר"ל אם היה הגבילה בעת שיושב עליה אדם לפי שהגבילה ממפאה בשאה כמו שביארנו שם ר"ל כי השהור כשבשים את הגבילה ואע"פ שלא נגע נמצא ואמר ר"ש אף השאה כבר ביאר לנו הש"ם (אולין דף קכד) ותקנו ואמרו כי ר"ל והוא שהשא ר"ל כי המשים לא יפמא אלא אם היה נגעה ומפא על גבי המת שהור אבן המאהיל שכל מה שמאהיל על המת או יאהיל המת עליו יפמא ע"פ המגלות המחברים באהלות (פ"ב) וכן האדם כי הוא כשנגעה המת עליו הרי הוא ממא לפי שהמת ממפא במשא אמנם כשיהיה האדם נגעה על גבי המת ולא יהיה מאהיל חה כשיהיה בינהם הילא הדבר המאהיל אז לא יפמא אלא אם כשיש לפי שכל מה שיפמא במשא כשהשיבו השהור אשר הקדמנו לשדר הזה והבא לראשון בראשון של כלים: ד כבר נקדם בשרק זאה כי האדם כשיהיה נגעה על גבי הזב או הזב נגעה על גבי המת ואמר בכולן כי כשיהיה שהור נגעה מקלה הזב לא היה הזב נגעה מקלה השהור אשר אינו נגעה אבל אם אינו הרי הוא שהור לפי שהמת ממפא במשא אמנם כשיהיה אדם נגעה מקלה הזב לא יפמא אלא אם

זה הענין והיזקו הפלינו בזה ואמרו כי אפי' אדם הטהור אסור אין מטמאה עליו אלינו לריך מעילה כשיפול על ראשו ועל רוכו ג' לוגין מים שאובין הוא פוסל את התרומה כמו שבול יום בטבור הטיבה אבר זכרנו והוא כדי שלא יהיהו אמים שאובין אחר המעילה ויהו ג"כ בזמן ההוא טוענין התרומה בלד שבני מרוחם ואומרים זה קדם וזה בתוך שבבדים לאכול את התרומה ומפרידים הספרים ועל כן נזהו על כתבי הקדש כולן שפיסולו את התרומה כשיגעו בה ונזהו על הידים שהן שוטלין את התרומה וכל מי שנגע בתרומה בידו שלא ידע שיש בידו טומאה עד שיטול ידיו לשם תרומה ויטמוד אותם ושמעתם זה מפני שהידים שפקיעות ואפשר שנעשתו ידיו וחוזו לא ידע וכבר ביארנו בשתיתה הסדר כי מבקרן שמטאין הן אחלה לעולם ואפי' נטמאו בשני ושהאוכלין כשנטמאו במשקין שמטאין מוזרין שם וכל שני פוסל את התרומה כמו שביארנו ואין בזה גזירה ואמנם ר"ל בכלן בתמרו האוכלין שנטמאו במשקין משקין שנטמאו מתמת הידים ובזה היתה הגזירה כי אע"פ שאלו המשקין הן טומאתן קלה כיון

פירוש המשניות טבול יום להרמב"ם

פרק ראשון

א כבר ביארנו פעמים כי טבול יום פוסל את התרומה בין אם היו אוכלין של תרומה או משקין של תרומה פוסל ואינו מטמא וכבר ביארנו בטהרות (פ"ב) כי דין אלה ותרומה אחד לענין שהטומאה ודע זה אמר כי המקבן חלות קלמן על קלמן ותהיה כוונתו להפריש אחר כן אמנם קבלן לכוונה בחלה ההוא ודבקו העונות קלמן בקלמן וגנע שבול יום באחד מהן אומרים ב"ש שהוא פוסל את הכל וכן הדין במקלות ובכבכין ובחמיסה על גבי חמיסה וכבר ביארנו בטהרות (שם) מקלות מהוחכות מיסה דומה ללחם שאוסים פעמים לשסינה ותמיסה עונה רקיקה. עד שלא קרמו קודם שיתהוה לה קליפה אבל דבקה אחת אל אחת בתוך העיסה וזה בלי ספק אינו בכוונתו לפי שהוא מפסיד עוכתו ותבנית הלחם מעשה: וקוליה (הפת) היא גלגלת הרלחם וכנה הקלף אשר יתהוה בחיים כשיבנם בהן בתנור בגלגלת ואמרו קולית המים המעולחלת ר"ל שיהיה עוכה ריקם וקלוותיה מחוברות בלחם של תרומה וכן רחיתה הבטיל עולין הרחיתה הרלחנה ורחיתה היין אשר אמנו קרוב לדריכתו ב"ש סוברין כי אלה כולן חבור בטבול יום ושאם נגע בטבול יום בקלה קלף ההוא פסל היין או הלחם וכן אם נגע באחד המקלות או החמיסות או הבכבות פסל הכל וב"ש אומרים כי לא פסל אלא במה שנגע בלבד ואלו [ל"ל כולן] (הכלים) אינן הבור והכל אודים כי אלו כולן חבור בשאר עומאות בין קלות בין חמורות אמנם אלקן בטבול יום לפי שבבר טהור ואינו אבר אלא הערב הממש: ב על מנת שלא להפריד ע"מ שלא יפרידם וכן בשקינן הרקיקין אחר שנקרם בו קליפתם לפי שהוא מבואר כי כוונתו להבדם ואמרו ואל שמן לעולם ר"ל שזה הוא אם יהיה יפן אז אחד לפי שהוא מעט הרחיתה ואינו לף הרבה וכבר ביארנו עוסף והוא הנקרא בלשון ערבי קרס"מן והוא ממין שעורין ופעולתו אלל הרופאים קרוב מפעולתן ואמר כי אלו כולן חבור בטבול יום זהו ענין אמרו מתחים בטבול יום לפי שפטבול יום אינו מטמא לשום דבר מהדברים כמו שהשבאנו בפתיחה זה הסדר אמנם יפסול בלבד ואין הלכה כר' יהודה: ג עושים בגני קלת הפונות מעט שיפה מבחון על שעת הפת: והרחוב פירוש בחוזק החוט והיזבע ואמר כי כשהן אלו פחות משיעור אלנע הוא כדבוק בו וחבור בטבול יום וכשנגע טבול יום בחוטו גרוע מלא מו קלה הבלוף פסל הבבר ואמר ר' יוסי כי [ל"ל אין] אמו הוטים לאוחד הקלוום שאלו ולא לקטרם אלא כל מה שאיפסר לאכול עם אותו הפת הוא חבור בטבול יום ואין הלכה כר' יוסי: ד בעלי בתים רוממין פתם בטימים כדי שלא יתערב בפטר עם זולתו ורוממין בגרעין סול או בגרעין תורמוס ובחרחרתם הרם וכיוצא בו אמר כי אלו כולן מטהרין ואפילו בחב הטומאה כשנגע חב הטומאה זה בהרם או בגרעין החורמוס וכיוצא בהן לא יטמא: הבבר וד' יוסי עזב כוונתו והפך הזלחתו הקדמת ואמר כי כל מה שאינו נאכל עם הפת אבל הפרידם אותן ממנה ואז יאכל אינו חבור ואפילו בחב הטומאה ואין הלכה כדברי יוסי: ה כבר קדם לך בטהרות (פ"ח) שאין מיטמא מכל הנטמאים אלא מה שראוי לטאכל אדם ובהם הטעורים והבוסמים בלתי קלופין אינו מאכל אדם ואינם ראוים לאכילה וע"כ אינו מטמאין אפילו בחב הטומאה: ואלתיה בלשון ערב אל מתיה. כאילה נאמר שהוא מרם שהלתיה: והאלוס בלשון ערב אנ"רבי והוא מרם מין מן האלתיה ואינו מאכל ואמנם מנלפין אותו מעט במזון כמו שמנלפים המלח הנקרא אלבור"ק ואמר רבי יהודה כי הלפונין שהמורין ג"כ אינו מאכל אדם אמנם הוא בתדבנה כראוהה לא במדבנה המזונות כל אלה דברי ר"מ אבל הבמים אומרים כי כל אלה הנזכרים אינן נפסלים בטבול יום אבל בשנגע בהן אחר טומאתם הן מטמאים בשהן נכסרין על האנאים הידועין ונקרא בלשון ערב פוד"ו והוא הידוע בטנרים בדמיון השחור והשומשום בלשון ערב אל שמש"ם והוא הטפוחים בטערב בחל נגע"לין בלשון ערב ואין אלכה כר"מ ולא כר' יהודה:

פרק שני

א כבר הבאנו בטיאור הסלכה הזאת ושיבשנו אותה שיבוש שנוש ומובן בשתיתה אחר שבאנו בסדר הזה ואינו צריך לחזרה ואינינו: **ב** כבר נתבאר שטמאים שבטבול יום פוסל את התרומה אבל בין אוכלין של תרומה בין משקין של תרומה כיון שלא המשקין שאולין בלבד בן אמנם שטמאין ואפי' אוכלין ב"ש כלים לפי מה שבשבאנו בפתיחה ועל כן הקדימה שאורה ועוד ויתבאר לך כי כל הידים מטוחאות הן בזיות וכבר נתבאר לך בבמי של שבבות כי אפי' שני לטומאה כשנגע במשקה אוכלין ומחזרו משקין שמטאין ועל כן מטמאין שדים אלו למשקה מולין לפי מה שהשבאנו בפתיחה והוא ענין אמרו הכל שמא ר"ל שמשקין בן אם שיה משקה בין אם שיה משקה אוכלין וכבר שב דין שבול יום בענין זה קל יותר מדין ידים מזוטטות וכבר נתבאר בדבריהי על שבבות כי מכלל שמיקות שבאבו שבבות הוא שאם שדים: ג משקה שם שהבטיל בכללו שמרק ומדבר המבטל במרק ומדבר שעם לדבר שעם בשמן וייסיר בו שהבטיל

מלא נטמאו מתמת הבבר ר"ל אלא נטמאו בטומאתן לאב כמו שביארנו שם אפ"ה מטמאין אוכלין ומחזירין אותן שני לתרומה בלבד לא לאוכלין וכן אמרו (שבת דף יד) גזירה משקין הבאין מתמת ידים מטום משקין שבאין מתמת הבבר ואמרו ג"כ והכלים שנטמאו במשקין הן המשקין שנטמאו מתמת הבבר אם אחר אבות הטומאה ואין שהורה אין המשקין מטמאין כלים כמו שביארנו בפתיחה אבל מדרבנן נזרו שיטמאו כלים ויהיו אותן כלים שייס וכשנגעו בתרומה נפסלה וזה גזירה מטום משקה הזב אחר שטמא כלים מן הטורה שנאמר וכי ירוק הזב בטהור ואמרו בקבלה (שם) מה שבית המטור שמאלי לך בין אוכלין בין כלים בין משקין ועל כן גזרו על כל משקין שמאין שיטמאו כלים מטום משקה הזב אחר שהוא אב כמו שביארנו בפתיחה:

סליק מסכת זבים

פירוש המשניות

פרק ראשון

א כבר ביארנו פעמים כי טבול יום פוסל את התרומה בין אם היו אוכלין של תרומה או משקין של תרומה פוסל ואינו שטמא וכבר ביארנו בטהרות (פ"ב) כי דין אלה ותרומה אחד לענין שהטומאה ודע זה אמר כי המקבן חלות קלמן על קלמן ותהיה כוונתו להפריש אחר כן אמנם קבלן לכוונה בחלה ההוא ודבקו העונות קלמן בקלמן וגנע שבול יום באחד מהן אומרים ב"ש שהוא פוסל את הכל וכן הדין במקלות ובכבכין ובחמיסה על גבי חמיסה וכבר ביארנו בטהרות (שם) מקלות מהוחכות מיסה דומה ללחם שאוסים פעמים לשסינה ותמיסה עונה רקיקה. עד שלא קרמו קודם שיתהוה לה קליפה אבל דבקה אחת אל אחת בתוך העיסה וזה בלי ספק אינו בכוונתו לפי שהוא מפסיד עוכתו ותבנית הלחם מעשה: וקוליה (הפת) היא גלגלת הרלחם וכנה הקלף אשר יתהוה בחיים כשיבנם בהן בתנור בגלגלת ואמרו קולית המים המעולחלת ר"ל שיהיה עוכה ריקם וקלוותיה מחוברות בלחם של תרומה וכן רחיתה הבטיל עולין הרחיתה הרלחנה ורחיתה היין אשר אמנו קרוב לדריכתו ב"ש סוברין כי אלה כולן חבור בטבול יום ושאם נגע בטבול יום בקלה קלף ההוא פסל היין או הלחם וכן אם נגע באחד המקלות או החמיסות או הבכבות פסל הכל וב"ש אומרים כי לא פסל אלא במה שנגע בלבד ואלו [ל"ל כולן] (הכלים) אינן הבור והכל אודים כי אלו כולן חבור בשאר עומאות בין קלות בין חמורות אמנם אלקן בטבול יום לפי שבבר טהור ואינו אבר אלא הערב הממש: ב על מנת שלא להפריד ע"מ שלא יפרידם וכן בשקינן הרקיקין אחר שנקרם בו קליפתם לפי שהוא מבואר כי כוונתו להבדם ואמרו ואל שמן לעולם ר"ל שזה הוא אם יהיה יפן אז אחד לפי שהוא מעט הרחיתה ואינו לף הרבה וכבר ביארנו עוסף והוא הנקרא בלשון ערבי קרס"מן והוא ממין שעורין ופעולתו אלל הרופאים קרוב מפעולתן ואמר כי אלו כולן חבור בטבול יום זהו ענין אמרו מתחים בטבול יום לפי שבטבול יום אינו מטמא לשום דבר מהדברים כמו שהשבאנו בפתיחה זה הסדר אמנם יפסול בלבד ואין הלכה כר' יהודה: ג עושים בגני קלת הפונות מעט שיפה מבחון על שעת הפת: והרחוב פירוש בחוזק החוט והיזבע ואמר כי כשהן אלו פחות משיעור אלנע הוא כדבוק בו וחבור בטבול יום וכשנגע טבול יום בחוטו גרוע אלא אם אלקן הבלוף פסל הבבר ואמר ר' יוסי כי [ל"ל אין] אמו הוטים לאוחד הקלוום שאלו ולא לקטרם אלא כל מה שאיפסר לאכול עם אותו הפת הוא חבור בטבול יום ואין הלכה כר' יוסי: ד בעלי בתים רוממין פתם בטימים כדי שלא יתערב בפטר עם זולתו ורוממין בגרעין סול או בגרעין תורמוס ובחרחרתם הרם וכיוצא בו אמר כי אלו כולן מטהרין ואפילו בחב הטומאה כשנגע חב הטומאה זה בהרם או בגרעין החורמוס וכיוצא בהן לא יטמא: הבבר וד' יוסי עזב כוונתו והפך הזלחתו הנקדמת ואמר כי כל מה שאינו נאכל עם הפת אבל הפרידם אותן ממנה ואז יאכל אינו חבור ואפילו בחב הטומאה ואין הלכה כדברי יוסי: ה כבר קדם לך בטהרות (פ"ח) שאין מיטמא מכל הנטמאים אלא מה שראוי לטאכל אדם ובהם הטעורים והבוסמים בלתי קלופין אינו מאכל אדם ואינם ראוים לאכילה וע"כ אינו מטמאין אפילו בחב הטומאה: ואלתיה בלשון ערב אל מתיה. כאילה נאמר שהוא מרם שהלתיה: והאלוס בלשון ערב אנ"רבי והוא מרם מין מן האלתיה ואינו מאכל ואמנם מנלפין אותו מעט במזון כמו שמנלפים המלח הנקרא אלבור"ק ואמר רבי יהודה כי הלפונין שהמורין ג"כ אינו מאכל אדם אמנם הוא בתדבנה כראוהה לא במדבנה המזונות כל אלה דברי ר"מ אבל הבמים אומרים כי כל אלה הנזכרים אינן נפסלים בטבול יום אבל בשנגע בהן אחר טומאתם הן מטמאים בשהן נכסרין על האנאים הידועין ונקרא בלשון ערב פוד"ו והוא הידוע בטנרים בדמיון השחור והשומשום בלשון ערב אל שמש"ם והוא הטפוחים בטערב בחל נגע"לין בלשון ערב ואין אלכה כר"מ ולא כר' יהודה:

פרק שני

א כבר הבאנו בטיאור הסלכה הזאת ושיבשנו אותה שיבוש שנוש ומובן בשתיתה אחר שבאנו בסדר הזה ואינו צריך לחזרה ואינינו: **ב** כבר נתבאר שטמאים שבטבול יום פוסל את התרומה בלבד בין אוכלין של תרומה בין משקין של תרומה וכיון שלא המשקין שאולין בלבד בן אמנם שטמאין ואפי' אוכלין ב"ש כלים לפי מה שבשבאנו בפתיחה ועל כן הקדימה שאורה ועוד ויתבאר לך כי כל הידים מטוחאות הן בזיות וכבר נתבאר לך בבמי של שבבות כי אפי' שני לטומאה כשנגע במשקה אוכלין ומחזרו משקין שמטאין ועל כן מטמאין שדים אלו למשקה מולין לפי מה שהשבאנו בפתיחה והוא ענין אמרו הכל שמא ר"ל שמשקין בן אם שיה משקה בין אם שיה משקה אוכלין וכבר שב דין שבול יום בענין זה קל יותר מדין ידים מזוטטות וכבר נתבאר בדבריהי על שבבות כי מכלל שמיקות שבאבו שבבות הוא שאם שדים: ג משקה שם שהבטיל בכללו שמרק ומדבר המבטל במרק ומדבר שעם לדבר שעם בשמן וייסיר בו שהבטיל

www.daat.ac.il www.hebrewbooks.org

לו הגדול הרי הוא פיסל אותו המלך בגלל הפסק ואם היה כח הטבור בינם בעצין אפשר יעביר מדם הטלק הפסול הפסול הפסול עולה עמו יהיה הכל הטבור והכ"ל הפך זה אם בעמא והטבור עולה עמו לו יהיה הכל ממא אח"כ אמר כי אחר הטוכלין אפשר דרך בני אדם לחלוקן בעליהן לו בקלתיהן יבאנו בדרך הזאת בנמלה הטוכל מעליו לו מקלתו ואם יעמוד תלי ולא יפסוק ויפול הרי אותו עלה לו הקלת הטבור ומה שנעשה בהן כאילו נגע בטוכל עצמו ובלבה בחכמים: ב כמין כובע כמו כובע המלחמה אבל מתפרן בדלתם וסכוותה בה שהיא חלולה ובשוכה דמות שוכה ואין הלבה כר' יוסי: ג קדם על דמגה אל לפם קבה על דוסן הטלפם והוא מתוכר בעה בעבור הטלפם מן הטוכלין וח"ל יוסי כי כשנגע בטבול יום באותו עוף ואפי' מן לטלפם כל מה שיגעה עמו הוא הבר ואפי' מן הטוכל אבר בעוף הטלפם ואינו פוסל אלא מה שיעקור בעקיבו ואין הלבה כדבי יוסי: ד כבר ידעת כי המדומע הוא הדבר המעורב המרומה ותולין ואלו דינים כבר נתבארו במקומם במסכת תרומות (פ"ה) וכבר נתבאר במסכת ערלה (פ"ב) כי שיפה תולין שבילופה בטבול של תרומה והחמילה נעבה הכל אסור לזרים ותוצרת הטיפה המדומע ואפי' היה אלא אחלף מכל הטיפה ואמנם עם כל זה אינה נפסלת בטבול יום כמו התרומה האמתית וכבר ביארנו כי מי שרוצה לא יעמוד בענינו ולא מבטיחין ע"כ מיפה מלילפה נמי פרות לא תפמא כלל לפי אלא בלא הוכבדם ואם היו החמים לו הקמה מוכשרין ומלופה הטיפה נמי פרות בזה נפל המחלוקת והלכה כר"ש: ה זה טוב מבואר והלכה כר"ע: ו כבר נתבאר לך בפוף מבטיחין כי ריר האדם יכשיר לטומאה וכבר ידעת כי מפתמנין הרבה בלשון אמת ופהור בעמן מוכשר ואינו מוכשר ואמר כי האדם המהור כשנגע בטוכל ויבד בידו על בגדיו ועל בבר על תרומה כי הבבר הזה לא הוכשר בריר הזה כיון שהיתה בחיבתו אלא לרצונו ולאיש על בגדיו ואפי' אם עברו מעל בגדיו לבבר על תרומה כפי מה שביארנו במבטיחין וי"ה עצמו בנפילה קצת המאכל והוא כבר נגעל בריר ועל כן כשאכל הרי לו אחים ונפלה נדעיתו על בבר על תרומה והוא בלולה בריר הוא כחילוק הזה שזכר והוא אחים נפחין לאחר הנעשין אותו ריר ומכשיר ואם לא נתכוין אינו מכשיר וכן אם היה האוכל הזה טבול יום בידו ר"ל לא יכשיר אלא לרצונו יאך אם נתכוין לעון אם נדעינתו ואמר ר מ כי בטבול יום נלבד בין אכל בין אכל אחרים רבוכות לו יבאום ונפל נדעינין על בבר על תרומה הוכשר שהקרן אל ממא מבטיחין לרצונו ואלא לרצונו כמו שנתבאר בבטיחין ואין הולך זה אמנם אכ"ש כי בטבול יום אינו ממא בעמן זה והלכה כחכמים:

פרק רביעי

א כבר ביארנו כי מעבר ראשון אחר לזרים וכן אחר לבטבל יום לאוכלו כמו החולין וכבר ביארנו שעמדים כי בטבל יום בחדרנו בני לבומאה וכן כל הדים מתאות אני לעולם וכבר נתבאר בשם' בכורים (פ"ב) כי תרומה מעבר בטיא מעבר מן המעבר בינו וכין התרומה עוד והוא קדום ואם היה אוכל מעבר מוכשר ונגע בו בטבל יום לו ידים מסותרות אחר אלישי והשלישי בחולין ביאור כמו שנתבאר בטהרות (פ"ח) ואע"פ שהוא בטל ממאת תרומה מעבר (בטהרה) כבר ביארנו בטהרות כי הטבל בחולין לענין הטמי והשלישי ועל כן מוציאים ממנו

הקדמה להרמב"ם ממסכת ידים

נקדים למסכת הזאת הקדמה והוא כי נטילת ידים אינה מצוה ואבן נטילת ידים אינה מחייבת לאוכל אם ואפי' היה חולין אמרו כל שבטנו במשקה צריך נט"י אבן פירות אל חולין אין חייבים נט"י אמרו הנוטל ידיו לפירות הרי זה מגבי הרות ושוה הוא אם הוא אם הו ידיו ממאות בא' מן הטומאות אבר יטמאו הידים לו אם היה נעבה ממנו אלא ידע לה שנטמאת הרי הוא חייב בנטילת ידים לחולין כמו שזכרנו אבן יש בזה חלוק וזה כי הוא אם לא ידע לידיו טומאה ונגע באוכלין ואפי' בטהרה חולין הרי הוא טהור ואם הו ידיו ממאות ונגע באוכלין אל חולין אינו ממא אומה לפי שידים ממאות הם אמות לשלם כמו שיתבאר והג' בחולין מאור ואם נגע בטהרה חולין אמא אומה וחזרו אשקין ממאה כמו שיתבאר בג' של אבטל יום אמנם אסרומה אפי' לא ידע לזה אומאה כשנגע באוכלין אל תרומה אסלן כמו שנתבאר בטוף זבין ועל כן צריך נטילת ידים לתרומה ואפי' לפירות בין ידע בודאי שהיו ידיו ממאות או לא ידע הוא צריך נטילת ידים לתרומה אמנם הקדם אין מספיק לו נטילת ידים אלא שנילת ידים בין ידע שידיו ממאות בין לא ידע חייב הוא לבטבל כמו שנתבאר בג' של תענית (ד' יח) בחטרה ולקדם שנטילין והשפכנו בין בטבילה והנטילה כי נטילת ידים הנשים נעשים אלא אמנם מאנשים

פירוש המשניות ידים להרמב"ם

א כבר ידעת כי לנו ד' רבעיות והנטילה הזאת אבר הטמו בחמות מרבעים לכל אחד אמנם הוא בנים בנים אבל מים רחצונים לא יהיו אמות מרבעים לכל אחד ושנים אם שהקלנו בנים בנים ושיהם רחוים בחמות מרבעים לפי שהידים כבר נטהרו בנים רחצונים והוא אמרם בשבת זה אחרי הבם דקא אמו משיורי הבהרם ואין אנו צריכין לזאת מה שיעמוד כל ידי בלבד ואפ"ר יוסי כי אע"פ שבם מים בנים אינם צריכין רבעיות לכל אחד אלא מעשור אם שיכלול ידי בלבד אבן צריך שיהיה בנים אבר אבר אמנו הטיעור הזה המעשור רבעיות והוא ענין אמרם ובלבד אלא יטמאו לאחרון שבאם מרבעיות ר"ל שיהיה בכלי בעת שיאבר אמנו אחרון רבעיות ואמרו מוסיפים על הבנים ביאורה זאת המוסבתה וזה כי המים הרחצונים כשרצון קצת ידו ידי כולה נשלרה בטומאה ולא נאמר שיצרון אחר לא אחרון ואמנם לא נטילה רחצונה אבל צריך שיהיו כולה ונמים בנים אין הדבר כן אבל כשרצון קצת ידיו ואמנו הנים לו נשפקה הבטיכה אחר ומעלים לחוצה ידו מיטפוך מים על אחלק אבר לא נשרצון והוא אמרם כילד נטל אם הרלעטים ומשקף ואחר ונטל לא הבנים ואין בנים

אמרומה מעבר בנפרם ומשיה אמרומה אסורים: ב כבר ביארנו בעסקות כי אלה כאמרומה לענין הטומאה ושלא אחכה מן הטיפה ואמרה אז אלה שיהה אסולה לפי אסיפ אבטלה יום ועל כן הנים לוטה בכשיפה ושיא כלי אבן לו בטומאה והוא כלי אבן מלי אבנים הטיפה ומעבר אבלי אם הטיפה בכלי אחד והוא ענין אמרו ומקפה ולא אמר זו אלה כדי שהיה אומרת לוטו מן הפוקן כמו שביארנו אמרים כי כך הראוי ולא אנא בו בידה אחר אבקלא לה אם: ג זה שלא מטאר אמה אנקדה ובאה הטמאה הזאת להחיבר כי אין חילוק בין אדם אלא אפריב אמנם לו כלי אלא אפריב אמנו: ד מעבר אבל הוא אמעבר לחשון אלא איבלה ארומה לפי אמנו ואינו אומר בגבילה עד שיוציאו ממנו אמעבר מן הטמעבר ואם לקח אנין אבל זום אבלאה מאותו חנים אשה מעבר לחשון אלא נבלה ארומה ואמר זה יהיה ארומה מעבר אמשתנה שיחבר הענין לפי בשיריב אמנו ולא יפסול אם אחרומה לפי בלם אחר אבכיו זה ארומה מעבר נפסל בכלי ההוא אמנה אבול יום ופ"ר אומר כי אינו אינה ארומה עד שיעריב הטמא וכשיעריב אמנו אנים אינה ארומה אסורה ומותרת לכהן ואם יחדמן אינים הטמאה הזאת יום אבי אומר כי אלנין אזה כשמאר ארומה אמתחבר אזה אשירוב לפי אינו אם אלו ארומה אהבלה הכהן ואין דבריו קיימין אשיבו לפי אמן הבנין בשירוב הוא אלינה אמעורה לאנים אבעוד יום חם הדבר אבר בשוך הנין אינו הוא אסורה לאכילה עד אבחבר כמו שביארנו אמנם אבעוד יום הוא אבל ואינו מותר באכילה אחר כן הנים ביאור אהלכה ואחר אם נשבר אינה אחנים קודם הערב אמנם אכשר הנין אבל ואינה שיוציאו אמנה אתרומה אנלויים אל הנין אהוא לפי אנמנה אינה מותר כולו ארומה ואחר הדבר אבר זה הנין אוסר עליו וכן אם נשבר הנין קודם הערב אמנם נאחרים אחנים אבל כמות אסיפה לפי אלא אחר כולם ארומה ולא נאחר אחנים אמוקים עד שיעריב הטמא כמו בחנים בעת אהוליאים: ה אחר שזכר אנא מעניין אחרומות ואמעבדים והאלכות אנאמדאו בם אמר בלאמונה אין אמיתין אחלו אמעבר אמי אל אירות ע"ה נלבד ולא אייר אנאמנין לומר אמא אסירות אמעבר הוא ולא אחנים אם אחרן ולא נחוש לומר אמא אשים אמעבר הוא: ואיולא בקיבר אבר יצא אבוכל ידיו עליו כשאמר כאבו ואפ"ר אלא אמר אנו אומנין ואמתין לפי אמנם הענין אורה אהוא רוצה לערבם כדי אלא אשאר ענומה. והאמרים אסולך בשאינם בים אמלא ויוצא בשיירם אולך במדבר אבנים (בראשית לז) אורחת ישמעאלים שירדת ערבאי: ואמנום אהולה אמר אבריל עליו אוליו והלכה כר"ש אזרי: ו כבר קדם לנין אהלכה אזאת בעיינה ובירמה בפ"ג אמנם' כלים ואמנם אחירה בכאן אנאים דבר אדם שבא כמו אמאמר אסודים אחרו לומר: ז עד איכן אמבר ולא אדעמי אי' עד אמה מיאה לרוץ מן בור אל בור יין ויבלם אמגלי ואחיה אבומה עד אמם שיאה אבוצה יוסר מן אמקום אהיא ואמבר אינה אדמאת לפי אלא נאלם עלייאה מן אבור אשאה כמו אהאה ואמר כי אשיאה אבוצה מן אבור בענין כי אשאנגלו אביא לבור אמר בו אין לו אנאמן הוא עד עבאיו בנבול אבור ונדיין לא אלאה ולא אחרים אבומה ואל כן אינה אדמאת ואין הלכה לא כר"ש ולא כר' יוסי:

מליק מסכת טבול יום

www.daat.ac.il www.hebrewbooks.org

לבמוכו גם כן ריח ותוכו דבר טהומה נקרא בי בגלים ואומר כי אם סיה סריר בחוך החלגים סיה לו אמו מעערין אוסן כמו שכן מן ההלגו לבמלים ביעוד כמיה ואם סיו ריקמים בלגו ריח ממעכים אוסן ביח עד מיפקבנו ומסור בפיחסן ומו מעערין אוסן בכמיגם ון פלאים סמסמלהל החלקים כמו (מסמים דף ה"ז) מוסגמין והוא פיח מוסגמין מעערין אוסן בכמות שהוא בלגו אם ריח מלגו בהוכה לו יחקבן ביח ודרך בסר הענל סיונק כמומבטל מיכיה ומגדל וכסר מרוכין בכרים מן הכמומות כמיומבטל מסכוון ומסמעם ואמר אמו מעערין כמיגה מעמו והוא מבטל כמות שהוא ולא נאמר זה סיה קודם שנמבטל כמיגה ואח"ב שהוא בכמות מכמיגה או ביקר אחל ישומר לפי עמנו אם סיה סיה מי מי ואם מבטל מבטל: מן המאיר מקומות בכלי מיהה מכמאה בנלמחסה כי האוכלים אמנם מיומאים אחר אלמסים מן מקרקע כמו בגמרא בדאמון מל מכמיגין ואמר ר"ש כאסר יגאו מן הקיבוצים מן לכלי מרי הוא כחלגם ויומא והוא אמרו והמעמ בגומאמו והסיהול יאכל ואין הלכה כר"ש: י בכר קדם לך בנמסכת מכמיגין (פ"ח) כי הרמיים אין מוכמיגים בעוד שכן מהוגרין לקרקע וכבר ביארנו בד' מל מכמיגין כי הרמים אין מכמיגין לבומאה הגלה בכמן חלמים מן הקרקע אבל כמקן בקרקע אין מכמיגין וחכרנו מיקר זה הבדל ובעבור הבדל הזה אמר כי כלי גלגים וכלי אדמה כמהם נקומים נקב מיגלה ממנו שורם מלמחים וכיו מוגחים מל עמם הקרקע וכם מלאים מים כי המים הרם אין מכמיגין לפי שהוא בקרקע ואינו כמלגם וכבר ביארנו שמרים כי עגין נקוב הרי הוא כאחר ומאינו נקוב אינו כאחר וכשחרנו הרמים בכלי נקוב הרי הוא כאינו נחמבר בקרקע ע"כ אם נגלל בחמה לא הוכבר ואם היו הגמרים בכלי מאינו מנוקב הרי הוא כחלגם ע"כ כמנגלל בחמה הוכבר אח"כ אמר כי העגין הזה שאינו נקוב אמר הוא כלי ומכמיר אם הרמים כמו שבארנו וכן המקום שבו מכמיגין בחמלמוהו עבר עד שמהו דינו דין מכלגם שאין לה לזכות אחר עם היותה כלי היא שהוא כמו שנחבאר בב' מל כלים וכן ג' בכאן אינו מכמיר אם הרמים לפי שהוא לא נאמר כלי לעמיין הכבר ומים שבו ג' אין מכמיגין ובתוספתא אמרו מבלגם שיש לה לחיי והבה על דה אינה מכבדת אם הרמים לפי שבהמיגו אינה חוזרת כמבלגם שאין לה לגיגין הבר אינה כלי ובכר ביארנו בעמים כי אינו הוא הבפה הגבהה ועגין אמרו אינם כל כי אינה מקבלת טומאה:

פרק שלישי

א הרבשר בכר נחבארו כגגיו ובדרמו בנמסכת מכמיגין (פ"ג) ואמנם המחבר בגמגם שיקבין לאכילה אינו דבר ואו יטמא בטומאת אוכלין ובכר נחבאר עמנה קצת בנמסכת מהרות (פ"ח) ובאמר בבלומו בפ' הזה: ב בכר ביארנו כי מגין מחבאר הוא שיחבאר על אינו דבר שיהיה מחבל אדם אף אם היה ראוי לעבוים בלבד הרי הוא אוכל ובכר ביארנו לך בפ' של מהרות שכל מה שיטמא טומאה חמורה ר"ל אדם ובגדים ג"ל הבשר וכל מה שלא יטמא טומאה חמורה נרוך הבשר והוא אמרו בהלבה הזאת כי הדברים אשר אין אוכן לטמא טומאה חמורה הגלה טומאת הוכלין בלבד והם עם זה אינם יהוגים לאכילה על כן נרוכין מחבבה ומה הבשר שהוחבן מן האדם או מן הבהמות או מן השרצים והם חיים ובכר נחבאר לך בעניים בסדר הזה כי בשר הרגים מן בחי אינו מטמא אמנם מטמא אבר מן-בחי וכן בגלם הגוף הבמה לא מטמא טומאה חיוחרה כמו שזכרנו בראשון של מס' מהרות וכן האוכלים בכפרים נרוכין מחבבה לפי שאינו מאכל אנשי הכפרים וכן הרקנות המדבריות כולם אשר אינן חרגים בגגות ואין טומאין בשרדות [כן] (אינ) נרוכין מחבבה לפי שאינן ג"ל מיוחדים לאכל אדם: ומבקשין לגלל הרוח מבחבאין בו בדפוסים: ובסרות הוא לאמר אין לו בגדים ולא זרע ואוכלין אותו חוב הבשר ובטל ובטוק והוגלה רבי יהודה מרקנות המדבר שבדרי המדבר: והבגילה וכן הלבה בנקרא בגרב אלה"ב ואמר כי בגלו אין נרוכין מחבבה לפי שהם מפרשים יהושע לאכל אדם כמו שיקנות הבדדשות ואולם ר"ש הבבנית ואולם בגלו קומה בעלו קוגן הרבה ומקלבין הקולין ומבלינין אותן אח"כ יקלף אותו ברגם ויאכל גם לו מבינל בכבר וקלו בחלבה בשמן ג"כ והוא רב מאד בארץ הסמרב ושמו מפורסם במערב אל בל"ע והוא מבלל מיני הקושים ותבנות בסרבר בערבה בבכבחה ובבלחמים רבה אמרו וקין זה קודם ודרדר אלו עבבים ואולם ר' יוסי מלמה המדבר בלוסן ונאמר כי הוא הנקרא בערב ענב אל דיב ואין הלבה בשלמן אבל אלו כולם והחומה להן כן נרוכין מחבבה: ג בכר הודעתיך כי כל מה שיטמא טומאה חמורה אינו נרוך הבשר ובגלם הגוף הטהור בכר ביארנו בראשון בל מחבבה מהרות אחות מטמא אדם בגדים הבגיעה ועל כן אינה נרוכה הבשר אבל הן אוכלין מטמאין בגלם הבשר אינם בה מה שיטמא טומאה וכן נחבאר בגמרא הזה (דף נ"ג) דלא בעיא הבשר מים ולא הבשר ארץ ר"ל שבשר אינה מטמא כאוכלים אמנם בלבי אינם בה ארץ ולא אמר טומאות: ואמרו אמרו בכל מקום בגמרות ובבדרים והעיקר מה שזכרתי לך כי כל מה שדרכו לאכל במקום אחד ולא יאכל במקום אחר הוא נרוך מחבבה במקום אשר אינו מטמא ריחו בשרם ועל כן אין נרוך הבשר כמו שבארנו עוד בשם הפרק ור"ש אומר כי בבר הגמל ובחרגנם והבשר והחיה אין בגלם הבשר אלא אחר אין נרוך מחבבה בשוקים הסמינה לפי שדרוש הוא לאכלם בסמינה ואין הלבה כר"ש: ד שבבר הוא בלבון ערב שבם והעיקר אנשי מחבבה לבלך עשוי ולא לקרינה ופי' הדברים האלה כי בדרוש כי הבבת נאכל כאות מי אחר המזון עם אחר המזון לא מיבשל בקדרים ועל כן כל זמן אלא נאכל חיב בברוחה ומטמא טומאה אוכלין אבל בבתבבל אין מהשלוך כמו בבשול ומטמא בבשול בעם הבבת בבר אמה אומלמו והבאחר שיטמא אחר כך הוא בחדרגת הבשרים אחר אין לאדם לאכילה ואל כן לא חיב בברוחה ולא יטמא טומאה אוכלים ולגבי אדם הם לגבוה אחרים הקבוה הרבים הוגלים בקבוה הבבבים בעם בחלבנין

www.daat.ac.il www.hebrewbooks.org